6377 Tallinna p.1023
Riigiraamatukogu

Postimees

78. aastakäik

Peatoimetaja Jaan Tõnisson.

Ilmub iga päev

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21. Toimetus ja kontor Tallinnas, Raekoja plats 8, vanas vaekojas.

Telefonid Tartus: Peatoimetaja ja toimet. sekretär 2-86, tegev ja vastutav toimetaja 909, Tartu teated, siseriik ja „Maameen" 1-86, kaugekõned 9-86, ärijuhatus 65, talituse üldtelefon 80, raamatukauplus 2-50.

Telefonid Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.

Kuulutuste hinnad: a) kuulutuste kirjaga: kuulutuste kõljel 3 senti, teksti ees 10 senti mm, teksti sees 12 senti; b) teksti kirjaga: teksti ees ja tekstis 15 senti mm veeru laiuses. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.

Kuulutusi järgmise päeva lehe jaoks võetakse vastu kella 1-ni päeval, laupäeviti kella 12-ni päeval „Postimehe" raamatukaupluses, Suurturg 16 ja kontoris, Ülikooli tän. 21/23.

Üksiknumber 5 senti

Hinnata kaasandeks igal esmaspäeva pilkeloht „Sädemed".

„Postimehe" tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu 120 s., 6 k. 725 s., 12 k. 1400 s.

Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., üle 3 kuu korraga tellides iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 s.

Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti: Talitusest ära viies: 1 kuu 125 s., 12 kuud 1200 snt. Välismaale — 4 kr. k., Lätimaale — 150 s. kuus.

„Lasteleht" „Postimehe" tellijaile 10 s., eraldi tellides 15 s. kuus. „Tervis" 1 kuu 20 snt., 12 kuud 220 snt. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 54 Laupäeval, 24. veebruaril 1934

Tänast lehte 10 lehekülge

Noorsoole lubatud

Kino Capitol

Tähe tän. nr. 66, telefon 4-87.

24. veebruarist s. a. alates. Kuulsa B. E. Lüthge helifilm

Saatuslik suudlus

(Renate Langen'i saatus). Sündmusrohke saksakeelne perekonna kurbmäng. Peaosades **Mady Christians, Alfr. Abel** j. t.

Ungari ööd

Tuntud parim helioperett **Gitta Alpar'i, Gustav Fröhlich'i** ja teiste kaastegevusel.

Algus: pühadel kell 14, äripäevadel kell 17. Hinnad 15—35 snt.

METROPOL

Alates laupäevast, 24. veebruarist s. a. **EESTI ESIETENDUS TARTUS!**

Helidraama meie tehnika aastasaja kolossaalseima unistuse teostamisest. **Võimsaim miljonite film kogu kinoajaloos! Kümned tuhanded osalised, hiigla ehitused ja hulljulge sündmustik jätavad masendava mulje teosest, millist vaid aastate jooksul üksikuid võib näha ja kuulda.**

Osalised: ilus **Olly von Flint, Elga Brink, Paul Hartmann, Gustav Gründgens, Otto Wernicke, Attila Hörbiger j. t.** **Kurt Bernhardti** lavastus.

Lisaks: 1) **EESTI PÄEVASÜNDMUSED.** Filmitud ing. Viikmanni poolt: a) Sõjalaevade «Lennuk» ja «Vambola» lahkumine Tallinnast; b) Eesti kiviõli voolab välismaale; c) Sõjalaev «Hesseni» külaskäik Tallinna jne.

2) **ECLAIR-JOURNALI** viimased uudised. 3) **Võluv muusika- ja laulufilm.**

Algus 24. ja 25. veebr. kell 2 p., äripäeval kell 5 p. l. Noorsoole lubatud.

RESTORAN «SEGERLIN»

Igal õhtul kella 6 peale **ÕHTUSÖÖK** (souper) 2 valitud rooga 85 senti.

Pühap., 25. veebr. kl. 12–3 luksuslik **ROOTSI EINE** soolja sõõgiga, 75 senti.

Kella 1–5 **Parim lõuna Tartus** Suur valik maitsevaid toite 45 s. peale.

UUS ORKESTER Charlie Konti juhatusel.

Soovitame suures valikus igasug.

willast lõnga pudukaupa teraskaupa

j. n. e.

Sch. Bakscht & Pojad

Tartus, Poe tän. 3.

Müük suurel ja väiksel arvul.

Rõivastusäri

Ed. Uusen

Promenadi tänav nr. 4. Telefon 11-70.

Valmistan rõivastustöid.

ATHENA Laupäeval, 24. veebruaril alates ja edasi. Ainult mõned päevad! Publikumi tungival soovil

Kõikide aegade lõbusaim suurfilm

Viktor ja Viktoria

Franz Doelli maailma vallutanud helioperett. Peaosades: **Renate Müller, Hermann Thimig** ja **Adolf Wohlbrück.**

Ülihuvitav eeskava lisa

Algus 24. ja 25. veebr. kell 3 päeval. Piletihinnad III koht 20 senti, II koht 25 senti, I koht 30 senti, rõdu 40 senti.

LAURI VOLPI

laulab veel kaks viimast päeva, s. o. laupäev., 24. ja pühapäev., 25. veebr.

kino «HELIS»

Kes veel seda ilu-sümfoonia filmi näinud pole, siis kasutagu juhust, sest see kunstifilm

PÄIKESE LAUL

Tartus enam ei kordu. — Algus laupäeval ja pühap. kell 2 p.

Rutake kõik vaatama! Kasutage juhust!

Tähele panna! Pühapäeval, 25. veebruaril kell 11 hommikul ja esmaspäeval 26. veebruaril kell 3 p. l. **õpilasetendus**

Päikese laul. Õpilasetenduse pääsmed 10 ja 15 senti.

OSTAME aasta ringi tapamajas ja sigade vastuvõtu päevadel raudteejaamades kõrgema päevahinnaga **peekonsigu, loomi, vasikaid ja lambaid.**

MÜÜME omis kauplusis Tartus, Ülikooli 7, Tähe 72, Narva 9 **vorste, suitsusinki, seapäid ja -jalgu; sea-, looma-, vasika- ning lambaliha jne.**

Kaup kõrgeväärtuslik. Hinnad võistlemata odavad.

Ühisus „Lõuna-Eesti Eksporttapamajad"

Tartus.

Kõige laiaulatuslikuma ülevaate **kodumaa elust** saab see, kes loeb **„Postimeest".**

CENTRAL

Laupäevast, 24. veebruarist alates. — Seekord pakume kaks sensatsioonilist löökfilmi korraga.

1) Võrratu armastuse ja kangelastegude sümfoonia, mis köidab vaatajat maa peal ja taevalaotuses. Hiigla lavastusega ja põrutavate stseenidega suurteos

Kullid ja kotkad

Peaosades publikumi pailapsed: **Frederic March, Carry Grant** ja veetlev filmitäht **Carole Lombard.**

2) Kõmuline suurteos saksa keeles

«Kollane põrgu»

Peaosades: Filmitäht, kes omab 100 % sex-appeali **Jean Harlow** ja **Clark Gable**

Filmi tegevus sünnib salapärases ja looduslikult võluvas Indo-Hiinas.

Vaadake reklaami meie vaatekastides! Algus 24. ja 25. veebruaril kell 2 päeval.

Piletite hinnad: III k. 20, II k. 25 ja I k. 30 senti, rõdu 40 s.

JOOSEP TOOTS Nr. 2

on Väino Lang'i „Ants Angervats" — „Vikerkaare" nimijutt. Ants on niisugune veider vend, kes haudub aga järjest uusi luiskelugusid, ja kui jutustama kukub, siis luiskab nii, et suu suitseb ja „habe" väriseb. — Jack Londoni põnevas eluloojutustuses on kujutatud, kuidas Jack ühes teise julge poisiga vangistab merel piraatide kuninga Suure Aleki. — „Vikerkaar" on eesti noorsoo raamat-ajakiri, mis Hasomini koolivalitsuse poolt soovitatud algkooli kesk- ja kõrgmal astmel. Ilmub kaks korda kuus (20 nr. aastas) ja maksab aastas 2 kr., pool-a. 1 kr., üksik nr. 10 senti. — Tellim. võtab vastu ja müüb üksiknr.

„Postimehe" rmtkpl. Tartus.

Julge sõnaga

võitleb „VABA KIRIK" vihaselt Kristuse vaimu rüvetajate mammonahimuliste pappide omakasu ja võimuahnuse vastu; nõuab nende kirikuõpetajate vallandamist, kelle käed on määritud 1905. a. ja Saksa okupatsiooni ajast süütute eestlaste verega, või kes praeguseil saatusraskeil tundidel jätsid maha meie rahva ja sõbrustavad meie vaenlastega. — Lähemalt lugege neid võitlusartikleid. „VABA KIRIK" nr. 2.

Postiga tellides maksab aastas 1 kroon., pooles aastas 50 snt., kuus 10 senti. Üksiknumbreid nõudke lehemüüjailt.

Kõige värskemad ja kiiremad on „Postimehe" teated

Reedel, kell 6 õhtul Põllumeeste loterii lõpploosimine

Käsitööliste Abiandmise Seltsi saalis. Pileteid müüakse kuni kella ½6-ni.

EESTI PÕLLUMEESTE SELTS — Tartus.

Wabaduse wääriliselt.

Iseseiswuse-päewa puhul.

Igal kutsel on omad nõudmised. Kes neid küllaldaselt ei täida, see ei püsi kaua omal kohal.

Riikliku rippumatuse aulik seisukord on kõrgemaks kutseks, millele püüawad kõik rahwad.

Et Eesti oma rahwaarwu wähesusele waatamata on tohtinud astuda rippumatute riigirahwaste perre, on ülem au, mille osaliseks meie üldse wõisime saada.

Iseseiswuse au-seisus paneb meile kui rahwale peale kõigepealt kohustuse, näidata end iseseiswate rahwaste keskel rahwusliku rippumatuse wäärilisena ja wõita oma olemisega ning tegewusega teiste rahwaste lugupidamist.

Rohkem kui waheşt harilik kodanik oskab arwata, wajame meie oma rahwusliku wabaduse ja riikliku rippumatuse kindlustuseks ja alalhoiuks teiste rahwaste lugupidamist ja poolehoidu. Isegi suuremad rahwad ei suudaks oma riiklikus iseseiswuses püsida, kui nad asuksid terawas wastolus teistega. Suurel mõõdul aitab üksiku riigi rippumatust kanda just rahwaste omawaheline solidariteet — ühishuwi ja ühistunne. Riikidele on oma iseseiswuse, kui ka rahwuswahelise tasakaalu huwides tähtis isegi kaugemate rahwaste rippumatus. Just praegu wõime näha, kuidas Austriat toetawad kaugemadki suurriigid isegi sisemiste wastolude ja wapustuste kiuste, mis Austrias riiklikku elu nõrgestawad. Niisama hoitakse rahwuswahelise tasakaalu huwides Ungari ja üksikute Balkani riikide iseseiswust, — kõnelemata weel Helweetsiast, kelle rippumatuse wapustus kujuneks otse hädaohtlikuks Euroopa tasakaalule.

Balti riikidel ei puudu oma rahwuswaheline tähendus. Baltimere wabaduse seisukohalt, mis ääretu rahwuswahelise tähtsusega, ei ole wäikse kaaluga iseseiswate riikide olemasolu mere idarannikul.

Weel praegu on liikwel rahwuswahelised aktsioonid, mis käimas Poola ja Nõukogude Wene wahel Balti riikide iseseiswuse ja neutraliteedi kindlustamise tähe all, ühtlasi aga elawalt huwitawad rahwussotsialistlikku Saksamaad. Need aktsioonid näitawad, kui wäga Balti wäikeriikide iseolemine on seoses suuremate riikide eluliste huwidega. Ühtlasi paistab aga neist diplomaatilisest käikudest kõige paremini wastu, kui wäga meie riiklik olemine seisab üksikute suuremate rahwaste mõjuawalduste piirkonnas.

Kuigi liialdatud oleksid kuulduşed „kompensatsioonidest", mida Nõukogude-Wene ja Saksa diplomaatilised ja militaristlikud kawatsused Balti riikide, eriti Eesti maa-ala arwel olid omawahel kaalunud, ei ole teostamist leidnud, siiski on selge, et hädaohte meie riikliku iseolemise ja rippumatuse peakohal ei ole mitte wähe.

Tahame meie neist õnnelikult pääseda, siis ei tohi meie rahwusriiklik iseolemine mitte sõltuda ainult üksikute suuremate riikide heaksarwamisest, kes kergesti wõiksid omawahel kokku leppida — meie kulul!

Et jarnast hädaohtu üldse päewakorrale ei kerkiks, peab meie riiklik iseseiswus kindlustatud ja toetatud olema wõimalikult laialisteşt rahwuswaheliste şt huwidest. Balti riikide, eriti ka Eesti riigi iseseiswusest peawad esijoones elewalt huwitatud olema Lääne suur-demokraatia — Suur-Britannia, Prantsuse, P. Am. Ühisriigid —, kellele on tähtis Baltimere wabadus rahwuswahelise baasina läbikäimisel Lääne ja Ida wahel. Tähtsuseta ei ole meie riiklikule saatusele ka Skandinaawia rahwaste heasoowlus.

Ilma pikema jututa tohiks olla selge, et itgemate ja kaugemate rahwaste ja riikide huwi ning sümpaatia Eesti riiklikule iseolemisele ja rippumatusele on loota ikka alles sel korral, kui meie rahwas oma olemise ja tegutsemisega annab tõenduse, et tema on wõimas ja walmis esijoones ise kandma oma riiklikku iseseiswust. Rahwuswahelist huwi meie rahwusriikliku rippumatuse wastu kindlustame meie kõige paremini oma sisemise soliidsuse, kultuursuse, ergujõu wastupidawuse, tasakaalu ning riikliku tahte kindluse läbi. Puuduwad need omadused, siis ei saa meie rahwast ka wälisilma arwates oma eneşe saatuse kandjat ega kujundajat keşet rahwuswahelist pinget.

Sarnasel korral on aga üsna kindel, et kaotades usku meie sisemisse tublidusse ja riiklikusse tahtesse, ei hakka ligemad ega kaugemad rahwad tõsiselt lootust panema meile kui rahwuswahelisele tegurile.

Sarnasel korral ei ole meil oodata tõsist sümpaatiat ega toetust raskuste korral wäljastpoolt. Et see meie rahwusliku saatuse seisukohast oleks hädaohtlik, tohiks igaüks taibata.

Ei ole siis tühine kõnekäänd, kui iseseiswuse-päewa puhul kõikidele meele tuletada, et meie põlwel tuleb kõigepealt olla wabaduse wääriline, kui Eesti peab jääma rippumatute rahwaste pere liikme aulikule järjele.

Kuidas sünnib aga rahwusliku wabaduse ja riikliku iseseiswuse aadete nõudmistega kokku kõik see, mille tunnistajaks meie oleme pidanud olema wiimastel aegadel meie awalikus elus!

Waewalt on saadud poolteist aastakümmet ise wabalt oma elu korraldada ja juhtida, kui „wabadusşõjalaste" nime all just kui wabaduswõitluse ideaalide pilkeks käima pannakse waenulik ründamine rahwawabaduse aate wastu. Loomulikkude wigade ja puuduste kõrwaldamise ajemel asutakse maha tallama kõike, mis tehtud ja kätte saadud rahwaslikul ülesehitamistööl. Laialised rahwahulgad kihutatakse üles wihale kogu omariikluse korra ja selle saawutuste wastu. Sihiliku laimu ja kahtlustuse abil katsutakse parteipolitilises wõitluses kõik maha sõtkuda, kes teel ees. Üldise umbusalduse-õhkkonna sünnitamise teel wapustatakse meie riikliku elu alused.

Laiemad hulgad wiiakse niisugusesse hinge-ärewusse ja püühoosi, et enam ei anta endale aru, mida tahetakse ehk tehakse. Wälisilmas peab jõutama arwamisele, et sellel rahwal ei jatku ergujõudu isegi oma siseelu korraldamiseks, — mis suudab tema weel ära teha wäliste tagajumiste puhul!

Wastastikuse hawitamise tippsaawutiseks on weel awalikud lawastused, millega katsutakse kogu wälisilma ees muljet tekitada, nagu oleks meil walitsemas üldine korruptsioon üksiku ametisutuse üksikust tegelasest kuni walitsewate ringkondadeni, ilma et aga asjaolusid wajalikult seaduslikus korras selgitataks, enne kui awaliku kõnu teel meie rahwusliku au kulul kõla laiali kantakse üle kogu ilma.

Kui meie põlw oma olemises ja tegutsemises kallakut teed niisuguses suunas edasi liigub, siis küsitakse wälisilmas warsti, kas on see wäike rahwas üldse wäärt rahwusriikliku rippumatuse kõrget seisukohta, nii et teda tuleks hoida ja toetada hädaohtude silmapilgul rahwuswahelise tasakaalu tegurina.

Kui aga lugu jõuaks nii kaugele, siis oleks see otse saatuslik meie rahwusriiklikule iseolemisele ja rahwuslikule tulewikule.

Mõeldagu siis iseseiswuse-päewa puhul tõsiselt sellele, et kui meie tahame jääda wabade rahwaste ühewäärse liikme auliku kutse kõrgusele, siis tuleb meie põlwel oma olemise ja tegutsemise poolest olla ja jääda rahwusliku wabaduse wääriliseks!

23. 2. 34.

Jaan Tõnisson.

Itaalia-Ungari-Austria kolmitliit?

Mussolini mures Austria saatuse pärast.

Mitte weel ametlikult kinnitust leidnud teated eelseiswast Austria liidukantsler Dollfussi ja Ungari peaminister Gömbösi kohtamisest Roomas näiwad tõele wastawat. Rooma kohtamisel pidawat algama läbirääkimised tähtsamate majanduslikkude ja poliitiliste küsimuste üle.

Wälismaa lehed leiawad, et Itaalia-Austria-Ungari majanduslikku ja politilise koostöö katsad hakkawad wõtma ikka konkreetsemat kuju.

Ka Ungari ajakirjandus käsitleb elawalt Rooma oodatawaid läbirääkimisi, millega wiialse ühendusse Itaalia alamriigisekretär Suwichi sõit Budapesti. Oma Budapestis wiibimise ajal peab riigisekretär Suwich Ungari peaminister Gömbösi ja wälisminister Kányaga läbirääkimisi. Suwich wõetakse ka Ungari riigihoidja poolt pidulikul audientsil wastu.

Kuigi enne Suwichi külaskäigu tulemusi weel warjane on Rooma kohtamise asjus üldiselt seisukohtasid wõtta, on siiski selge, et kawatsetaw kolme riigi koostöö ei ole wõimatu. Ungari näib olewat walmis tihedaks majanduslikuks koostööks Austria ja Itaaliaga. Millal Rooma konwerents kokku astub, pole weel kindel. Budapesti arwates wõiks see sündida juba märtsi keskpaiku.

Kõnesolewate läbirääkimiste tagant paistab silma Mussolini korraldaw käsi. Ungari poliitilistes ringkondades juhitakse tähelepanu sellele, et Mussolini on tihti toonitanud, kuidas Itaalia wälispolitika üheks tähtsamaks sihiks olewat Austria ja Ungari waheliste wastaluste kõrwaldamine selleks et laiendada ja kõwendada Austria alust.

Nüüd, kus Austria kodusõda paljastanud Dollfussi isikliku reşhiimi nõrku külgi, on Room rohkem kui kunagi enne mures Austria saatuse pärast. Jäädes truuks oma traditsioonilisele politikale, püüab Mussolini lahendust leida kujul, mis suurendaks Itaalia mõju. Rooma patrionaadi all loodaw kolmiliit Itaalia-Ungari-Austria oleks selleks kõigiti kohane.

Teised lehed.

K. Pätsi hindamas.

Lehed pühendawad K. Pätsile tema 60 a. sünnipäewa puhul juhtkirju.

„W. Maas" märgib L. nuu hulgas:

Olla mees! Olla täis mees! Sellest on ka eestlane alati mõistnud lugu pidada.

Ainult wiimasel ajal on seal mõningaid ümberhindajaid tulnud, üks soe kamp torkab tühjad püksid püsti ja proklameerib: waat kus on mees! Ja palgalised plakatajad ja õhkupildujad kohe rüsinal ametisse — tühje pükse üles pilduma.

K. Päts ei waja sarnaseid lawastusi. Tema on wana seadusemees. Temal pole kampa üldse waja. On ilma selleta alustanud ja saaks ilmagi läbi. Mis ta on, seda ütlewad tema teod ise. Wõib tema poolt olla, wõib tema wastu olla, aga üht ei saa kunmalgi juhul salata: See on mees!

„Päewalehes" kirjutab L. K.:

K. Päts on õieti oma iseloomu, töö ja tegewuse awaldustes kogu Eesti rahwa kehastus tema rassilises omapäras, tema wõitlustes ja läbielamistes, muredes ja rõõmudes. üksi meie riigimehi ei ole isiklikult nii palju rusuwaid raskusi, murepäewi ja lootusrikkaid rõõmuriike läbi elanud, kui K. Päts. On olnud raskeid wõitlusi, paaritatud wõitude ja kaotustega, silmapilke, kus kaob lootus edasi elada ja silmapilke, kus pulbitsewat, rõkkawat elu wõis maitsta täie jõumuga. Nagu meie rahwaski, kes waheldusrikkas aga laskamata ja wäsimata wõitlustes nii palju pidanud läbi tegema, kui jõudis oma ajaloo heroolilisemasse ajajärku, iseseiswuse kätewõitmiseni.

Täna ja wõib-olla ka weel lähemate aastate jooksul me ei leia kohast mõõdupuud, et ajuda hindama kaasaegset suuremat riigimeest. Ei ole seda nüüd ka tarwis, sest meil puudub objektiiwsus. K. Päts on aktiiwne, üks meie aktiiwsemaid politikaimesi, kes seisab alatasa politilise wõitluse keerises, kus tal üliskawaid sõpru ja wihkawaid waenlasi. Nii ühed kui teised ei suuda tänapäew õieti hinnata olukorda ja isikuid, waadelda rahulikult sündmustiku käiku. Mida aga nii ühed kui teised ei saa salata, on see, et K. Päts on suur ja omapärane isik, haruldasem meie päewil, sündinud rahwa juht, kindlatahteline riigimees. Siit edasi wõiwad hinnangud minna lahku ja peawadki minema, sest siit peale saame juba piisasjadesse, tegewuse awaldustesse, mil seda palet.

„Ilusa" minewikuga „ilmaparandaja".

Miks A. Larka adjutant H. Johanson wallandati ametist.

Riigikogu rahaasjanduse komisjoni eelarwe alamkomisjon lõpetas haridus-sotsiaalministeeriumi eelarwe läbiwaatamise terwishoiu ja hoolekande walitsuse osas.

Eelarwe arutamisel tulid kõne alla ka Waiwara Lastekodus ettetulnud wäärnähted, milles osa etendanud endine lastekodu majandusülem ja praegune wabadusşõjalaste erakonna juhi A. Larka adjutant H. Johanson. Selgus, et H. Johanson, olles majandusülemaks Waiwara lastekodus, on sunnitud olnud haridus-sotsiaalministeeriumi korraldusel omalt kohalt lahkuma mitmesuguste korratuste pärast, arwates 1. detş. 1933. a. Ministeerium on tema kohta toimetanud juurdluse ja juurdlusmaterjal moodustab endast päris kohtuasja.

Nii näiteks on H. Johanson oma ametisoleku ajal kaubelnud ümbruskonna talupidaja Tisleri Waiwara lastekodusse eestöötegijaks, kuna teatawasti lastekodul on olemas oma põllumajapidamine. Tisler on sel puhul müünud oma krundi, et tulla uude ametisse. Tegelikult aga lastekodu juhataja Tisleri ametisse paikamisest midagi ei teadnud ja kuna eestöötegijat üldse waja polnud, ei saanud teda ametisse wõtta. Nii on Johanson Tisleri lihtsalt sisse wedanud ja Tisler on hiljem esitanud nõudmise 3 kuu palga saamiseks, et wähemalt osaliselt taja teha kahju. Teiseks toodi ette komisjonis Johansoni masinariihmade müügi lugu, milliseid Johanson olewat müünud, milliseid aga lastekodu juhataja wälja ei annud, nõnda et ostja, kes oma raha oli Johansonile tasunud, omast rahast ilma jäi. Edasi toodi ette ka teisi asjaolusid, mille tagajärjel H. Johansonile haridus-sotsiaalministeeriumi poolt ettepanek tehti lahkuda. Lähnud aasta lõpul oligi Johanson sunnitud omalt kohalt lahkuma. Johanson oli kohapeal tuntud rohke alkoholi tarwitajana, ja seetõttu ebasündsa inimesena wastutusrikkal kohal lastekodus.

Nüüd käib sama mees Larkaga koos wiimase adjutandina kõnekoosolekutel ühest kohast teise ning selgitab wabadusşõjalaste erakonna põhimõtteid.

Nõukogude pilwelõhkuja.

Moskwast, 22. weebr. „Nõukogude Pallee", mille ehitustööd algawad lähemal ajal, ületab Ameerika kõige kõrgema pilwelõhkuja.

Kes soovib prii reisida lennukil välismaile.

või teha lõbulende kodumaal või saada muid preemiaid, need **teilgu Eesti Õhu- ja Gaasikaitse Liidu loteriipileteid.**

Juba 5 pileti äramüümise eest võib saada ülalnimetatud preemiaid. Kellelgi ei tohiks raske olla neid loteriipileteid müüa, sest E. Õ. G. L. on 10 eelloosimist. **Tarvitseb** ainult igal eelloosimisel **ära müüa üks loteriipilet.** Ja igaüks suudab realiseerida vähemalt 10 loteriipiletit.

Eesti Õhu- ja Gaasikaitse Liidu loteriibüroo asub: Tallinnas, Vene 11-6. Telefon 442-14. — Nõudke üleskutseid.

Rästik. 16

Arno Alexanderi romaan.

„Tema teadis seda ometi tõepoolest täpsalt," kaitses kaubanõunik naist. „Ta walas talle lauas juhulikult klaasitäie weini kuuele..."

„Tean seda juba aktidest," seletas Friede rahulikult.

„Weini jäljed pruunil ülikonnal tehti igatahes kindlaks. Sellegipärast arwan, et siin ei ole kõik korras. Peter ometi oleks wõinud kohtu ees wäita, et ta nimetatud päewal ülikonda wahetas, ja nimelt seepärast, et ta pruunil ülikonnal olid weinipleküd. See oleks kõlanud palju tõenäolikum kui wäide, et ta juba lõuna ajal kandis halli ülikonda ja et ta hiljem ära wõttis ainult plekitatud kuue, kuna päew olnud liialt palaw."

„...Hm... Ja nüüd kõige tähtsam: te tunnistate aluł, te ei maletawat, millist ülikonda Peter lõunalauas kandis. Hiljem, kui teid pidi wannutatama, kasutasite oma mitte-tunnistamise õigust. Oli see tingimata wajalik? Arge mõistke mind walesti: pean olema selles punktis kinginata selgusel. Järelikult weelgi weidi selgemalt: kas olete weendunud, et teie tunnistus pole Petrile enam kahjulik?"

Kaubanõunik mõtles sekundi jowwsul endamisi järele.

„Olen selles weendunud," ütles ta wiimaks kindlalt. „Sellegipärast ei usu ma Petri süüdi..."

„Mulle jätkub täielikult selleşt, mis mulle praegu ütlesite," katkestas Friede teda kindlalt, kuid mitte ebawiisakalt. Alles nüüd ta silmitses tuba. Kuid see ei kestnud kaua — isegi raamatuid täis tuubitud kirjutuslauale ta heitis ainult põgusa pilgu. Siis istus ta tugitooli ja näis kõik enda ümber unustawat. Ta silmad rändasid siia ja sinna, neis oli aga nii hajameelne pilk, et kaubanõunik juba kahtles, kas detektiiw üldse midagi nägi.

Wiimaks läks ungu majahärrale liiga rumalaks, ja ta astus üles. Poole tunni pärast tagasi tulles, leidis ta Friede ikka weel samas asendis ja ikka weel samal kustunud ilmel.

„Ma ei tea nüüd," tähendas kaubanõunik weidi kärsitult. „See teie härra Kranich käitub siiski weidi weidralt!"

„Mis ta siis tegi?" küsis Friede ja nägi sellejuures wälja, nagu ta oleks äsja ärganud sügawast uneşt. „Ta on teinud oma küsitlustega peaaegu kõik teemjad hulluks, edasi maha ajanud ühe jaapani waasi, kahes toas ära lõhkunud tapetid ja puurib praegu üht seina läbi. Wähemalt wäga omapärane meetod..."

Friede naeratas nõrgalt.

„Armas härra kaubanõunik," ütles ta. „Teie tõnelete meetoditeşt... Kranichil aga pole üldse mingit meetodit..."

Kaubanõunik näis olewat täiesti nõutu.

„Kuidas? Ei ole mingit meetodit..?"

„Ei," kinnitas Friede lõbusasti. „Kuid tal on selle eeşt midagi muud, deteltiiwile palju tähtsamat..."

„Ja see oleks?"

„Tal on õnne!" ütles Friede lihtsalt.

14

Robert Bergengrüni toas seisis neli meest ühe noore mehe laiba ümber. Wiies — arst põlwitas põrandal ja uuris haawu. Wõõrad wahetasid summutatud häälel, peaaegu sosistades mõne sõna, ja nende näoilmed muutusid weelgi süngemaks ja läbipaistmatumaks kui nad olid juba enne seda. Ja siis telkis ähwardaw waikus.

Bergengrün, kes oli seisnud kaua aega akna juures, pöördus pikkamisi ümber. Ta tajus selgesti waenulikkust kriminaalmetnike silmes, kuigi need püüdsid jätta wäga ükskõikse mulje.

„Teie olete majaperemees?" küsis korraga kõige wanem ametnik, tugew, rüsajas mees tihedate, mustade juustega.

Bergengrün noogutas tunnmalt.

„Te tunnistate, et lasite selle mehe maha?"

„Tunnistan," kinnitas Bergengrün.

„Kaheşa lasku," pomises ametnik. See pidi olema otsus, kõlas aga nagu etteheide. „Last südamesse, pähe ja käsiwarde. Wiis kuuli joosid tühja." Ta andis ülejele oma ametnikule märku, mispeale see istus wäikese laua juure ja laotas eneşe ette mingi paberi. Pliiats käes, waatas ta ootusrikkalt oma ülemuse otsa.

„Pakun, kas te ei jutustaks meile nüüd sündmusteşt lühidalt," pöördus mustajuukseline Bergengrüni poole. Pean teie tähelepanu juhtima sellele, et teie andmeid peaprotsessil wõidakse kasutada teie wastu."

Bergengrün noogutas.

„Pean. Sündmuse käik oli wäga lihtne: astun siia tuppa ja istun kirjutuslaua juure. Selle pidi klaasis siin näen ukse eesriiet. Märkan, et ta tasa liigub. Sellepeale teeşklen, et olsin oma tulesüütajat, tõmban rewolwri ja lasen eesriidele kaheşa pauku. Siis kuisun mõrwakomisjoni. See on kõik."

Nagu kokkulepitult astub ametnike eesriide juure ja liigutab teda tasa. Teine ametnik on istunud kirjutuslaua juure ja waatas pinewalt neiu pildile.

„Õige," ütles ta lühidalt.

„Hm..." pomises esimene ametnik mõtlikult.

Korraga ta waatas ruttu üles ja küsis teraswalt:

„Mida tegite waheajal? Mõtlen — pärast lasknist — kuni meie sisse astusime?"

„Helistasin teile. Siis seisin akna juures ja ootasin teid."

„Sünge mees wiitas põrandal laiba kõrwal lebawale rewolwrile.

„Teie tahate niisiis wäita, et surnu hoidis seda rewolwi käes? Et ta teid sellega ähwardas? Kas pole tõsi?"

„Ma ei taha midagi wäita," wastas Bergengrün rahulikult.

Üks meestest tõstis rewolwi ettewaatlikult kahe sõrmega üles ja läks wälja.

„Nüüd wastake mulle järgmisele küsimusele," algas kriminaalametnik uuesti. „Miks lasite mehe maha!"

„Sellepärast, et mul põhjust oli oma elu kallale kippumist karta."

„Niisiis — hädakaitseks?"

„Nii seda wistiski nimetatakse," kinnitas Bergengrün.

„Kuid teie oma rewolwriga oleksite wõinud nõuda, et mees oleks astunud wälja. Oleksite wõinud hoida ta kinni, kuni saabus politsei..."

Bergengrün naeris lühidalt.

„See on romaan, mimu härrad," ütles ta kohe pärast seda jahedalt. „See on kino! Muidugi — seda oleks wõinud üsna kenasti teha. Ta oleks tulnud hambaid kiristades oma reduşt, oleks hoidnud käed krampliikult pea kohal ja otsinud jalgadega mõnd lauda, mille oleks wõinud wisata ümber. See oleks tal õnnestunud, ja me mõlemad oleksime wihast wahutades wäherdanud põrandal ja nii, ja nii edasi... Kas pean teile ütlema, mis oleks tõepoolest sündinud, kui oleksin „Käed üles!" hüüdnud? Noh, siis ta oleks lasknud, ja nüüd te murraksite minu laiba pärast pead. Teile see ju wõib ükskõik olla, — minule mitte!"

Kriminaalametnik oli pisut kohmetunud ja näis wõõnustawat, kui nüüd tema ametiwend rewolwriga sisse astus ja talle paar sõna kõrwa sosistas.

„See rewolwer on pärit teie relwade-koguşt, minu härra!" hüüdis mustajuukseline wõidurõõmsal häälel.

„See wõib olla," wastas Bergengrün kindlalt. „Mees wõis ta warastada."

„Usun waewalt, et wõiksime loobuda areteerimiseşt," tähendas wanem ametnik wiimaks.

„Teie kahetsetsite seda," hoiatas Bergengrün. „See on selge hädakaitse juht. Minu korteris ei ole wõõral inimesel selle eesriide taga mingit otsimist."

Jälle pidasid ametnikud nõu.

„Teie ometi wõite kautsjoni maksa?" küsis juht wähe lahkemalt.

„Nii palju kui soowite?"

„Ja ennemini karistatud pole te samuti?"

„Siiski!" wastas Bergengrün ükskõikselt. „Wabanesin alles kuue wnni eest wanglast."

Need sõnad mõjusid nagu plahwataw pomm.

„Ja... ja... kui kaua ja mispärast te istusite?" kogeles kriminaalametnik wiimaks erutatult

„Surnukslõömise pärast — kümme aastat!" seletas Bergengrün kindlalt.

Ametnik pahwatas naerma.

„Sedal ta nüüd on! Arwasin juba kohe. Siis pole siin midagi tunseldada, minu armas. Tulete kohe kaasa..."

Bergengrüni silmad tõmbusid kokku kaheks kitsaks piluks.

„Keelan endale sellise tooni," hüüdis ta teraswasti.

„Mis?" ametnik pörnitses talle imestades otsa. „Ja suu wõtate kah weel täis? Alles kuue tunni eest wanglast — nüüd — — —"

Bergengrün astus kummu wõi paar ametniku poole. Siis wirutas ta talle wälk-kiirelt rusikaga kogu jõust näkku. Mees lendas nagu pall wastu suitsetamislauda, paiskas ta ümber ja langes ise pikali põrandale. Kordes ajas ta end wuesti püsti ja põrnitses Bergengrünile, keda juba kaks ametnikku käsiwarteşt kinni hoidsid.

(Järgneb.)

Wabariigi 16-da aastapäewa pühitsemine Tartus.

Jumalateenistused, paraad ja wiis rahwaaktust.

Tänawune wabariigi aastapäewa pühitsemine toimub wäliselt tagasihoidlikuse ilme all. On ju tänatu 16. aastapäew ja suuremaid pidustusi korraldatakse ümmarguste aastaarvude puhul, iga wiie aasta järele.

Kuigi wäliselt on wabariigi aastapäewa pühitsemine tagasihoidlikum toimub tublisti elevust kaasa waimse kultuuri päewad, mis on korraldatud koos wabaduspäewa pidustustega.

Peale waimse kultuuri päewade koosolekute ja ettekannete, mille kohta leiawad lugejad teateid tänasest lehest teisest kohast, on Tartus wabariigi 16-da aastapäewa pidustuste kawas jumalateenistused kirikutes, kaitsewäe ja kaitseliidu paraad ja õhtupoolel rahwaaktused wiies kohas. Pidustuste kawa oleks ülevaatlikult järgmine:

Rahwaaktused.

Eesti wabariigi 16. aastapäewa puhul peetakse Tartus linnavalitsuse korraldusel rahwaaktused wiies kohas — „Wanemuises"; ülikooli suures auditooriumis, Aia t. 46; tütarlaste gümn., Karlowa t. 1; E. Käsitööliste Abiandmise Seltsis, Wene tän. 5 ja linna 5. algkoolis, Lina tän. 2. Rahwaaktused algawad kõigil pool kell 4 p. l. ja sissepääs neile on kõikidele kodanikkudele maksuwaba.

Aktuste kawad on wäga sisukad ja koosnewad kuni 15 ettekandest. „Wanemuise" rahwaaktusel ütleb aktuse awasõnad linnakoolivalitsuse juhataja J. Treumann, kõne peab „Wanemuise" seltsi esimees dir. A. Simm, kuna lõppsõnad lausub adw. K. Grau. Solistidena esinewad kõrgema muusikakooli õpilased H. Parson, W. Kangro, O. Mladow ja teatrikunsti-stuudio õp. A. Niitof, kuna koorilauludega Meeslaulu Seltsi koor Ed. Tubina juhatusel. Rahwatantse kannab ette pr. E. Partsi rahwatantsu rühm ja kõnekooriga esinewad teatrikunsti-stuudio õpilased õp. K. Aderi juhatusel. Ilulugemistega esineb „Wanemuise" näitleja E. Türk, kuna oma luuletusi esitab mag. W. Adams. Peale nende esineb orkestri-ettekannetega weel 2. diwiisi orkester J. Niksmanni juhatusel.

Ülikooli suures auditooriumis

awab rahwaaktuse dir. A. Raudsepp, kõneleb O. Rütli ja aktuse lõpetab koolijuh. A. Pau. Solistidena esinewad kõrgema muusikakooli õpilased E. Kanuda, L. Lesta, A. Miina ja õp. Paula Neumann. Ilulugemisi esitawad Ed. Looga ja näitleja R. Ratassepp. Mängib tuletõrje orkester J. Wisnapuu juhat. ja esineb Helikunsti Seltsi segakoor helilooja M. Hermanni juhatusel.

Tütarlaste gümnaasiumis

awab aktuse dir. J. Roos, kõneleb adw. F. Karlson, lõppsõna lausub mag. J. Aawik. Solistidena esinewad kõrgema muusikakooli õpilased Aino Krimm ja A. Parwei ning helikunstnikud L. Kurko ja T. Jakobson. Koorilauludega esineb rahwaülikooli segakoor W. Peerna juhatusel ja tütarlaste gümn. kõnekoor õp. E. Tooms'i juhatusel. Ilulugemisi esitab näitl. H. Piller ja rahwatantse tütarl. gümn. õpilased M. Treieri juhatusel. Wõimlemisettekandeid kannawad ette tütarlaste gümn. õpil. L. Haameri juhatusel. Orkestriettekannetega esineb wabadussõjalaste orkester R. Holzmanni juhatusel.

Eesti Käsitööliste Abiandmise Seltsis

awab aktuse dir. M. Puust, kõneleb dr. J. Wasar, aktuse lõpetab K. Karheiding. Solistidena esinewad kõrgema muusikakooli õpilased S. Tamm, T. Birkental, E. Soerd. Koorilauludega esineb ÜEMÜ Tartu osak. segakoor R. Ritsingu juhatusel, kuna orkestri-ettek. esineb politsei sporditingi orkester O. Jaegeri juh. Ilulugemist kannab ette „Wanemuise" näitleja A. Meering.

Linna 5. algkoolis

ütleb aktuse awasõnad dir. M. Wellema, kõneleb prof. P. Treiberg, lõppsõna on õp. J. Jaanistolt. Solistidena esinewad kõrgema muusikakooli õpilased W. Söber, W. Paju ja T. Krigul. Koorilaule kannab ette S. Kanni naiskoor, kuna orkestri-ettekannetega esineb tööstus-majandusõpilastekooli orkester K. Wihma juhatusel. Ilulugemised on ette nähtud „Wanemuise" näitleja J. Pöderilt.

Tartu Majaomanikkude Selts

korraldab oma ruumes Suurturg 13 24. weebr. kell 3 p. l. tsaamalise aktuse kõne ja muusikaliste ettekannetega. Sama päewa õhtul kell 7 sealsamas oma liikmetele ja nende poolt kaasatoodud külalistele perekonna-õhtu.

Noorte wabaduspäewa aktus „Wanemuises".

Tartu kodutütred, gaidid, skaudid ja noorkotkad korraldawad ühiselt traditsioonilise wabaduspäewa aktuse „Wanemuises" 25. weebr. kell 12 päewal.

Kawa algab fanfaaride mänguga ja riigilipu kohaletoomisega. Selle järele kannab awamisproloogi ette prof. M. J. Eisen. Aktuse kõne peab prof. J. Uluots. Sellele järgnewad ettekanded noortelt wiiulil, tšellol, laulu- ja rütmika alal, elawad pildid, kõnekoor ja trioettekanded.

Lõppsõna ütleb koolinõunik J. Lang.

Paraad kell 11.

Wabariigi aastapäewa puhul korraldatakse Raekoja platsil paraad. Paraadist wõtab rohkel arwul osa kaitseliitlasi ja kaitsewäge. Kaitseliitlased kogunwad paraadile minekuks malewa staabi ette kell ½10 hom., (mitte kl. ½11, nagu warem teada oli) ja liigutwad sealt paraadile. Paraad algab kell 11 e. l.

Auwõõraste kohad on raekoja ees. Erikutseid ei saadeta.

Linn lipurihtesse!

Prefekti korraldusel tuleb majaomanikkudel wabaduspäewa puhul lipud wälja panna.

Üle 130 üliõpilase könelemas.

Üliõpilaste könelennust wõtawad seekord osa üle 130 könelejа, nende seas ka 10-kond wiilistlast, kes sõidawad könelema üle terwe Eesti. Köned algawad juba 23. šk., kuid enamikus on nad 24. ja 25. weebruaril.

Könelejate soowimisi tuli erilt palju wiimaseil päewil — need kõik on suudetud rahuldada.

Kunstväetised

talvekuudel on odavad

„Musta-Kuke" märgiga kunstväetised on müügil ühiskauplustes.

Kontrollitud headusega

kunstväetise tunnuseks on kaubamärk

ETK

PEALADU

ETK

TALLINN

Kolm riigiwanema kandidaati esitatud.

Wabadussõjalaste Liidu poolt A. Larka, wabadusristi kawaleride poolt J. Laidoner, p.-kogude poolt K. Päts.

Tallinnast, 23. weebr. Täna hommikul alustas riigikogu walimiste peakomitee, kes teostab ka riigiwanema walimisi, riigiwanema kandidaatide esitiste wastu wõtmist. Teatawasti esimesel korral riigiwanema kandidaat esitatakse ühe isiku poolt, kellele on nimetatud ka asetäitja, ning esialgsel esitamisel on riigiwanema kandidaadil waja ainult 25 soowitajat.

Kõige pealt esitati wabadussõjalaste liidu riigiwanema kandidaat Andres Larka. Tema esituskirja ja soowitajate tõestatud allkirjad tõi walimiskomiteesse adw. Rõuk kell 11.06. Larka soowitajatena on kirjutanud alla rida tegelasi, kes wabadussõjalaste liikumisega koos on hakanud silma paistma.

Weerand tundi hilsem, kell 11.21 esitati riigikogu walimiskomiteele wabadusristi wendade riigiwanema kandidaat, endine ülemjuhataja kindral Laidoner. Nimekirja esitajaks oli wabadusristi kawaler ja reserwkolonel H. Wahtramäe, Tallinna-Haapsalu rahukogu esimees. Soowitajaiks oli kindral Laidonerile allakirjutanud kaks korda nii palju soowitajaid kui seadus seda nõuab — nimelt 50, kõik wabadusristi kawalerid, eesotsas H. Wahtramäe, merewäe reserwkapten-major T. Kraus, kol. K. Parts, kapten W. Arak, merewäe reserwanemleitnant J. Klaar j. t.

Kell ½3 esitati peakomiteele põllumeestekogude tegelase A. Jürmanni poolt K. Pätsi kandidatuur riigiwanema kohale ühes soowitajate allkirjadega. Seega esitati reedel kolm riigiwanema kandidaati.

A. Rei esitatawat kuuldawasti alles esmaspäewal.

Sotsialistidel siiski oma kandidaat.

Keskkomitee esitab A. Rei.

Tallinnast, 23. weebr. Seni oli üldiselt awalikult teada, et sotsialistid riigiwanema walimistel toetawad K. Pätsi, kuid neljapäewa õhtul sotsialistide erakonna keskkomitee koosolek andis asjale teise käigu. Keskkomitee tegi otsuseks riigiwanema walimisteks üles seada oma erakonna kandidaat, nimelt rkl. ja endine riigiwanem August Rei. Otsus läks läbi õige wäikese häälteenamusega. Keskkomitee pahem tiib oli oma riigiwanema kandidaadi wastu. Kuuldawasti on sotsialistid otsustanud oma kandidaati üles seada neil põhjustel, et riigiwanema walimise kihutustööga saaks lõwendada oma erakonna organisatsiooni ja teisel walimiskäigul saaks kasulikumalt liituda mõne teise kandidaadiga.

Eimesed kolmikud riigikogu walimisteks.

Eile algas walimiste peakomitees ka riigikogu kandidaatide wastuwõtmine. Esimesi kandidaatide esitajaid olid rahwuslik keskerakond, tuues peakomiteele kandidaate Harju-Järwa walimisringkonna jaoks. Esikohal kandideeriwad rkl. T. Kalbus (3 kolmikus), rkl. prof. K. Konik, Tapa linnapea T. Rähn, Järwa maawalitsuse endine esimees J. Sõnajalg, Kehtna kodumajanduskooli juhataja A. Arak ja Keila alewiwanema abi M. Powel. Edasi kandideeriwad weel Paide linnapea ja kirikuõpetaja G. Perli, Baltiski linnapea J. Odres ja teised.

Peale selle tuli eilse päewa jooksul weel sisse pahempoolsete tööliste ja talurahwa ühisel walijate ühendusel Harju-Järwa ringkonnast 4 kolmikut ja üks kolmik Tallinnast. Nende liidu eesotsas on täitsa tundmata suurused.

Wäike-Maarja õpetaja Hiiemets on asutanud „Eesti rahwusliku liidu". Üks kolmik sellest oli saadetud ka riigikogusse, kuid et kautsjon oli maksmata, siis ei wõetud seda weel arwesse.

Kolme sajandi waimutegelaste paraad.

Tartus awati kolm kultuurloolist näitust.

Reedel kell 12 p. awati üliõpilasmajas kirjanduslooline näitus. Näituse awas prof. G. Suits, kes märkis, et tema kui awaja ülesanne sellel näitusel on kõige hõlpsam, sest näitusel olewad autorid ja raamatud kõnelewad ise enese eest. Professor märkis weel, et näitusel on esitatud autoreid 3 sajandist ja eri ajajärkudest. Oma awasõnade lõpul G. Suits juhtis tähelepanu toale, kus asuwad wäljapanekud meie hiljuti surnud suurmeistrist Ed. Wildest ja palus publikut hetkeks mälestada meie suurt kirjanikku. Selle järgi tunnistati näitus awatuks.

Kirjanduslooline näitus wõtab enese alla üliõpilaskonna edustuse saali ja kaks lugemistuba, neist on keskmine wäike tuba pühendatud täielikult Eduard Wildele.

Näitusel on esitatud

eesti kirjandus oma algeteist kuni tänapäewani.

Wäljapanekud on asetatud eri wooludе järgi ja annawad kujuka pildi meie kirjanduse arengust ligi 3 sajandi kestel.

Nii näeme näitusel osakonda, kus on wäljapanekuid eesti kirjanduse algusest — waimulik ja kirikukirjandus 16. sajandist, s. o. esimesed eestikeelsed tekstid. Samas näeme ka wennaste koguduste haruldast kirjandust käsikirjades. Muu seas leidub siin Sangaste köstri käsikiri 1656. a.

Järgnewad eestisõbralikud walgustusaja kirjanikud, nagu O. W. Masing j. t. Näitusel on wälja pandud ka õpetlikke ja sentimentaalseid rahwaraamatuid. Nii leidub siin C. W. Freundlichi raamat „Magdeburgi linna hirmsast ärwarikkumisest" ja palju teisi. Edasi näeme eelärkamisaja kirjanikke F. R. Kreutzwaldi, Lydia Koidulat j. t. Ärkamisaja kirjanikke esindawad Andres Saal, Jakob Tamm, Jakob Liiw j. t.

Realismi esindawad

Aug. Kitzberg, Juhan Liiw, K. E. Sööt j. t. Nendele järgnewad uusromantikute wanema ja noorema põlwe ning realistide wanema ja noorema põlwe kirjanikud, keda esindab rida autoreid.

Näitus on seda huwitawam, et autoritest on esitatud mitmesuguseid ülestõotteid, käsikirju jne. Näitus on awatud 23.—26. weebruarini kella 9—18.

Eesti keele näitus awati.

„Meie wäike hea tüdruk..." 17 murdes.

Reedel kell 4 awati eesti keele näitus Eesti Keele Arhiiwis, Gustaw-Adolfi tän. 14.

Näitusel on wõimalus tutwuda ülikooli, Emakeele Seltsi ja eraõpetlaste kogudega eesti keele uurimise alalt. Kõige suuremad murdekogud — ligi pool miljonit sõnasedelit. Siis üliõpilaste mitmesuguseid töid, nagu auhinnatööd, magistritööd, seminaritööd j. m. — neid on kokku umbes 300.

Pildiseeriast on huwitaw pildistus Hiiu eidest, kuidas see hoiab huuli ükšikute häälikute häälduseks.

Huwitawaid wäljapanekuid on prof. A. Saareste „Eesti keeleatlase" käsikirjadest, kust näiteks selgub, et „hea" tarwitatakse palju laiemal alal kui „hää", mistõttu see nähtawasti on üldistunud ka kirjakeeles. Seewastu aga „nud lõpp (näit. olnud, saanud — olnd, saand) esineb rahwasuus wäga kitsal alal kuski Peipsiäärses Tartumaal — muidu on kõikjal „nd.

Ühel suuremal kaardil on 17 murdelist teisendit lausest: „Praegu meie wäike hea tüdruk koob ise kangastelgedel kollast seelikut, süstik enesel käes".

Murreti kõlab see järgmiselt:

Hiiumaa: „Praegud meide pisine ee tüdruk kujub ise kaasjälktega koltsed küitio, söösti enesel kee".

Tartumaa: „Praegu meie tüdruk kudub ise kangasjalgega kollast kõrsikud, surmik enel kädel".

Wõrumaal: „Parhilla' mtk wäikene hää tüdrik kudaesi' peeldega kõllast prumtsi tšolahk hindäl käehn".

Peale praegusaja materjalide on wälja pandud ka wanemate keelemeeste K. A. Hermanni, M. Weske, Fr. R. Faehlmanni ja F. Wiedemanni käsikirju.

Näitus on awatud 28. weebr. iga päew kella 12—14 ja 16—18.

Eestikeelset teadusliikku kirjandust igalt alalt.

Ülikooli raamatukogus awati reedel kell 13 eestikeelse teadusliku ja populaarteadusliku kirjanduse näitus.

Awas raamatukogu abijuhataja Ed. Wigel, kuna raamatukogu juhataja T. Pukkow on haigestunud.

Wälja pandud on umbes 1000 raamatut kõigilt teadusaladelt, alates Heinrich Stahli Kodu ja käsiraamatuga 1632. aastast.

Jagatud on raamatud üksikute erialade järgi alates wanemast kuni praegusajani. Esitatud on bibliograafia ja raamatuteadus, usuteadus ja juttlused ning herrnhuutlaste ja ususeltide propagandakirjandus, kooli- ja haridusalgu, ühiskonnateadused, karskus, maateadus, majandusteadus, mis algab 1902. a. ilmunud põllumajandusteaduse õpperaamatuga.

Siis seadused alates „Eestima Tallorahwa Kohto-Seädus ehk Walla-kohto Kässo-ramat 1804." Ajalugu alates Körberi „Mailma aiaramatuga" 1880 ja J. Hurda „Pildid isamaa sündinud asjust" 1879, lõpetades Loodusе „Eesti rahwa ajaloo" wiimase wihuga.

Esitatud on rikkalikult wabadussõda, siis põllundus, karjandus (1837. a. on ilmunud esimene lambataswatuse õpetus), kokakunst — esimene raamat aastast 1825, käsitöö, sport, foto ja muud.

Wälja on pandud ka mitmesuguseid diagramme, näiteks igal aastal ilmunud teadusliikute ja populaarteadusliikute raamatute hulk. Nii on ilmunud 1885 — 45 raamatut, 1900 — 66, 1915 — 84, 1930 — 430 teadusliiku ja populaarteadusliiku raamatut.

Laupäewane kawa.

Waimse kultuuri päewade kawas laupäewal, 24. weebr. on kell 12 kontsertaktus „Wanemuises". Aktusel kõnelewad prof. P. Haliste (awasõna), prof. J. Uluots („Eesti riik ja haritlaskond"), prof. H. Kruus („Teaduse osa meie kultuurelus"). Muusikalises osas esinewad „Wanemuise" sümfoonia orkester J. Simmi juhatusel, pr. A. Kopli-Wiegand laulusoologa ja prl. J. Kraut klaverisoologa. Kirjanduslikke ettekandeid F. Tuglaselt, F. Karlsonilt, B. Alwerilt, M. Fürnalt ja J. Schützilt.

Kell 18 on aktus ülikooli aulas. Könelewad rekt. J. Köpp (awasõna ja lõpusõna), dr. N. Kaasik („Rahwuskultuuri arengmomente"), prof. J. Mägiste „(Rahwuslikkude teaduste areng eesti ülikoolis"), prof. T. Lippmaa (Eesti teaduste arengust loodusteaduste alal). Üliõpilaskonna esinõaja kõne. Köned wahelduwad koorilauludega.

Õhtul kell 20 on „Wanemuises" Eesti helitööde kontsert.

Kontsertaktus kui ka ülikooli aktus on maksuta, ainult õhtune helitööde kontsert on maksuline.

Kirjanduslooliše näituse awamine.
Prof. G. Suits ütleb awasõnu. Pildil näha Fr. Tuglas, Joh. Schütz, prof. P. Haliste j. t.

Perekonnatülide pärast surma.

Neljapäewal mürgitas eneše Tartus abielunaine Ella Helene Tauts. Ta suri teel haiglasse. Eneseтapmise põhjuseks arwatakse abielutülisid.

Politsei sündmusekohale jõudmisel leiti Ella Tauts oma korteris, Piiri tän. nr. 12, wäheste elumärkidega. Tema läheduseset leiti pudelike mingisuguse pulbriga, arwatawasti mürgiga. Samas toas wiibis ka Ella Tautsi mees, kes oli purjus.

Ella Tauts oli korralik tööline raamatuköitmise alal. Lahkhelid abielus tekkisid mehe sagedaste pummeldamiste pärast.

Tautsidel oli kaks alaealist last. Eneseтapja oli 32 a. wana.

Merewäe reserwohwitserid

ühinewad protestiga laimu wastu.

Merewäe reserwohwitseride sektsioon oma aastapeakoosolekul neljapäeval Tallinnas, wõttis üksmeelselt ühe liikme erapooletuks jäämisel wastu järgmise resolutsiooni: „Kinnitame siinkohal oma täielikku solidaarsust nende lugupeetud wabadussõjast osawõtnud kaaswõitlejatega, kes astusid protestiga wälja selle sihiliku laimu ja mustamise wastu, mis politilistel motiiwidel sihitud meie kõigi poolt lugupeetud ja armastatud wabadussõjaaegse wägede ülemjuhataja, praeguse ohwitseride keskkogu auliikme ja reserwohwitseride keskseltsiooni esimehe kindral-leitnant Laidoneri isiku wastu."

Siintoodud resolutsioon otsustati peakoosolekul teha teatawaks ka reserwohwitseride keskseltsioonile.

Eesti Punane Rist 15-aastane.

Aktused üle riigi.

24. weebruaril pühitseb Eesti Punane Rist 15. aastapäewa. Seda sündmust märgitakse üle maa piduliku del aktustel.

Punase Risti idee isaks on Genfi kodanik Henry Dunant, kelle algatusel asutati esimene Punase Risti organisatsioon 1863. a. Peale seda tekkis Punase Risti organisatsioone juurde paljudes riikides, kes omavahel on ühinenud Punase Risti Seltside Liigaks.

Eesti Punane Rist on Wabadussõja aegne sünnitus. Asutamise mõtte algatajaks ning ühtlasi esimeheks alguses peale kuni käesoleva ajani on dr. Hans Leesment.

Eesti Punane Rist on paisunud suureks üleriigiliseks organisatsiooniks, tegeledes hoolekande ja tervishoiu aladel. Tema peab ülemal lastekodusid, sanatooriumi Selil, polikliinikut Tallinnas ja paljusid teisi asutisi. Punase Risti osakondadena tegutsevad komiteed pea kõikides Eesti linnades.

Et Eesti Punase Risti poolt 15 aasta jooksul tehtud tööd ja samuti ka juubeli momenti jäädvustada, korraldatakse üle riigi 24. weebruaril aktusi. Ka Eesti Punase Risti Tartu Komitee korraldab kell ½11 homm. aktuse Tervishoiu Muuseumi ruumes, Pepleri tän. 32, millest palutakse osa wõtma ilmuda Komitee liikmeid, samariitlasi ja kõiki asjast huvitatuid. Osavõtt on maksuta.

Kaklejad sunnitööle.

Järwamaa poistel petserlaste kombeid.

Riigikohtus oli arutusel suurem kaklusprotsess, milles kaks tegelast olid mõistetud kumbki 4 aastaks sunnitööle. Riigikohus kinnitas selle karistusmäära.

Järwamaa Wäinjärwe walla, Merja küla noormehed läksid ühel õhtul 1932. aasta sügisel Koeru alewisse B. Paapi õllepoodi. Nad istusid wõõrastetuppa, kus tahtsid hakata õlut jooma. Nende tulek aga näiliselt ärritas õllepoodis juba warem wiibiwat Heinrich Meekleri. Ka Meekleri abilaasa hoiatas Merja küla noormehi, mille peale wiimased läksid teisele korrale numbrituppa. Wähe hiljem läksid teisele korrale teise numbrituppa Heinrich Meekler ja teised. Warsti hakkasid Meekler ja kaaslased Merja poiste tuppa tungima. Merja poisid tahtsid takistada sissetungijaid. Üks Merja küla poistest hüppas aknast hirmuga alla.

Meekler ja teised tuppa pääsedes hakkasid pudeliga ja lunawarrega Merja poisse peksma. Meekler löi Wilkile otsaette ja lagipähe, mille peale Wilk põgenes koridori. Selle järele tungisti kallale Wold. Kütile, kellele löödi kepi ja pudeliga wastu ülestõstetud kätt, nii et käeluu murdus. Samuti löödi temale pähe, mille tagajärjel Kütt langes meelemärkusetult maha. Selgus, et tal olid rasked wigastused — ta oli kaotanud kõnelemiswõime.

Rakwere-Paide rahukogu mõistis peakakkejad Heinrich Meekleri ja Albrecht Potmanm kummagi 4 aastaks sunnitööle. Selle karistuse kinnitasid kohtupalat ja riigikohus.

Suur talude oksjon rahukogus.

Kohtupristawi haamri alt käis läbi 15 talu.

Tartu 1. jaoskonna kohtupristaw A. Sarap korraldas neljapäew. rahukogu ruumides suure kinniswarade oksjoni, kus oli müügile määratud terwelt 42 kinniswara. Kolme ja poole tunnise oksimise järele müüdi ära 15 kinniswara, neist ainult üks linnas asuw.

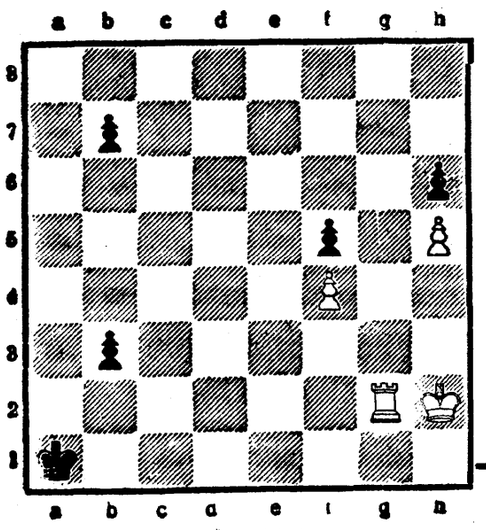
Kusta Sooberti Walgamaal asuwa Lembitu talu ostis Ernst Soobert 1250 kr. eest. Osipowo Ameljanowi Petserimaal asuwa Werba talu ostis Dimitri Bobrow 604 kr. eest. August Riiliku Tartumaal Pangodi wallas asuwa Käki talu ostis Johannes Wõsu 6005 kr. eest. Liisa Uhlfeldti, Anna Kerge pärandustombu ja teiste Wana-Kuuste wallas asuwa Uus-Aadama talu ostis Johannes Kurruk 5100 kr. eest. Wladimir Mishini ja teiste päralt olewa Irboska wallas Petserimaal asuwa Himniki maakoha ostis Wassili Belänin 3000 kr. eest. Surnud Dimitri Rakmanni pärandustombu päralt olewa Haaslawa wallas asuwa maakoha „Aimult" ostis Natalie Kirsch 292 kr. eest. Feodor Karl Jensoni pärandustombu Aru wallas asuwa Taawitse talu ostis Bernhard Uibo 16,450 kr. eest. Marie Prisko Wõrumaal asuwa Mäekiisa talu ostis Jaan Tell 7610 kr. eest. Karl Otja Saadjärwe wallas asuwa Saaraku talu ostis Eduard Sarak 4010 kr. eest. Kusta Riiki Walgamaal asuwa Wana-Korgi talu ostis Walter Riedel 6500 kr. eest. Feodor Kõiwsaare päralt olewa Petserimaal asuwa Pedaja talu ostis Jaan Jõgi ja teised 2501 kr. eest. Karl Asperi Laiuse wallas asuwa Johani talu ostis Willem Asper 10,005 kr. eest. Surnud Märt Schwalbe pärandustombu Tartus Uuel tänaval asuwa kinniswara ostis Ida Schwalbe 6010 kr. eest. Karl Worki Wõrumaal Saaluse wallas asuwa Jahimetsa talu ostis Albert Oper 1676 kr. eest. Surnud Jaan Wiro pärandustombu, Jakob Koosa ja teiste päralt olewa Petserimaal Wilo wallas asuwa Pedase talu ostis Peeter Lõiw 520 kr. eest.

Kohtupristaw Sarap enne sügist uut kinniswarade sunnimüüki ei korralda. Kohtupidamise seaduse muudetud paragrahwide järele on talude oksjonid keelatud 1. märtsist 1. nowembrini.

Male.

Etüüd nr. 143.

Dr. G. Kissling, Breemenis.

Walged: Kh2, Vf2, E:g4, h5 (4).
Mustad: Kh1, E:b3, b7, g5, h6 (5).
Valge algab ja wõidab.

Etüüd nr. 142 lahendus.

1. d4—d5 Of4—e5 2. f3—f4 Oe5×f4
3. Og1—d4 f7—f6 4. e4—e5 f6×e5
5. Od4—e3! Of4—g3 6. Oe3—g5!

Lüüa ei tohi, siis järgneb 7. d6, e4; 8. d7 6. . . . e5—e4. 7. Og5—e7 ja valge wõidab, sest d5—d6 ei saa enam takistada.

Partii nr. 409. Prantsuse avang.

Mängitud matshis 1. okt. 1933. Märkused A. Beckeri järele.

G. Rogmann.	H. Müller.
1. e2—e4	e7—e6
2. d2—d4	d7—d5
3. Rbi—c3	Rg8—f6
4. Oc1—g5	Of8—b4
5. Rg1—e2	

See Mac-Cutcheoni variant on ajajooksul jälle moodi läinud.

5 . . . d5×e4 6. a2—a3 Ob4—e7
7. Og5×f6 Oe7×f6 8. Rc3×e4 e6—e5
9. Ld1—d3! 0—0 10. 0—0—0

Nõrgem on, nagu Bogoljubov — D. Tarras Pistyanis 1922. 10. d5, Oe7; 11. 0—0—0 ja must saab kõvad vastukäigud 11. . . . f5 ja pärast Rd7 käia.

10. . . . e5×d4 11. Re4×f6 Ld8×f6
12. Ld3×d4 Lf6—h6+

Must ei taha mitte lippe vahetada, sest mängu arenemise suhtes jääb ta valgest maha. Kuid selle ärahoidmiseks kulutab ta palju aega ja mäng jääb nõrgaks. Parem oleks lihtne Rc6.

13. Ld4—f4! Lh6—b6

Katsetada oleks võinud 13. . . . Lf4+ pärast c6.

14. Re2—d4 a7—a6. Et käiku Rb5 takistada.
15. Of1—c4 c7—c5

Kui nüüd 15. . . . Rc6; siis 16. R×c6, L×c6; 17. L×f7!!! V×f7; 18. Vd8+ ja järgneb matt.
16. Vh1—e1 g7—g6?

Üks rahustamata ähvardus on 17. L×f4+! V×f7; 18. Ve8 matt. Parem oleks olnud 16. . . . Lh6. 17. Ve1—e8! ja must alistub. Väga soliidne lõpp.

Partii nr. 410. India avang.

Mängitud Pariisis 21. aprillil 1933.

Mendelewitch.	Tartakower.
1. d2—d4	Rg8—f6
2. Rg1—f3	g7—g6
3. Rb1—d2	Of8—g7
4. e2—e4	d7—d6
5. c2—c3	0—0
6. Of1—c4	Rb8—d7
7. e4—e5	d6×e5
8. d4×e5	Rf6—g4
9. e5—e6!	Rd7—e5
10. e6×f7+	Kg8—h8
11. Ld1—e2!	e7—e6
12. h2—h3	Re5×c4

Kui 12. . . . R×f3+ 13. R×f3, Rh6; 14. O×h6, O×h6; 15. O×e6 jne. ja valgel on hea saak. 13. h3×g4!

Nüüd saab vaba h-joon otsustavaks mustale.

13. . . . Rc4×d2 14. Oc1×d2 Og7—f6

Et 15. Rg5 takistada. Kui 14. . . . V×f7, siis 15. Rg5 viib mängu kiiresti lõpule.

15. Rf3—e5

Väga kõva; ka kõrvallahendus oleks kena 15. g5, Og7, 16. Re5.

15. . . . g6—g5

Kui must vastase ähvardust (16. R×g6+) tahab keelata 15. . . . Kg7, siis 16. Oh6+, Kh8; O×f8.

16. Le2—e4 ja must annab alla.

Partii nr. 411. Sitsiilia avang.

Mängitud Budapesti turniiril 25. IV 33.

G. Mészáros.	I. Wessel.
1. e2—e4	c7—c5
2. Rg1—f3	Rb8—c6
3. d2—d4	c5×d4
4. Rf3×d4	Rg8—f6
5. Rb1—c3	d7—d6
6. Of1—e2	g7—g6
7. 0—0	Of8—g7
8. Oc1—e3	0—0
9. Rd4—b3	a7—a6
10. a2—a4	Oc8—e6!
11. Rb3—d4	Rc6×d4
12. Oe3×d4	Ld8—a5
13. f2—f4	Va8—c8
14. Oe2—f3	Vc8—c4
15. Vf1—e1	Rf6—g4!
16. Rc3—e2	Vc4×d4!
17. Re2×d4	La5×e1+!!
18. L×e1	Og—d4+
19. Kg1—h1	Rg4—f2+

ja valge annab alla Kui 19. Kf1, siis Oc4+, 20. Oe2 R×h2 ja matt! Väga ilus lõpp.

T E A T E I D.

R. Spielmanni simultaan korraldatakse Tartus 4. märtsil.

Maleseltsi turniiri Tartu linna meistri nimele võitis August Tiit ja tuli seega 1934. aasta linna meistriks. Teisi tulemusi ja üksikasjalist käiku näitab alljärgnev tabel,

Osavõtjad	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Punkte:
1. A. Tiit	—	1	0	1	1	1	1	½	1	1	1	1	9½
2. H. Mälk	0	—	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	9
3. E. Joonas	1	0	—	1	1	0	½	1	1	1	1	1	8½
4. P. Tamm	0	0	0	—	½	1	1	1	1	½	1	1	7
5. L. Luck	0	0	0	½	—	1	1	½	1	½	1	1	6½
6. E. Sander	0	0	1	0	0	—	0	1	1	1	1	1	6
7. V. Kiiman	0	0	½	0	0	1	—	1	½	1	0	½	4½
8. E. Koorm	½	1	0	0	½	0	0	—	0	1	1	0	4
9. H. Nissen	0	0	0	0	0	0	½	1	—	1	½	½	3½
10. J. Raud	0	0	0	½	½	0	0	0	0	—	1	1	3
11. A. Oksa	0	0	0	0	0	0	1	0	½	0	—	1	2½
12. K. Kurrik	0	0	0	0	0	0	½	1	½	0	0	—	2

Tapal nõutakse linnawalitsuse walimiste tühistamist.

Kui Tapa uue linnawolikogu esimesel koosolekul kõne all oli uue linnawalitsuse walimiste igakülgselt täpsalt ja seaduspäraselt toimetamine, et ära hoida hiljem võimalikke proteste ja walimiste tühistamisi, on siiski opositsioon leidnud aluseid linnawalitsuse walimiste protestide esitamiseks ja walimiste eneste tühistamise nõudmiseks. Kuna üldiselt kõigil walimistel opositsioon ainult 3—4 wolinikust koosnes ja wabadussõjalastest ning erapooletutest koosnewa koalitsiooni kandidaadid ning ettepanekud 11—12 häälega läbi läksid, seega waldawa häältenamusega, siis wolikogu juhataja opositsiooni ettepanekuid ja kandidaate üldse häältelamisele ei pannud. Opositsioon on sarnases talitamiswiisis leidnud aga linnaseaduse rikkumist ja asunud linnawalitsuse walimiste tühistamise nõudmisele. Opositsiooni moodustawad nimelt sotsialistid.

A. Larka aukraadi asi riigikogu komisjonis.

Awaldati soowi, et kiiresti juurdlust alustataksе.

Neljapäewa õhtul riigikogu rahaasjanduse komisjoni 2. alamkomisjoni koosolekul sise- ja kohtuministeeriumi eelarwe all prokuratuuri eelarwe arutamisel tõsteti üles küsimus, kuidas on lood A. Larka aukraadidega.

Sise-kohtuministeeriumi esindajana esines kohtuministri asetäitjana dir. Reinhold, kelle tähelepanu komisjoni poolt juhiti sellele, et selles küsimuses oleks waja kiiret selgust, nimelt, kas A. Larka on wõltsinud oma aukraade või mitte. Küsiti ministri asetäitjalt ka, kas kohtuwõimude poolt on asjale käik antud.

Dir. Reinhold seletas, et wormiliselt ei ole weel asjale käiku antud, kuna pole selgunud, kummale prokuratuurile asi allub, kas kaitsewäelisele wõi kodanlisele. 1900. a. Wene senati otsusega eruohwitseride aukraadi küsimuste uurimine allus kodanlisele prokuratuurile. Enne asja algatamist on waja küsimust põhjalikult kaaluda. Kui minister 26. weebr. tuleb tagasi, siis otsustatakse küsimus.

Komisjon tunnistas selles küsimuses selguse muretsemise tõsiseks ja kiireks, ning wõttis wastu soowiwalduse, et ajakirjanduses ilmunud kindral A. Larka aukraadi wõltsimise asjus tõsiolude jaluleseadmiseks juurdlust alustataks.

Kindral Larka wastuwõtu järelkaja Otepääl.

Meie leheS 18. weebr. s. a. ilmunud sõnumi puhul kindral Larka wastuwõtust saadatwad Otepää naisseltsi juhataja ja kirjatoimetaja õiendusе, milles toowad ette, et Otepää Naisseltsi juhatuse ega üldkoosolekutel ei ole üldse arutatud kindral Larka wastuwõtmise küsimust. Selts ei olewat selleks otstarbeks mingisuguseid summasid määranud ei seltsi kassast ega keedukursuste arwelt. Keedukursuse õpilasi ei olewat rakendanud wabadussõjalaste teenimiseks. Toitude walmistamine olewat sündinud kursuslaste eneste huwides.

•

Seda õiendust peab wõtma kui erawiisilist, sest juhatuse protokollis pole sarnast otsust olemas. Õiendajad aga pidasid wõimalikuks meile õiendust saata juhatuse nimel Keedukursuse aruanne on küll weel esitamata, kuid teada on, et Larka-sõõmingu toidud osteti koos kursuse toitudega kohalikust tarwit.-ühingust. Juhatuse koosolekust, kus seda küsimust arutati, wõttis meie kuulmist mööda osa ka kõrwalisi isikuid, nähtawasti „nõuandjatena".

Tartu Panga edusammud.

Panga 65. peakoosolek.

Neljapäewal peeti Tallinnas a.-s. Tartu Panga aktsionäride korraline aasta peakoosolekut, mis wäärib sellepärast tähelepanu et see oli arwult panga 65. korraline aasta peakoosolek. Pank on lõpetanud 1933. a. tegewusaasta brutto-tuluga 65.456,69 kr. Panga aasta aruanne kinnitati peakoosoleku poolt ühel häälel. Loosi läbi lahkunud nõukogu liikmed F. Berg, W. Dean, dr. H. Leesment ja L. Siwer waliti ühel häälel tagasi.

Waatamata raskele seisukohale ärielus arenes Tartu Panga tegewus 1933. a. rahuldawalt. Hoiusummad tõusid ümmarguselt 1,5 miljoni krooni wõrra. Osakondade likwideerimisega Wiljandis ja Pärnus teeb pank uusi edusamme oma tegewuse kontsentreerimisel. Nende osakondade wahetamine Krediitpanga Tartu osakonna wastu tõi tunduwa elawnemise Tartu Panga Tartu osakonna tegewusse.

Adwokaadi laimamise eest ränk karistus.

Tapal tegutsewa eraadwokaadi Peeter Lainewoolu kohta oli Rakwere-Paide rahukogule kaebuse saatnud Tamsalus elutsew Pauline Uudewalt. Et see kaebus adwokaadi kohta aga laimawaid ütelusi ja muid wäljendusi sisaldas, siis adwokaat wõttis Uudewaldi kohtulikule wastutusele. Kohus leidiski Pauline Uudewaldi laimamises süüdi olewat ja karistas teda ühekuulise wangistusega.

„Postimees" ilmub wahetpidamata.

Wabariigi Aastapäeva õhtul ja pühapäeva õhtul ilmuvatesse numbritesse võetakse **KUULUTUSI** vastu veel reedel, 23. veebruaril kella 6-ni p. l. „Postimehe" raamatukaupluses, Suurturg 16 ja laupäeval, Wabariigi Aastapäeval, kella 10—12 enne lõunat „Postimehe" kontoris, Ülikooli t. 21-23.

K. Pätsi sünnipäewaaktus Tallinnas.

Walitsus, diplomaadid ja seltskond juubilarile austust awaldamas.

Riigiwanema kohustetäitja Konstantin Pätsi 60 a. sünnipäewa puhul toimus pidulik aktus reedel kell 12 päewal „Estonia" kontsertsaalis. Roheliste dekoreeritud saali hakkas juba aegsasti kogunema rohkel arwul rahwast, kuni istmed wiimseni täitusid ja paljud lihtsalt seisukohtadega pidid leppima. Kohal olid walitsuseliikmed, wälisriikide diplomaatilisi ja sõjawäelisi esindajaid, rida kindraleid, eesotsas wabadussõjaaegse ülemjuhataja kindral J. Laidoneriga, rohkesti riigikogu liikmeid ja teisi kutsutud külalisi. Natuke peale kella 12 saabus kohale ka juubilari perekond.

Kell weerand üks saabus aktusele juubilar oma adjutantide, haridus-sotsiaalministri N. Kanni, kaitseministri kindral P. Lille ja sisekaitseülema kindral G. Jonsoni saatel. Isamaa hümni helide saatel sammus juubilar noorkotkaste ja kautide spaleeri wahelt läbi oma auwahale.

Aktuse awasõnad

kausus kindral A. Tõnisson. Ta tähendas muuseas, et wabadussõda wõis lõppeda wõiduga ainult selle tõttu, et tema eel käis teine wõitlus, mille läbi rahwas kaswatati waimuliselt küpseks selleks, et olla suuteline ise ennast juhtima.

Wabadusvõitlusele eelnew poliitiline võitlus omas ajuti eriti ägedat iseloomu, kantuna noorte meeste tuliselt isamaaarmastusest. Nende noorte meeste esirinnas sammus meie tänane juubilar Konstantin Päts (aplaus). Nad wõtsid kõrge lennu ja tormasid kallale otsekohe waenlase peajõududele ning wõitluse peahingeks oli ilma Konstantin Päts (aplaus). Wiimase kolmekümne aasta jooksul on meil raske ette kujutada ühtki tähelepanuwäärsemat sündmust Eesti elus, millest poleks osa wõtnud tänane juubilar ergutajana, julgustajana ja kõrgema juhina. Nimetame teda kas või, näit., rahwuswägede organiseerijana, kus juubilar suure julgusega töö lõpule wiis. Samuti oli Konstantin Päts Eesti iseseiswuse mõtte õhutajaks. Juba 1917. aastal esines ta suure rahwahulga ees kõnega, milles nõudis, et kaotsi wõõras wõim ja waba ning iseseisew olgu Eesti (aplaus). Tema oli esimese Eesti maaomawalitsuse esimees, Päästekomitee liige ja iseseiswuse manifesti koostajaid (aplaus). Esimese Eesti peaministrina tegi K. Päts kõik korraldused selleks, et wõiks alata reliwastatud wõitlus meie wabaduse saawutamiseks. Sellepärast wõime kõik talle tema 60-aastase sünnipäewa puhul soowida sügawamat õnne (tugew aplaus).

Awasõna järele kandis Tallinna Meeslaulu Seltsi koor ette Miina Hermanni „Meeste laulu". Kohe wõttis aktusekõneks sõna haridus-sotsiaalminister N. Kann, kes lähemalt käsitles

juubilari teeneid Eesti iseseiswuse saamisloos.

Kõnet saatsid tooswiibiwa rahwa tugewad kiiduawaldused kohtadel, kus kõneleja juubilari teeneid meelde tuletas.

Koorilaulu järele TKMÜ segakoorilt algasid

tervitused.

Esimesena wõttis sõna kindral A. Tõnisson, kes märkis, et 19. jaanuaril wäga paljud seltskondlikud organisatsioonid otsustasid koostada ja juubilarile pühendada koguteose tema teenete mälestuseks. Selle teose andis kindral Tõnisson aktusel juubilarile üle.

Järgnesid soojasõnalised tervitused wabariigi walitsuse poolt. Riigikogu nimel andis õnnesoowid üle riigikogu esimees R. Penno. Kaitsewäelt tõi tervitusi kindral P. Lill, kaitseliidult kindral J. Roska. Õnnesoowe andsid weel edasi naiskodukaitse, pisike kodutütar ja noorkotkas, kindral J. Laidoner Wabadusristi Wendade keskjuhatuse ja oma enese nimel, Linnade Liidu ja Tallinna linna poolt A. Uesson, Maaomawalitsuste Liidu nimel Lauri, juubilari

esimwanemate sünnipaiga — Holstre walla nimel

Holstre abiwallawanem, Ülemriikliku Põllumeeste Esinduse nimel Jürmann, Eesti Korporatsioonide Wilistlaskogude Liit, „Fraternitas Estica" wilistlaskogu ja konwent, Wene rahwuslik kultuuromawalitsus ja riigik. wene rühm, juudi wähemusrahwus, Kaubandus-tööstuskoda, Põllutöökoda, Punane Rist, Spordiselts „Kalew" ja Ollümp. Komitee, Kehakultuuri Sihtkapitali Walitsus, Eesti Naisliit, Põllumeeste Keskselts ja Põllumajanduslikkude Ühisuste Rewisjoniliit, Wiljandi Põllumeeste Selts, Maanaiste Keskselts, maanoorte esindaja, Majaomanikkude Liit, Eesti Õpetajate Selts ja Eesti-Soome-Ungari Liit, Eesti Haridusliit, Eesti Kirjanikkude Liit, ühistegelised asutised ja paljud teised.

Telegraafilisi tervitusi oli juubilarile saabunud muuhulgas Läti presidendilt, Tschehhoslowakkia presidendilt, Ungari riigihoidjalt ja Persia shahhilt Riza Khanilt.

Toimetuse töö lõpul kella 3 ajal kestsid tervitused weel edasi. Tervitustele pidi järgnema sõnawõtt juubilari poolt ning kindral A. Tõnissoni lõppsõna.

K. Pätsile kõige wanem maailma aumärk.

Riigiwanem K. Pätsi sünnipäewa puhul käis reede hommikul teda lauluga äratamas Tallinna pedagoogiumi õpilaste laulukoor, lauldes 2 laulu. Pool tundi hiljem käis riigiwanemat lauluga tervitamas „Estonia" teatri ooperikoori topeltkwartett. Wabariigi walitsuse ja riigikogu juhatuse liikmed tulid pisut hiljem tervitustega. Kell ¾10 algas teiste tervitajate wastuwõtt. Saabus rida delegatsioone ja üksikuid isikuid — tervitajaid. Käisid teiste hulgas diplomaatilukust korpusest saadikud ja saadikute kohuste täitjad.

Püha Laatsaruse ordu Balti riikide delegaat andis riigiwanemale üle maailma kõige wanema aumärgi, Püha Laatsaruse suurristi ühes ketiga. See aumärk antakse silmapaistwatele ühiskonna- ja politikategelastele, kellel inimsoo hädade ja wiletsuste wastu wõitlemisel suuri teeneid. Ordu kapitali hoidjaks on Bourboni prints Hispaanias.

Soome saadik P. Hynninen andis üle Helsingi ülikooli juures tegutsewa Sawo osakonna kuldmärgi ühes osakonna wärwilindiga. Sawo osakond on teatawasti sõpruslepingus korporatsioon Fr. Esticaga, kelle wilistlaskonda kuulub riigiwanem K. Päts.

„Põrgumasin" tabas uudishimulikku.

Postipakk lõhkeainega plahwatas.

Rakwerest, 23. weebr. Rakwere linnahaiglasse toimetati suuremate põletushaawadega Undla wallas elutsew Hermiine Tiisler, 22 aastat wana. Tiisler oli wigastada saanud postipaki awamisel, millel lõhkeaine sees.

Tiisler oli teenijaks Hulja asunduses Tellingshauseni juures, kes kohapeal postitalu peab. Mõni päew tagasi tuli sinna umbes tikutoosisuurune postipakk, mille adressaat wallast lahkunud. Pakikene seisis paar päewa postitalus teiste saadetiste hulgas.

22. weebruaril hakkas Tiisler pakikest ligemalt waatama, kuna selle nurgast mingit pulbrit wälja oli walgunud. Tiisler rebis pakikese nurga pisut lahti ja hakkas selle sisu siis nõelaga torkima. Samal momendil plahwatas pakk niiwõrd tugewasti, et toa aknad purunesid. Kui teised majaelanikud kohale jooksid, leidi Tiisler werisena maas lamamas. Kohe toimetati ta Rakwere linnahaigemajja. Seal selgus, et ta haawad just elukardetawad ei ole, kuid plahwatuse läbi oli Tiisler raskesti põrutatud.

Paki adressaat on nähtawasti wajanud mingit lõhkeainet kändude ja kiwide purustamiseks. See lõhkeaine sai uudishimulikule Tislerile saatuslikuks.

Politilised wargad!

Öösl wastu reedet warastati Tallinnas, Lai tän. 34 maja küljest kindral J. Laidoneri riigiwanemaks walimist korraldawa peatoimkonna silt ühes aluslauaga. Arwatawasti on siin tegemist kindral Laidoneri wastaste sündmatu teoga. Kurjategijaid otsib kriminaalpolitsei.

„Waimset tööd tehtagu eestlasena eestlasele!"

Eesti Waimse Kultuuri Päewad awati.

Eesti waimse kultuuri päewad Tartus algasid neljapäewa õhtul wastawa awaaktusega ülikooli aulas. Wastu ootusi oli rahwast aktusele ilmunud wähewõitu, ligikaudu waid pool saalitäit.

Aktuse kawa esimese ettekandena esitas Tartu Meeslaulu Seltsi koor J. Simmi „Kalewlaste laulu". Selle järele wõttis sõna prof. P. Haliste, märkides, et käesolewal hetkel, kus meie riik ja rahwas mitmesuguste raskuste all lannatab, tunne walitsejad, nagu wajalsime teatawat interwentsiooni nende poolt, keda nimetame waimuinimesteks. Eesti waimne kultuur on kogu meie rahwa ja riigi suurimaks waraks. Kultuuritöö pole tehtaw ühe nädalaga, kuid sest nädalast wõib jatkuda, et tulewikus kultuuri-elu arendataks sügawamalt, ja et käesolew ettewõte leiaks wastukaja ka Eesti üldsuses. Wajawad ju waimuinimesed oma tocks tunnet, et nende töö hindamist leiab ka laialdases seltskonnas. Kuid teisalt on ka waimuinimestel kohustusi rahwa wastu, millest keeldumine oleks ülekohus kogu meie kultuuri ees. Kahjuks aga ei taha tänane õhtu meid kultuuripäewade eesmärgile lähenemisel just julgustada. Kuid heale kordaminekule lootes kuulutan Eesti waimse kultuuri päewad Tartus awatuks.

Järgnewalt astus kõnetooli rektor J. Kõpp, kes pikemas kõnes käsitas meie

kultuuriarengu sihtjooni.

Kokkuwõttes märkis kõneleja järgmist:

Kui küsime, mida me mõistame kultuuri all, siis wõiksime lühidalt öelda, et tegemist on nähetega, milliste sihiks on üksikinimese eluwõitluste kergendamine. Kuid kultuuris esineb ka teine wäga tugew joon, mis wäljendab loowat jõudu inimeses ja inimkonnas. See jõud mõjutab kõiki elu rikastawaid, süwendawaid ja tõstwaid eesmärke. Kõrgem elu on ikkagi waimne elu ja selleşt järeldub ka inimkonna peamine ülesanne luua waimseid wäärtusi.

Täpsamad uurimused awastawad alatasa uusi lähtekohti, mis näitawad, et meie kultuuriline areng on olnud soodsam kui paljudel teistel rahwastel.

Eesti rahwa waim on edasi töötanud ka kõige kitsamates wälistes oludes,

wõttes küll wäärtusi wastu teistelt, kuid lunes ka ise. Mainikime kas wõi ainult rahwaluulet ja rahwamuusikat. Just need alad on meid kultuuri-maailmas teinud kõige enam tuttawateks.

Arkamisajale järgnewal ajastul näeme samuti tugewat püüet tõsta ühelt poolt majanduslikku kultuuri, kuid teisalt olid ka waimse elu motiiwid tugewasti rõhutatud. Meie rahwa elu juhid pole kunagi lähtunud egoistlikkudest põhimõtetest, waid esikohal on seisnud ikka waimse kultuuri tõstmise püüded. Kogu nende tegewus tugines rahwa waimse tasapinna tõstmisele ja õilistamisele. Ühes sellega kaswas teadlikkus meie kultuuri omapäras ja wõrsus meie oma waimne kultuur.

Kui küsitsime, millistel sihtjoontel peaksime nüüd edasi astuma, siis peaksime märkima, et eduşt kõneldes ei mõtle meie üksi eri isikutele wõi kihtidele, waid et rahwas terwikuna läheks edasi ja rahwa elujärg terwikuna muutuks paremaks, seda nii kwantitatiiwses kui ka kwalitatiiwses mõttes.

Kultuur wõib areneda ainult siis, kui tema arengut taotleb wõimalikult palju isikuid. Meie tulewik iserahwana on ju

sunrte rahwaste wahelisele teele heidetud justkui laiale maanteele.

Wõõras mõju ähwardab meid niiwõrd tugewasti, et meie üksikõigeteks waatlejateks ei tohi jääda. Teadlikkust selle küsimuse üle peab kandma sellepärast wõimalikult laialdastesse rahwahulkadesse.

Meie kultuur on mõeldaw ikkagi ainult terwikkultuurina, mitte üksikihtide kultuurina. Sellepärast on üldise rahwahariduse küsimus meie olemise põhjapanewamaks ja olulisemaks küsimuseks.

Rahwaharidus peab olema asetatud wõimalikult niisugusesse olukorda, et ta haaraks kõiki rahwahulki eranditult.

Ometi pole kõik rahwaliikmed ühtlaselt kultuuriloojad. Osa inimesi töötab lihtsalt enese äraelatamiseks, kuna teine osa selleks, et töö iseenesest kui loow tegewus tõsist rahuldustunnet walmistab. Järelikult on kultuuriline areng siiski tunduwalt seotud üksikisikutega, kelle ettewõtlikkus neid sunnib teotsema nii, et nad ise rahwahulkadest kõrgemale tõusewad ja ka teisi enesega kaasa tõusma sunniwad. Sellepärast peame püüdma olukorra tekkimisele, kus üksikud wastawaid wõimeid omawad isikud saaksid kõrgemalt poolt peale pandud ülesannet täies ulatuses täita. Neile isikuile tuleb wõimaldada oma wõimeid nii wälja arendada, et nad wabalt saaksid rakenduda ühiskonna teenistusse. Ka meie kõrgema hariduse probleeme peame waatlema samas walguses.

Kõrgema hariduse saamisel olgu mõõdupandwad andekus ja wõimed,

mitte üksikisiku ainelised wõimalused.

Kultuuri ajalooline areng näitab, et inimkonna tõusul suurel määral tegewad on ka eetilised momendid. Kui rahwa eetiline alus tugew, siis jääb ta püsima. Otsekohene järeldus selleşt on, et

meiegi kultuuriarengus just eetiline moment erilişt tähelepanu wäärib.

Argu olgu ühiskondliku moraali tõstmise wahendiks ainuüksi hurjutamine ja arwustamine, waid rakendatagu sellele tööle ka kodu, kool ja ajakirjandus. Samuti peaksime meie kultuuriarengu sihtjooneks pidama püüet ja tarwet arendada usu jõudu.

Peale selle on tarwis weel üht — teha kord kirjooneline järeldus, et meie kultuur on ja peab olema rahwuslik. Seda mitte minewikku tagasisiirdumise mõttes, waid kindlaks edasipüüdmiseks tulewiku sihtide poole. Wõtame minewikust waid seda, mis rahwa hingega kokku kaswanud ja milles rahwa hinge erilaad on wäljendunud, ning rakendame selle rahwa praeguse waimse elu tõstmiseks tööle.

Meie pole eestlased mitte ainult sündsuselt, waid meie peame ka käituma eestlastena. Seda põhilauset peame tundma alatasa, sest see on üks meie kultuuriarengu põhinõue.

Waimset tööd tehtagu eestlasena eestlasele.

Just sellega, et loome ainult enese jaoks, anname ka wõõrastele kõige tähelepandawamat. Wõõrastelt wõtame küll wastu kõik, mis tõstab, mis hea ja mis rikastab, kuid kohandame selle oma nõuetele, orgaanilisse ühendusse kogu meie olemusega.

Ja lõpuks oleks weel üks eriseoow, küll wäike, aga mõnetigi oluline. Nimelt nõuab rahwusliku kultuuri areng, et meie

õpilsime oma keelt õieti kõneleme.

Seda mitte ainult hästi, waid ka täiuslikult.

Kokkuwõttes peaks meie kultuurisaawutiseks olema harmooniline isik, kes waimselt arenenud, eetiliselt tugew ja rahwuslikult eestipärane. Kui oleme kõik jõudnud niikaugele, saame tugewad olla ka kogu inimkonna kultuuri arendamisel, mille eesmärgiks maailma muutmine kultuurmaailmaks.

Rektor J. Kõpu kõne järele kõlas koorilt A. Läte laul „Pilwedele". Aktusel wiibiw helilooja sai koosolijate poolt tugewa aplausi osaliseks.

Aktuse teise kõne pidas prof. G. Suits, kes käsitas kirjanduse osa meie kultuuri kujunemisel. Hummoririkkalt alustatud kõnes jõudis kõneleja lõppotsusele, et rohkem kui politikamehed on just kirjanikud aidanud meid eneseteadmisele. Nad on järeljätmatult kaswatanud rahwuslikku ühtekuuluwuse tunnet meie kodumaal.

Aktus lõppes K. Türnpu lauluga „Mu Eestimaa" Meeslaulu Seltsi koorilt.

„Ärge wäsige waimutuld näitamast..."

Rohkem kui kunagi warem wajab just tänapäew waimse kultuuri walgustawaid jugasid.

Kirjutanud Jaan Roos.

Keset poliitiliste kirgede kirgamist ja majanduslikkude maadluste möllu korraga, waimse kultuuri päewad! Kas see sobib? Mis weel! Mis wõiks kainestawamalt mõjuda kui waim oma puhastawa jõuga ja mõte oma selgitawa sisuga. Kus aateline waimsus suudab taltsutada kirgi ja ahelda paheliśi ja mürgiliśi instinkte, seal ei tarwitse karta rahwa ega riigi parema tulewiku pärast. Waimne kultuur on kui wabastaja ja juhtija jõud tüüriś, mis wiib rahwa ja riigi laewa õiges sihis ja suunas edasi, kartmata salajasi ja awalikke muidu nii ohtlikke kaljusid.

Rohkem kui waheşt kunagi warem on just tänapäew waja meie rahwa laiematesse hulkadesse paisata waimse kultuuri walgustawaid ja puhastawaid jugasid. Oleks tahe otse wanaisa Jannseniga lausuda — andestatagu allakirjutanule see julgus —: „Ärge wäsige waimutuld näitamast, eht näewad ometi!" Nii, nii! Wanaisa Jannseni wainu on siis „Perno Postimehe" päewilt tarwis wälja kutsuda tänapäewa tarka Eesti wabariiki. Tema suutis omal ajal eesti waimse kultuuri pisku päewal suure töö ära teha, eht annab ta meilegi nõu, kuidas tänapäew toime tuleksime waimse kultuuri külluse päewil. Kuid üksköik, kas kutsume minewiku tarku appi wõi saame ise hakkama: peaasi on, et peab teadma, mis teha.

Üks on selge — meie waimne kultuur tuleb teha iluasjast tarbeasjaks, see tuleb rakendada meie rahwa ja ühiskonna teenistusse kõige laiemas mõttes. Wiga ei seisa mitte waimse kultuuri, waid selle propaganda puuduses.

Mis aitab see, et meie teadus, kirjandus ja kunst on wõimsalt arenenud iseseiswuse ajal — kui see kõik on mõjulemas waid wäga kitsas ringis ja keskuses; weel rohkemgi, kui see koguni seisab kasutamata olekus, kuna samal ajal on hoopis teised negatiiwsed tegurid küll kultuuritegurite nime all „kultuuri" külwamas. See peaks küll waimse kultuuri päewade üks peaülesandeist olema, kuidas waimset kultuuri rakendada elu teenistusse, just rahwaelu teenistusse. Selleşt wähe kasu, kui meil on kõrge kultuur ja wähesed selle kõrge kultuuri kandjad, kuna mass on ometi kultuuritu. Ei ole wist tarwis seda liigset tõde siin toonitada, et waimseşt kultuurist lõpuks oleneb iga üksiku isiku ja kogu rahwa politiline ja majanduslik tarkus ja ei ole kellegi saladus, et paremat õpetust selleks annab just meie elu tänapäew.

Raamat, raamatukultuur, eraraamatukogu.

Meil loetakse palju, aga mida? Halwasti sisustatud raamatukogud takistawad waimse kultuuri arengut.

Eraraamatukogud saagu kodude uhkuseks.

Waimse kultuuri alad ja tegurid on wäga laialdased. Lubatagu siin pisut peatuda waimse kultuuri kõige wõimsama teguri juures — see on raamat, eesti raamat.

Kuidas on lugu meie raamatukultuuriga? Ons see kõrge wõi madal? Fakt on see, et raamatuid meie oludes ilmub palju, isegi liiga palju, rohkem kui meie kandejõud lubab ja samuti on fakt, et ka loetakse palju, küllaltki palju. Seda tõendawad meie awalikkude ja koolide raamatukogude arwandeb. Teatawal määral küll kino ja ajakirjandus tikutwad raamatu tähtsust wähendada ja raamatut asendada, kuid ometi ei suuda nad seda juhtiwalt kohalt ära tõugata. Raamat jääb ikka waimukultuuri tegurina esikohale. Nii siis, meil loetakse palju ja wõime järelikult ütelda, et meie raamatukultuur on kõrge, seega kõrge ka waimne kultuur. Kuid see on ainult näiliselt nii. Kui ligemalt küsimusse süweneda, siis on pilt teine.

See ei tähenda weel midagi, et palju loetakse. Tähtis on see, mida ja kuidas loetakse. Wäga suure prots. meie raamatutoodanguşt kujundab alawäärtuslik lektüür ja sellega on suurel määral koormatud meie awalikud raamatukogud ja just seda loetakse suures enamikus. Kuid selline lektüür ei edenda ometi waimset kultuuri, waid wastupidi, häwitab just seda. Sest raamat ei ole üksi mitte wõimas waimse kultuuri wiljaja ja edendaja, waid ta wõib olla ka selle kahjustaja ja waenlane. Raamat on kahepalgeline tegur isiku waimses kaswatamises ja rahwa waimse kultuuri tõstmises. Ainult hea raamat on suure wäärtusega waimse kultuuri tegur. Kuid just hea raamat on wähesel määral teed leidnud laiematesse rahwakihtidesse ja, mis weel pahem, ka meie awalikkudesse rahwaraamatukogudesse, mida riik ülal peab. See on aga lubamatu meie waimse kultuuri edenemise nimel. See takistab waimse kultuuri loomingut ja selle arengut laiemates rahwahulkades.

Nii takistawad halwalt sisustatud rahwaraamatukogud meie waimse kultuuri arengut. Heade raamatutega sisustatud raamatukogud aitawad muidugi waimsele kultuurile suurel määral kaasa. Kuid liiale ei peaks üldse awalikkude raamatukogude asutamisega mindama, sest nad takistawad raamatute, eriti muidugi heade raamatute letwimist ja ostmist rahwa seas. Kui raamatuid wõib saada igaltpoolt kogudest, miks hakkab siis inimene enesele ise raamatuid muretsema ja ostma. Ja tagajärg ongi ilmselt näha: raamatuid ilmub palju ja neid ka loetakse palju, kuid ostetakse wähe. Muidugi on siin teisigi põhjusi olemas, et meil raamatuid ostetakse wähe: esiteks, et raamatud on meil üleliia kallid ja käiwad üle meie inimeste ostujõu ja teiseks, et raamat ei ole saanud meie inimeste mentaliteedis wajalikeks waimse toidu esemeks, ilma milleta läbi ei saa. Raamat on isegi meie haritlaskonnas wiimase järgu tarbeasi, milse wastu üpris wähe huwi tuntakse ja see fakt kõneleb meie üldisest waimukultuuri taseme madalusest.

Et tõsta meie waimse kultuuri taset, ei aita üksi rahwaraamatukogudeşt, waid tuleb hakata tuliselt eraraamatukogu mõtet propageerima. See on tähtis probleem. Eraraamatukogu mõte on meie inimestele üldse wäga wähe omane. Meie talud ja majad haigutawad raamatute ja eraraamatukogude olematusest. Ses suhtes oleme küll wist wiimasel ajal tagurpidi läinud. Sajandi alul leidus meie haritlaste majades ja jõukamates taludes rohkem raamatuid kui praegu. Oma raamatu mõte ei edene ega edene. Tuntakse huwi küll lugemise, mitte aga raamatu wastu. Raamat kaotab tähtsuse, nii pea kui ta on läbi loetud. Ses suhtes on seisukord hoopis teisiti näiteks Soomes, Skandinaawia mail ja Lätiski. Seal peetakse otse kultuuriliseks ja rahwuslikuks kohustuseks, et muretsetakse niihästi haritlaste kodudesse kui talumajadesse parem osa oma rahwa teaduslikust ja ilukirjanduseşt. Ollakse uhke oma eraraamatukogude üle ja kantakse nende eest hoolt. Meil aga muiatakse tihti tõusiklikku üleolekuga raamatute ja eraraamatukogude üle. Millal jõuame nii kaugele, et meil üksi ei armastata lugemist, waid ka raamatuid. See oleks suur samm meie waimse kultuuri arengus edasi.

Eraraamatukogu juurest üks samm edasi ja meie oleme bibliofiilsuse mõtte juures. Selleşt oleks aga wist tänapäew wara kõnelda meie oludes! Eesti bibliofiilsus ja bibliofiilid on weel tulewikumuusika. Seda meie waim weel ei seedi laiemas ulatuses. Küll jõutakse aga kord isiklikkude raamatukogude kaudu ka sinna, kui meie waimne kultuur süweneb.

Eraraamatukogudel ja bibliofiilide omadel on weel see suur kultuuriline tähtsus, et neis hoitakse alal ja säilitatakse palju teoseid, mis tulewikus muutuwad haruldasiks, ilma milleta nurijad ja teadusmehed on kui pimedas kobajad. Erakogudes wõiwad need teoseid säilida põlwest põlwe, püsida wanemate kalli mälestusena laste käes edasi ja ühendada mõõdiwaid sugupõlwi katkematute waimsete sidemetega. Kuipalju kõneleb lapsele isa-isa-isa-isa kallis raamat sõnus ja sõnuta! See on kui hea talisman.

Praegu oleme oma minewiku raamatukultuuri suhtes igatahes üsna pahas olukorras. Tulewal aastal wõime küll eesti raamatu 400-aastast juubelit pidada, aga kui palju on meil säilinud wanemast ajast tolle aja tähtteoseid. Päris jube hakkab tuuldes, kui wähe. Üksikud eksemplarid neist on leida Õpetatud Eesti Seltsi raamatukogus ja Arhiiwraamatukogus ning mõnes wälismaa ülikooli raamatukogudes. Paljud puuduwad ka kõigis äsja mainitud raamatukogudes. Ei ole näiteks ühtegi eksemplari jeni teada olewail andmeil säilinud järgmistest raamatutest: J. M. Hehn „Jutto Nink Moistu könne, Ma-Rahwa Tullus Nink Röömustamisses trükkitu", 1778., F. W. Willmann „Juttud ja Moistatussed" 1. trükk 1782, 2. trükk 1787., J. P. Roth ja G. A. Oldekop „Tartoma Rahwa Näddali-Leht." 1806. Mitte ühte numbritki pole säilinud. Need on üksikud näited. Äsja mainitud teoseid ei olegi wäga wanaşt ajast, nagu aastaarwud näitawad. Weel wanemast ajast on aga hoopis rohkem teoseid jäljetult kaduma läinud. Kuid mis kõnelda nii kaugest ajast. Ka läinud sajandi teise poole tähtsamaid teoseid on raske leida, näiteks L. Koidula „Waino-lilled" 1865 ja E. Bornhöhe „Tasuja" 1. trükk 1879. Isegi praeguse sajandi mõned raamatud on juba haruldaseks muutunud, nagu Noor-Eesti Album 1. Nii häwinewad ja kaowad teoseid. Wähe pieteeti on meie inimestel raamatute wastu. Wanema aja kohta on see muidugi arusaadaw, sest kuidas wõib nõuda orjatalurahwalt, et ta koguks ja hoiaks oma waesuses ja wiletsuses raamatuid... Peaaegi häwitas tuli kõik, mis kuskil säilis ja oli tallele pandud. Muidugi oli ka huwi inimestel wähe raamatute säilitamise wastu. Wäga huwitaw on sel puhul mainida, mis wana raamatusõber ja esimese eesti juurema eraraamatukogu omanik M. Jürgens a. 1864 ütleb: „Minne küsji ja Eestlaste kääst wanna ramatuid: kül ja siis kuled mis laulo nad julle laulwad! — „Neil olla küllalt neid, jubba isja isşaşt, ja kes teab wanna katko pölwest jadik kokko korjatud; kirstud ja kappid weddeleda täis?" — Agga hakka neilt küssima, et nad omma kidetud ramatute hulka peaksid julle näitama: Ota jennu, kui paljo ja neist nähha jaad! — Nad otsiwad ja otsiwad, et silmad kirjuks jäwad — mis jeält silmadega wõtta kus kättega polle pandud: — „Lapsed olla paljo katki kisfunud, ja mõnned küllaje luggeda antud; ja kes teab kus nad kõik jänud."

Meie päewil muidugi raamatud enam jäljetult kaduma ei lähe. Aga neid säilis palju, palju rohkem, kui meil saaks uhkuse- ja auasjaks eraraamatukogude asutamine. Milline tähtsus eraraamatukogul weel muidu iga wainşelt elawa inimese elus oleks, sellest ei ole põhjust siin pikemalt kõneleda. See peaks iseenesest selge olema. Saagu eraraamatukogude mõte waimse kultuuri päewade puhul elawaks!

Lõpuks weel üks wäike ettepanek: Meil tuleks luua üks alaline raamatunäitus, mis oleks kindlal päewal iga aasta, nagu on joomlastel Kalewala püha. Selleks wõiks olla mõne tähtsa kirjandusliku sündmuse tähtpäew, nagu 25. august (wana kal.), mil ilmus esimene eestikeelne raamat 1535. a., wõi 29. märts (wana kal), mil sai loa „Kalewipoja" esimene wihk ilmunıiseks 1857. a., wõi 11. märts (wana kal.), mil ilmus C. R. Jakobsoni „Sakala" esimene number 1878. a., wõi üksköik milline päew. See päew oleks suur waimse kultuuri püha, mida pühitsetaks kogu riigis nii koolides kui asutistes maal ja linnas. Ühtlasi oleks see püha üldine waimse kultuuri propaganda päew, — raamatu aupäew.

Kogu rahwas kultuuri kandjaks.

Waimse Kultuuri Päewade awamine Tallinnas.

Tallinnas kujunes Eesti waimse kultuuri päewade pidulikuks sissejuhatuseks kontsertaktus „Estonia" kontsert-saalis neljapäewa õhtul, mis ka raadios edasi anti. Aktuseşt wõtsid osa riigiwanem, enamik wabariigi walitsuse liikmeid, wälissaatkondade liikmeid, mitmesuguste kultuuralade esindajaid ja rohke arw publikut.

Aktuse awasõnad lausus waimse kultuuri päewade Tallinna komitee auesimees A. Uesson rõhutades, et waimne kultuur on suurel määral meie iseseiswuse aluseks. Seetõttu ei ole ka juhus see, et meie oma waimse kultuuri päewi peame seoses wabariigi aastapäewaga.

Waimse kultuuri päewi awades riigiwanem K. Päts märkis, et waimse kultuuri päewad on mõeldud eeskätt seks, et kokku wõtta seda, mis on tehtud seni meie kultuuri kõige mitmekesisematel aladel. Aga ühtlasi ka seks, et õhutada meie noorpõlwe loomingulisele tööks ja wiia terwet rahwaşt lähemale sellele osale rahwaşt, kes on olnud suurel määral meie kultuuri kandjaiks. Waimse kultuuri päewi awades soowib riigiwanem neile kõige paremat kordaminekut.

Pikemalt kõneles aktusel Eesti kirjanike liidu esimees Ed. Hubel teemal: „Rahwas ja kultuur".

Kõneleja märkis, et meie waimukultuuri inimesed on jäänud tihti distsiplineerimatuteks ja ei ole sellepärast alati sümpaatsed. Käesolewa kultuurnädala tähtsamaks ülesandeks on just arendada

wastastikust arusaamist rahwa ja haritlaskonna wahel.

Rahwa kultuuri algallikaid tuleb otsida oma rahwa hingeeluşt, sest kõik, mis on loodud waimukultuuri alal, on saanud aluse rahwa hingest. Oleme juba täiesealine kultuurrahwas, ja sellepärast laenusid teistelt rahwustelt ei tee. Peame jõudma selleni, et meil kogu rahwas kannab kultuuri. Kultuuri kandjad on kõik Prometeuse jüngrid. Nad on tulekandjad. Härra riigiwanem heitis täna esimese tungla tulle, mille märguandena süttiwad täna waimse kultuuri päewade awamise puhul märguande tuled. Warsti süttiwad need üle kogu maa. „Olgu terwitatud need, kes selle tule ümber kogunewad, kes tulewad selle tule juure otsima waimset walgust ja hingelist soojust. Heitkem täna kõrwale, mis meid lahutab ja tundkem end ühise rahwuse liikmetena," lõpetas kõneleja.

Aktuse lõppsõnu lausus kirjanik E. Peterson, märkides meie suuri edusamme waimse kultuuri alal, nagu näiteks see asjaolu, et iseseiswuse ajal aastate jooksul on meil ilmunud raamatuid umbes samapalju kui enne seda terwelt 286 aasta jooksul.

Pidulikku awaaktuşt täiendasid muusika ja kirjanduslikud ettekanded.

Eesti baptism 50-aast.

Esimesed baptistid Haapsalus.

24. weebruaril Eesti baptism saab 50-aastaseks. Sel puhul korraldatakse pidustusi kaks päewa. 24. sp. peetakse tänujumalateenistusi kõigis baptisti kogudustes ühise kawa järele.

Eesti baptism sai oma tõuke Eesti ranna rootslaste kaudu. 1870. aastate wiimasel poolel saadeti Rootsist siinsete rootslaste hulka kolm misjonäri-koolipetajat. Nende meeste tegewuse kaudu puhkes rahwa hulka waimulik ärkamine, mis kandus pea laiali üle maa.

Nii kutsuti Peterburist wälja sealne baptisti jutlustaja A. R. Schieve, see moodustas esimese koguduse Haapsalus ja wiimetas seal esimese baptistliku ristimise selleks wolimistatud hauas 24. weebruaril 1884. a.

Liikumine lewis sammsammult üle maa. Tänapäew on Eestis 40 baptisti koguduşt ja üldliikmete arw tõuseb üle 8000. Arwame siia juurde samaşt liikumisest tekkinud ja baptistidega ühendust pidawad priikogudused, siis saame üle 50 koguduse üle 10.000 liikmega. Need kogudused harrastawad heategewust, arendawad laulu, muusikat, noorsootööd ja korraldawad lastetumalaagreid jne. Igal kogudusel on oma koosoleku ruum, wõi kirik ja jutlustaja. Ühisasutusi ja koduta laste warjupaik „Laste kodu" Haapsalus ja usuteaduse seminar Tallinnas. Ilmuwad häälekandja ja noorte leht „Elulewad."

Töömaks wälismaalastele.

Pariisist, 22. weebr. Prantsuse saadikutekoda wõttis kolmapäewal wastu resolutsiooni, mille põhjal Prantsusm. töötawad wälismaalased, kes elanud siin wähem kui 10 aastat, peawad maksma riigile 10% oma sissetulekust. Maks nõutakse sisse töösandjate kaudu.

Resolutsioon wõeti wastu hoolimata sellest, et selle wastu seisis rahaminister „Ragu wälisminister tähendab," ütles rahaminister, „ei ole sarnane maks kooskõlas kehtiwate lepingutega." Resolutsioon wajab nüüd senati nõusolekut.

Omariikluse aastate saawutised waimses töös.

Kirjandus, kunst ja teadus on sammunud tõusuteed.

Waimse Kultuuri Päevade eesmärgiks on aru anda selleşt, mis saawutatud, ja selle aluşel selgitada tulewiku teid ja ülesandeid. Ülewaate saamiseks Eesti omariikluse aastate saawutustest waimse kultuuri alal pöördus toimetus kirjanduse, kunsti ja teaduse aladel teotsejate poole, esitades küsimuse, mida nemad peatvad kõige tähtsamaks oma ala arengus nende aastate kestel. Toome alljärgnewalt osa saadud wastustest, jatkates nende awaldamist homme.

Tõusuaastad eesti ilukirjandusele.

Friedebert Tuglas:

Peab otseselt tunnistama, et 15 aastat iseseiswat elu on eestlastele olnud — wähemalt kirjanduslikus mõttes — tõelisteks tõusuaastaiks. Kõiki neid saawutusi, mis nimetatud aastate kestel on kirjanduslikul põllul kätte wõidetud, ei oleks wõinud kujutledagi enne iseseiswust. Kirjanduslik elu on jõwenenud, jõgawamaks arenenud, laialulatuslikumalt haaranud elu mitmepalgseid awaldusi.

Wõib-olla, et olen pisut üsemäära optimistlik. Aga wõib kõigele waatamata öelda, et meie romaan, nowell ja näidend on astunud suure edusamme ja oleks pimedalt ülekohtune, kui meie neid edusamme wäärselt ei hindaks. Igal juhul — endised olud ei ole wõrreldawadki kirjandusliku elu joodustuse ja wõrsutamise mõttes praeguste olutingimustega.

Kui küsida: mis oleks meie ilukirjanduses mõõdunud 15 aasta kestel tippsaawutiseks, siis wist poleks wäga kaua kaalutleda — see on A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus". See romaan on nii wäliselt ulatuselt kui stiililt arenduselt parim, mis meil iseseiswuse aastate kestel on awaldatud. Muidugi on romaanil paljugi puudusi, kuid wooruseid katawad ebawooruseid ja üldkokkuwõttes on „Tõde ja õigus" kahtlemata täiuslikum ilukirjanduslik teos, mis meil wabariigi kestel trükist on ilmunud.

Muusikalise hariduse tõus.

Miina Hermanni,

helilooja ja hiljutise juubilari, arwates tuleb kõige suuremaks saawutiseks mõõdunud 15 a. kestel lugeda Tallinna konserwatooriumi ning Tartu kõrgema muusikakooli asutamist ja hoogsat tegutsemist.

Mõlemad muusika-õppeasutised on kaswatanud hulk haritud kunstnikke. Mõnede kuulsus ulatub isegi üle kodumaa piiride. Kuna oleme saanud niimoodi palju publiksid töömehi, on wõimaldunud meil oma sümfoonia-orkestri asutamine, mis esitanud hulk wäärtuslikke palasid.

Kuna waremalt esinesid meil waid juudid ja sakslased solistidena, siis oleme jõudnud niikaugele, et wõime kuulata oma kunstnikke.

Miina Hermannil olewat juhus olnud ka kord pealt kuulata, kui Tallinna konserwatooriumis eksamineeritud lõpetajaid, ning olewat üllatanud olnud lõpetajate kõrgeteşt wõimeteşt ning muusikaliseşt tasemeşt.

Suur edu kunstis.

A. Starkopf:

Meie kunstielu on teinud kahtlemata suuri edusamme. Kui wõrrelda kas wõi kunstikool „Pallase" lõpetajaid 10 aastat tagasi ja praegu, siis on wahe suur — üldine tasapind on palju tugewam. Enne paistsid wälja üksikud isikud, näiteks E. Wiiralt, nüüd wiimaseşt lennust näiteks on seesugusel tasapinnal juba hulk isikuid, nagu H. Mugasto, K. Liiman, Jõesaar, A. Johani j. t.

Enne iseseiswust poleks saanud korraldada mingit kunstinäitust ilma Ants Laipmanita, Kr. Rauata ja N. Triigita — praegu aga korraldawad noored juba iseseiswaid näitusi. Meie kunstnike hulk on suurenenud. Sellele kwantitatiiwsele tõusule järgneb ka kwalitatiiwne tõus.

Raske on ajast, millega elad ise kaasa, tõsta wälja k õ i g e tähtsamat. Seda wõidakse teha alles hiljem.

Siiski tähtsaid momente meie kunstielus on see, et on loodud „Pallas", kes on korraldanud 32 kunstinäitust üle 3000 wäljapanekuga. Samuti silmapaistwaks saawutiseks teiste seast tuleb hinnata meie wäliskunstinäitust Pariisis 1929. a. ja „Kunstihoone" saamist Tallinna.

Ka negatiiwseist nähteist wõiks nimetada näiteks keiser Peetri mälestuslamba häwitamist, millele pole midagi asemele saadud, ja Kadrioru lossi ümberehitamist, kus kerge barokk-stiilne hoone on täiesti rikutud.

Uus ajajärk Eesti ajaloo uurimistöös.

Prof. H. Kruus.

Eesti ülikooli asutamisega astus Eesti ajaloo teaduslik uurimistöö hoopis uude ajajärku. Pärandus eelmiseşt ajajärgust oli meie teadusel mitm. puudulik, seşt selles walitses palju diletantlikkust ja samuti palju tendentslikkust. Eriti peab seda ütlema saksa ajalookäsitajate kohta.

Eesti ajalooteaduse uurimis- ja õppetöö koondus loomulikult pärast Eesti ülikooli asutamist ajaloo õppetooli ümber, mille kõrwal tähtsama ajaloolaste koondisena hakkas alguseşt peale etendama silmapaistwat ja teskuslikku osa Akadeemiline Ajaloo Selts.

Ajaloo uurimusliku töö tähtsaimaks saawutiseks Eesti iseseiswuse ajal on: suurte teatmeteoste loostamine, nagu Eesti Biograafiline Leksikon ja Eesti Ajaloo Bibliograafia. Uurimuste alal etwiwad esikohta doktori-wäitekirjad ajaloo alal, H. Sepalt ja J. Walaralt. (Wõime lisada — H. Kruusi wäitekirja. Toim.).

Suuremate uurimisteostena wäljaspool ülikooli tuleksid arwesse Fr. Tuglase monograafia Eesti Kirjameeste Seltsi kohta. Samuti eriti tähtis töö Eesti keskaja kohta on Tallinna linna arhiiwi abijuhataja dr. Johansenilt, misjuures töö käsitab „Liber Census Daniae" Eestimaa kohta käiwat osa.

Nende teoste kõrwal on ilmunud wõrdeliselt hulk lühemaid töid, milledeşt osa on wälja kaswanud ülikoolitööst. Enamik neist on awaldatud „Ajaloolises Ajakirjas", mille osa Eesti ajalooteaduse uurimistöös on õige silmapaistew. Ülikooliga seoses ilmunud töid on üle 7000 leheküije.

Ajalooteadusliku tegewuse alalt wõiks märkida weel suurist rahwamälestiste pääştmist, mis toimunud üliõpilaste-stipendiaatide kaudu eri kihelkondade kaupa. See töö on lõpetatud. Kõik kihelkonnad on läbi korjatud.

Nagu teistegi teaduste alal on palju waewa nõudnud ajaloo oskussõnastiku koostamine, mis on toimunud erikomisjonis H. Sepa juhatusel.

Üldiseşt kokku wõttes on eesti ajalooteaduse arengu saawutused Eesti iseseiswuse ajal küllaltki silmapaistwad.

Eesti muistse rahwakeele pääştmine.

Prof. Albert Saareste.

Oma aine uurimiseks wajawad: loodusteadus — (peale elawa, waba looduse) botaanika-aedu, triiphooneid, herbaariume, mineraalikogusid jne., arstiteadus — korjuseid, preparaate, õigusteadus — seadusetekste jne. Kõige wähem konkreetne, kõige umbmäärasem, kõige raskemini tabataw on aga keeleteadlase tähtsam uurimisese — meil igapäew kuuldaw ja sotsiaalse ning kultuurilise elu arengus olulisem tegur, meie kõnekeel. Et selle waraşid ja selle ehitust kõiges oma keerukuses tunda ja mõista, tarwitseme elawa kõnekeele ülestähendisi, tekste. Ilma küllaldaselt arwukate rahwakeele (murrete) ja ühiskeelegi kogudeta ei saaks olla eesti keeleteadust, see jääks puutelişeks ja asjaarmastuslikuks. Peaneşpäraşt kõige suuremaks saawutuseks eesti keele alal meie iseseiswuse 15 a. jooksul e e s t i m u i s t s e r a h w a k e e l e, n ü ü d j u b a h ä w i n e m i s e l o l e w a t e m u r r e t e p ä ä ş t m i s t, mis kuju on wõtnud rikkalikkudes aineskogudes Ak. Emakeele Seltsil, Eesti Keele Arhiiwis ja üksikuil õpetlastel. Alles nende waraşalwede alusel wõrsub tulewane eesti keeleteadus, eesti keele tundmine ja eesti kirjakeele arengu suun tulewikus.

Kirjandusloolise uurimistöö edusammud.

Prof. G. Suits

ütleb kirjandusajaloolise uurimuse arengu kohta Eesti iseseiswuse ajal järgmist:

M. Kampmanni kirjandusajaloo 3. osa ilmumisega lõppes asjaarmastuslik järk Eesti kirjandusajaloolises uurimises. Selleşt ajaşt peale on töö sellel alal märgatawalt tihenenud ja metoodilisemaks muutunud. Kui kõnelda tähelepanuwäärsemateşt saawutustest kirjandusajaloolise uurimuse alal wiimase 15 aasta jooksul, siis tuleks ecskätt mainida Fr. Tuglase monograafiat Juhan Liiwi üle. Wäga tähelepandawad teosed on ka „Eesti raamatu areng" ning Suits-Lepiku „Kirjandusajalugu tekstides".

Eesti teatris on algupärane näitekirjandus saanud aukoha.

W. Mettus

wastas küsimusele, milline on olnud e e s t i t e a t r i a r e n g iseseiswusajal meie päewini, järgmiseşt:

1931. aastal wõis meie e l u k u n t s e l i n e teater pühitseda oma kahekümnewiie-aastase tegewuse juubelit. Juba wabadussõja lõpp wõimaldas meie teatritele asuda normaalsele tööle, mis sõja ajal loomulikult oli nii mõneski suhtes kannatanud. Tekkis esimene tõsiseltwõetud teatrikool, Paul Sepa Draamastuudio, millest on wõrsunud praegune Draamastuudio ja selle teater ühes rändteatriga. Paul Sepp tõstis publiku silmis tarwilisele kõrgusele ka näitejuhi-lawastaja kutse, olles päraşt Menningut esimene lawajuht, kes ise kaasa ei mänginud. Tänu samale juhile tulid ausse wene sümbolism ja klassiline draama, mida seni ei olnud harrastatud sellisel määral sääraste tagaj. („Orleani neitsi" j. t.). Sepp ei saanud siiski päästa Draamateatrit, mille mõneaastasele hiilgeajale järgnes surm. Draamateatri asemele astus nii öelda Tallinna Töölisteater, mis wäikselt alates nüüd on jõudnud oma õitseaega. Sõnalawastuse alal ei wõi üldse wähemalt Tallinn praegu mitte nuriseda — aastaid kestnud kriisist ollakse üle saanud — seda wõib päris julgesti öelda. Loodetawasti tuleb see aeg kord ka Tartule, mis kahjuks küll kunagi ei ole olnud teatriline selle sõna tõsises mõttes.

Stiili ja maitse waheldumise peale waatamata — ei ole ju midagi püsiwat päikese all — on meie teater üldiselt tublisti arenenud. Meil on olnud ja on lawastusi ja näitlejaid ning näitejuhte, mis ja kes ei tarwitseks karta wõrdlust wälismaa paremate saawutuste ja lawakunstnikega. Meil on näitlejaid, kes on menuga wõinud esineda wälismailgi, nagu Willmer, Lauter, pr. Parikas, Aaw-Loo j. t. meil on Liina Reiman, kes püsiwalt ja suure menuga esineb Soomes, wiimasel ajal isegi soome keeles. Meie teatrite ja nende töö kohta on ilmunud tunnustawaid kirjutisi wälismaagi ajakirjanduses.

Wahekord o m a t e a t r i ja algupärase näitekirjanduse wahel on iseseiswuse ajal, eriti aga wiimaseil aastail arenenud ikka normaalsemaks ja wiljakandwamaks, üksteist wiljastawakski. Algupärane repertuaar on pikapeale endale wõitnud selle aukoha, mida ta päriwib. Wõib suhtuda Hugo Raudsepa ja nii mõnegi teise kirjaniku lawateostesse. kuidas tahes, kuid ei saa olla tunnustamata, et nemad on suuremääraliselt kaasa aidanud tõsta meie publiku huwi teatri wastu. „Mikumärdi't" on mängitud sadu kordi, „Waese mehe ututall" on iihes ja samas teatris kahe hooaja jooksul läinud 75 korda — need on arwud, milledeşt enne ei wõinud näha undki. Ka Draamastuudio osa teatrikultuuri lewitamisel maal ei tohi alahinnata, kuigi mõnikord oleks tahtnud wõtta seda kultuuri weidi teistsugust mõõdupuuga.

Üks ala on meil kahjuks oma õitseaja juba ära elanud, see on — lawatants, s u u r ballett ja pantomiim. Kuid loodetawasti ärkab ta „Estonias" lähemas wõi ka kaugemas tulewikus uuesti elule. Samuti kiratseb praegu o o p e r. Siingi tohiks loota ülestõusmist. Sõnalawastus aga — wähem. Tallinnas — ja operett ei tohiks sugugi nuriseda, nagu oldaks nendegagi üldiselt rahul.

Wiimase aja sündmusist wääribmainimist Tartu Draamateatri Seltsi asutamine ja selle teatrikooli käimapanek. Sellega on täidetud auk, mis oli tekkinud Draamastuudio teatrikooli likwideerimisega.

Sarnase piletiga võidate

Kupong ära lõigata ja saata 1. märtsiks loterii büroosse Tallinn, Vene t. 1

1. märtsil

peetaval eelloosimisel sadatuhat s. ja 2. aprillil peetaval lõpploosimisel

2.000.000 senti.

Ostke sarnane pilet!

Piletid on müügil ärides, pankades, postkontorites, ja võib tellida V. M. Komiteelt Tallinn, Vene tän. 1, pk. 286.

EESTI KANGEIM ÕLU **SAKU MATADOR** JÄLLE SAADAVAL

Nüüdse demokraatia probleeme.

I.

Aastad peale maailmasõda on saanud demokraatiale tõsiseks ja raskeks katsumise ajaks. Ehkki ta weel lewis ja uusi riike haaras, tekkis aga teiselt poolt ka waenlasi, kes teda terawalt arwustasid. Saksamaal oli nowembris 1918 keisririik waikselt kokku warisenud, taia, nagu kustub lamp surija woodil, kui pole enam õli. Wene tsaririik oli juba warem purunenud. Aga need demokraatiaid polnud püsiwad. Uuteşt demokraatiaişt on püsiwamaks ja tugewamaks osutunud demokraatia neis riiges, mis Wenemaaşt eraldusid, ja neişt, mis tekkisid Austria-Ungari asemele. Üsna wiimasel ajal on Hispaania läinud üle demokraatlikule riigikorrale.

Nii wõib politiilise elu arengut wiimase saja aasta jooksul tähistada kui demokraatia wõidukäiku. Ta tungib tugewa jõuga peale ja surub tagaplaanile monarhia, kes peab tema ees õigustama oma politilisi otsustusi ja samme.

Kuid nüüd on asi ümberpöördub. Demokraatiale tungitakse paremalt ja pahemalt poolt kallale ja ta peab ennaşt õigustama, kui ta ei taha ainult faktilise olukorrana püsida. Wanemal generatsioonil oli waimustust ja usku demokraatiasse, mis näis olewat täieşti iseeneseşt arusaadaw politilise elu korraldusepõhimõte, mille wastu ei saa waielda. Mussolini wõis aga hiljuti wäita:

„Noorsool, mis üles kaswab, pole mingit kaldumust möödunud sajandi printsiipide poole, mi nimetawad endid liberalism, demokratism ja sotsialism ning wabamüürlus liimiga koos hoitakse. Siin on tegemist ideedega, mis inimsoo ajaloo üldtsüklis on olnud wiljakad. Nüüd on nad andnud, mis anda wõisid ja neil pole enam mingit ülesannet. Nad on surnud ja oleks juba ammu mädanenud, kui nende preestrid, kes neişt materiaalselt ja moraalselt elatwad, poleks neid teatawal määral balsameerinud. 20. sajandi generatsioon on waimustatud ainuüksi mõlemaşt uueşt politiilisest süsteemist, fašehismist ja bolševewismist."

Kuigi ei saa nõustuda täies ulatuses nende sõnadega, iseloomustawad nad siiski demokraatia praegust kriitilist seisukorda, ja märgiwad waimustuse suurt langust.

Wõib öelda, demokraatia arwustus on nii wana, kui demokraatia ise. Alguses tuli see politiliste wastaste poolt, kes wõitluses demokraatiaga kaotasid, hiljem aga selgus, et kui sügawamalt mõelda järele demokraatia üle, siis ilmnewad ka selle piirid. Demokraatia tulekut waatlesid juhtiwad riigimehed hirmu ja kartusega. Ajaloo käiku tuli uus saatuslik jõud, mida ei suudeta takistada ja pidurdada. Tocquevillle oli uurinud demokraatia omapära ja näinud ta wõitu; sellepäraşt ei tahtnud ta seda mitte tõkestada, waid juhtida nii, et häwitus oleks minimaalne. Samuti Cavour nägi, et demokraatia wõidab kindlasti ja sündmuste takistamine tähendab tormi wallapääştmist:

„Meie ei saa enam midagi teha, ühiskond marsib suurte sammudega demokraatia poole. Aadel häwib kiiresti, patritsiaadil pole nüüdses organisatsioonis enam ruumi. Mis jääb weel wõitluswahendiks rahwamasside woolu wastu? Ei midagi kindlat, mõjuwat, kestwat. Hea, halb? Ma ei tea. Aga see on minu waate järele inimeste mõõdapääsemata tulewik. Walmistugem ette sellele, wõi walmistagu wähemalt meie järeltulijaid ette."

Stendhal oli juba warem külmalt lausunud:

„Kahe koja süsteem wõidab maailma ja annab kaunitele kunstidele surmahoobi. Selle asemel, et ilusaid kirikuid ehitada lasta, mõtlewad walitsejad sellele, kuidas oma kapitali Ameerikasse paigutada, et langemise puhul rikkad mehed olla. Niipea kui walitseb kaks koda, näen ette kahte asja: nad ei kuluta iialgi wiiekümne aasta jooksul kakskümmend miljonit iga aasta, et luua sellist ehitust kui Wiiha Peetruse kirik; nad toowad salongidesse hulga auwäärseid, wäga rikkaid inimesi, kel aga kaswatuse tõttu puudub peen takt, ilma milleta ei saa imetleda kunste." Ta soowitab kunstnikele: „Hakake suhkrukeetjaks wõi portselanitwabrikandits, siis saate ennem miljonäriks ja rahwasaadikuks."

Nii ilmneb ühes demokraatiaga ka hädaohu meeleolu: inimene on oma kindluse kaotanud, rewolutsioonide läbi on ta elu wapustatud. Politilises elus on tulnud üles jõud, mis ähwardab wana aristokraatset kultuuri ja riiki. Mõnigi joon neis awastawais märkmeis on liialdatud, kuid mõnigi tabab hästi ka tänapäewast seisukorda. Sellepäraşt ei saa nüüdne demokraatia enam naiiwselt edasi minna, waid peab meelestama oma põhimõtete üle ja nägema nende kandejõudu.

Kui mõelda selle üle, mis tähendab demokraatia ja see wõõrakeelne sõna tõlkida eesti keelde, siis wõib öelda, et demokraatia on rahwawalitsus. Nüüdsetes demokraatlikes põhiseadustes on see wäljendatud nii, et kõik wõim on rahwa käes. Selleşt mitte päris selgeşt wormelişt juba nähtub, et demokraatia keskne ja tähtsaim mõiste on rahwas, mitte inimsugu, nagu seda waheşt on tahetud wäita. Rahwas pole siin aga mitte ainult kultuuriline ja etniline ühtsus. waid ta wõib ka politiliselt tegutseda ja otsustada, mille juures ta riigiks konsolideerub. Rahwas on siin isewäärtus, sellepäraşt ei tunne demokraatlikud riigid ümberrahwustuse politikat, waid wõimaldawad ka wähemusrahwustele nendepärase arengu kultuurilisel alal. Politilisi asju saab rahwas otsustada häälteenamusega, kui polnud wõimalik ühemeelsele otsusele tulla.

On aga selge, et selleşt weel ei jatku: enamus, kes otsustab, on siin hääleõiguslikkude kodanikkude enamus, kel on riigikodaniku õigused. Sellepäraşt püüab demokraatlik kord kaotada takistused ja laiendada hääleõiguse kõigile kodanikele, ta jätab kõrwale waranduslikud wahed ja wiib wanuse alammäära wõimalikult alla. On katsutud arwuliselt kindlaks määrata, milline osa kodanikke peab omama riigikodaniku õigused, et riik oleks demokraatlik. Bryce, kes parimaid demokraatia tundjaid, arwab, et see arw peab olema kolm neljandikku, aga ta ei põhjenda seda lähemalt. Et inimesed, kes ei suuda oma tegewuse üle iseseiswalt otsustada, on hääleõiguseşt ilma jäetud, on demokraatia põhimõttega kooskõlas.

Demokraatlikeks põhimõtteiks on loetud ühtlust ja wabadust, aga need mõlemad on oma eelduste ja sisu poolt erinewad. Niipalju on kindel, et ühtlus (egaliteet) on demokraatlik põhimõte, kui ta ühineb wabadusega, siis on tegemist demokraatia ühe wormiga, nimelt liberaalse demokraatiaga. Demokraatliku ühtsuse põhimõte ei tähenda mitte inimeste absoluutset ühtsust, seşt sellele poleks wõimalik mingit riiki ehitada. Selleşt, et inimesed on inimesed, ei saa mitte midagi järeldada. Demokraatlik ühtlus on sisepolitiline mõiste ja ütleb, et demokraatlikus riigis on kõik riigikodanikud ühesõiguslikud, mingisuguseid seisuslikke õigusi ei ole. Aga see eraldab ka wõõra riigi kodanikust: demokraatlikud Põhja-Ameerika Ühendriigid ei kohtle wälismaalaşt kunagi kui oma riigikodanikku. Kui wälismaalasele saawad osaks õiguslik kaitse ja teised õigused, siis on see tuletatud liberaalseişt põhimõtteişt. Selleşt ühtlusest järgneb muuseas, et kõigil riigikodanikel on ühesugune pääs riigiametteile, mis demokraatlikus riigis ei ole mõne klassi wõi kihi eesõigus. Põhimõtteliselt kõlbab siin igaüks walitsema, keda rahwas tahab. Wahe rahwa ja walitseja wahel pole küll mitte täitsa kaonud, waid küll tublisti wähenenud, wõrreldes ainuwalitsusega. Täiesti seda ületada ei saa ükski demokraatia, seşt ka siin peab walitseja walitsema ja selle erilise ülesandega erineb ta rahwaşt. Oodata, et walitsus kaoks ja rahwas ise ennaşt walitseks, on utoopiline ja ei saa ühes politilises organisatsioonis teostuda.

Et rahwas saaks omale luua politilise organisatsiooni ja awaldada oma tahet, ei tohiks temas olla lõhesid, klasse ja kihte, mis ürgelişt ühtsust killustab. Sellepäraşt on demokraatlik riigikord selle wastu, et riigis tekkisid klassid ja eesõigustatud kihid. Iga organiseeritud ühiskond omab kihilise ehitust, kus inimesed ühinewad oma maailmawaateliste, usuliste, majanduslikkude õigekspidamiste ja nõuete järele, kuid demokraatlikus riigis pole nendega mingisuguseid politilisi eriõigusi ühenduses. Kui riigikord wõimaldab mõnesuguse eliidi tekkimist, ja annab sellele erilised ülesanded riigi walitsemises, siis ta kaldub kõrwale demokraatiaşt.

E. Oissar.

Toimetusele saadetud kirjandus

Ed. Laaman: Erakonnad Eestis. (Elamu Teadus nr. 26). Sissejuhatus politikasse 4. 104 lk. Hind 1 kroon, köites 1 kr. 50 s. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

See on esmakordne ajalooline ülewaade Eesti erakondadest, alates C. R. Jakobsoni ja J. Hurda erakondadest ärkamisajal ja lõpetades ränapäewa wabadussõjalastega. Sissejuhatawas osa annab ülewaate erakondade olsait ja tähtsusest mitmesugustes riigi wormides, kuna lõpuosa käsitleb Eesti erakondade ümberkujunemist praegusaja majanduskriisis.

Eesti erakondade ajalugu ise on wõetud neljas ajajärgus: rahwuslikud woolud ärkamisajal, fotiialismi esilemurd 1905. a. paiku, parlamentliste erakondade tekkimine 1917—20 rewolutsioonis ja agraarerakondade tõus järasiel iseseiswuse ajal.

Erakondade põhimõtted ja püüdeşihid on püütud wormuleerida nende eneste sõnadega ja jookswate päewaküsimuste all leida sügawamaid rahwa elu woolusid, mis seni meie riigielu on juhtinud rewolutsioonieşteşt radikaalseit demokraatiaşt ikka enam alalhoidliku talurahwa demokraatia poole.

Ohwitseride ülendamised 24. weebruarits.

Wabariigi aastapäewaks awaldatud käsukiri.

Nagu juba teatatud, on wabariigi walitsuse otsusega tewstatud 24. weebruariks eri läsukirjaga rida ülendamisi auastmes kaitsewäes ja kaitseliidus. Eile wõisime neist awaldada ainult tähtsamad. Täna toome kõrgendamiste nimestiku täielikult.

Maa- ja lennuwäes:

Majorid — kolonel-leitnantideks:
Oswald Mullas, Johann-Karl Fischer, Johannes Lippus, Jaan Lukas, Johannes Soodla, Martin Bergmann, Aleksander Wernik.

Kaptenid — majoriteks: Peeter Waga, Boris-Jakob Leemann, Artur Smironin, Peeter Kalmann, Werner-August Steinberg, Willem Jakobson, Johannes Wingisaar, Nikolai Elmar Thar, Gustaw Saar, Ewald Döring, Edgar Grewing, Hans Kittwel, Arnold Under, Artur Tarning, Alfred Luts, Ralf Tõnurist, Lembit Karjel, Rudolf Kerberg.

Leitnandid — kapteniteks: Johann Ilwes, Adolf Thalberg, Ernst Kull, Boris Schiller, Aksel Padar, Heinrich Rostok, Julius Kesse, Oskar Puusepp, Julius Piirand, Heinrich Jalasto, Karl Tamm, Karl Kolberg, Karl Lomp, Madis Luulik, Eduard-Martin Müllerstein, Rudolf Piibe, Otto Reinfeldt, Woldemar Tepper, August Klausen, Hugo Kulwer, Walentin Mesipuu, Friedrich Pau, Karl Preibach, Leonhard Pudel, Willem Raus, Samuel Ritsberg, August Rohtmets, Harald Tomp, Nikolai Masing, Ilarion Kangur, Johann Liiw, Aleksei Kurgwel, Alfred Kraus, Kristjan Kutsar, Ernst Ruusalk, Herman Treufeldt, Johannes Langel, Woldemar Jensen, Wladimir Lango, Boris Pischtschenkoff, Ernst Lübek, Erik Loorits, Karl Wirk, Martin Sukk, Albert Patska, Arnold Nõmm, Harald Roots, Karl Wildmann, Arnold Udeberg, Ernst Lõõtsmann, Hans Paris, Aleksander Wain, Peeter Johanson, Feliks Robinson, Wladimir Hirth, Aleksander Klein, Walter Werro, Ottomar Riggol, Ernst Mattisson.

Noorem-leitnandid — leitnantideks: Wladimir Janus, Mihkel Pilmann, Joann Liiw, Johannes Mõtsküla, Emil-August Rosin, Mihkel-Oskar Oidermann, Ernst-Friedrich Hanson, Andres Tomp, Heinrich-Johannes Kell, Adolf Herm, Aleksander Nordmann, Johannes-Leopold Multer, Feliks Liiw, Mihkel Lofsmann, Julius Liiwak, Ewald Paal, Arnold-Woldemar Kogger, Wiktor Sild, Woldemar Mikkola, Rudolf Adorw, Jaan Nelke, Hermann-Johannes Wilipson, Jaak Järw, Aleksander Tannia, Alfred-Johannes Roosberg, August Elken, Elmar-Friedrich Soeson, August Teder, August Zahkna, Aleksander Pais, Bernhard Kampus, Aleksander Semmel, Arnold-Karl-Bruno Kahu, Karl Trunus, Richard Wõsa, Ferdinand Lanrmann, August Wirgo, Herbert Aamisepp, Albert Silmato, August Kideman, Eduard-August Lemming, Friedrich-Mihkel Mihkelson, August Kleeba, Eduard Seer, Karl Kewend, Richard Johanson, Paul Julius Madisson, Walter Martinson, Woldemar Salm, Ernst Paats, Harald-Elmar-Ferdinand Markus, Alfred Woldemar Kuusmann, Georg-Eduard Loog, Hermann Treier, Karl-Johannes Wäärt, Werner-Adolf Metsakon, Helmuth-Andreas Pisa, August-Roman Roomet, Elmar Lõmmikson, Harald Kapsta, Johannes Paddar, Jaan Harjo, Oskar Aal, Heinrich Milk, Endel Tenner, Rudolf Laud, Erhard Ruus, Edgar-Arnold Willems, Aleksander Siwadi (Siward).

Administratiiw noorem-leitnant — administratiiw leitnandiks: Woldemar Erlet.

Merewäes:

Kapten-majorid — kapten-leitnantideks: Friedrich Strobel, Nikolai Link.

Leitnandid — wanem-leitnantideks: Jaak Feldmann, Rudolf Käo, Boris Petrow, Werner Wellig, Richard Jõffert, Feliks Neumann, Leo Poska, Konrad-Dagobert Rink, Woldemar Jakobson.

Terwishoiu ametalal:

Sanitar-major — sanitar-kolonel-leitnandiks: Oskar Palu.

Sanitar-kaptenid — sanitar-majoriteks: Oskar Reimann, Elmar Kalamees.

Sanitar-leitnandid — sanitar-kapteniteks: Friedrich Tomingas, Hans Möttus, Richard Teder, Herbert Hold.

Sanitar-noorem-leitnant — sanitar-leitnandiks: Nikolai Desewe.

Kaitseliidus:

Tegelikus kaitsewäeteenistuses kindlapalgalistel ametkohtadel teenivatest ohwitseridest:

Majorid — kolonel-leitnantideks: Johan Hiob, August Reinhold, Woldemar Karing.

Leitnandid — kapteniteks: Oskar Puusepp, Arnold Wälja, Nikolai Kütt, Adolf Treufeldt.

Noorem-leitnandid — leitnantideks: Karl-Oskar Kerjan, Paul Onno, Eduard Jänes.

Tagawaraväes:

kaitseliitu kuuluwatest:

Leitnandid — kapteniteks: Johannes Ernits, Wilhelm Kanarik, Artur Kiudorf, Hugo-Johann Attemann, Peeter Kuum, Paul-Oswald Tiis, Tõnis Wentsel.

Noorem-leitnandid — leitnantideks: Teodor Winnal, Leonhard Andresson, August Madisson.

Lipnikud — noorem-leitnantideks: Oskar Jürgenson, Eduard Ohtra, Woldemar Tõewälja, Madis Kangas, Johannes Tutt, Juhan-Leo Leesment, Traugott Grenzmann, Juhan Lina, Heino Parts, Jüri Ostnik, Aleksander Koppel, August Pakkal, Johannes Sadulsepp, Adolph Lind, August Sadrak, Madis Asberg, Ernst-Johannes Alles, Oskar-Johann Laid, Siegfried-Reinhold Harf, Werner Karpa, Jaan Kurg, Hans Mihkelson, Ewald-Johannes Ratas, Robert Endrikson, Erik Kotkas, Jaan Muks, Edgar-Eugen Tiisler.

Kaitseliitu mittekuuluwatest:

Leitnant — kapteniks: Karl-Robert Kerberg.

Lipnikud — noorem-leitnantideks: Karl Rosenberg, Endel Parts, Elmar Jõgi.

Piiriwalwes:

Kapten — majoriks: Rudolf Uuk.

Stavisky aktid rööwitud.

Pariisi apellatsioonikohtu liige Albert Prince, Stavisky lugude juurdleja, tapeti Dijoni lähedusel. Aktid langesid mõrtsukate kätte. Kogu Prantsuse politsei jalul.

Pariisist, 23. weebr. Kogu Prantsusmaa tähelepanu köidab praegu salapärane mõrtsukatöö, mille ohwriks langes Pariisi apellatsioonikohtu liige Albert Prince, kes toimetas juurdlust Stawisky skandaali asjas. Prince'i laip leiti kolmapäewa õhtul Dijoni lähedalt raudteerööbastelt tundmatuseni purustatult. Arwatakse, et Prince tapeti mõrtsukate poolt, kes hiljem paigutasid laiba rööbastele, et simuleerida enesetapmist.

Asi on seda kahtlasem, et Prince pidi kolmapäewal ilmuma parlamentliku ankeetkomisjoni ette seletust andma Stawisky skandaali kohta. Üldise arwamise järele olekski tema seletused maksnud karjääri paljudele kõrgetele kohtunikkudele.

Teisipäewal telefoneeris Prince'ile Dijonist keegi naisterahwas, paludes teda sõita otsekohe Dijoni, sest Prince'i ema, kellele olewat tehtud hädaline operatsioon, soowiwat poega näha. Tundmatu naisterahwas lisas juurde, et ta köneleb arsti ülesandel, kes tegi operatsiooni. Arsti nimi wiis Prince'i weendumusele, et tema ema on tõepoolest haige, ja ta lubas sõita otsekohe Dijoni.

Telefonikõneluse juures wiibis ka Prince'i abikaasa. Wiimane awaldas soowi kaasa sõita Dijoni. Kui Prince sellest teatas tundmata daamile, soowitas wiimane abikaasale mitte sõita, sest see ärritaks asjatult ema. Sellepärast sõitiski Prince üksinda. Sündmuste edasist käiku warjab täielik saladus.

Kindel on, et Prince saabus Dijoni, sest sealt saatis ta telegrammi oma naisele. Et telegramm ei ole wõltsitud, seda näitab asjaolu, et saadi kätte Prince oma käega kirjutatud algtekst.

Raudteejaama ametnikkude sõnade järele olewat Prince'i oodanud mitu isikut autoga. Prince astunud autosse ja sõitnud jaamast tundmatute inimestega ära.

Kohtuliku arsti konstateerimise järele oli Prince surnud juba mitu tundi enne kui rong tema laibast üle sõitis. Läheduses asuwa wäikese jaama ülem kinnitab, et ta olewat näinud õhtul raudteerööbastel autot põrisewa mootoriga.

Laiba kõrwal leiti portfell dokumentidega, mille põhjal wõidi järeldada, et tegemist on Stawisky lugude juurdlejaga.

Suurem osa dokumentidest on aga nähtawasti sattunud mõrtsukate kätte.

Dokumentide seas pidi olema õige tähtsat materjali.

Sõnum Albert Prince tapmisest tekitas Pariisis suurt sensatsiooni.

Otsekohe aeti jalule kogu Prantsusmaa politsei,

kes palawikuliselt otsib süüdlaste jälgi. Ajakirjandus arwustab praegust olukorda Prantsusmaal terawalt. Leitakse, et siin walitseb tõeline Maffia (kuulus rööwlite organisatsioon Sitsiilia saarel). Walitsuselt nõutakse energilist waheleastumist.

Mõrtsukatöö juurdlemise esimesed sammud ainult kinnitawad arwamist, et Prince on langenud politilise roima ohwriks, mis on ühenduses Stawisky skandaaliga. Prince oli üksikasjalikult informeeritud Stawisky mahinatsioonidest ja teadis terwe reaasjukuid, kes ühel või teisel kujul olid segatud Stawisky lugudesse, ilma et neid seni oleks wastutusele wõetud. Juba mitu aega olewat Prince saanud rohkel arwul ähwarduskirju. Tuletatakse meele wahejuhtumist, mis leidis aset umbes kuus päewa warem ja millele tol ajal keegi ei pööranud tähelepanu. Prince korteri läheduses kõnetas kohtunikku keegi tundmatu isik, paludes teda einele. Prince lükkas kutse tagasi.

Neljapäewa õhtul informeerisid kohtu- ja siseministrid peaminister Doumergue'i üksikasjalikult Albert Prince'i mõrtsukatöö juurdlemiskäigust. Ministrid tutwustasid Doumergue'i korraldustega, mis tehtud selleks, et jatkata juurdlust kõige waljemas korras. Walitsus wõtab tarwitusele kõik tema käsutuses olewad abinõud süüdlaste leidmiseks.

Laibal ei ole rewolwrikuulide jälgi ega noahaawu. Arstlikkude ekspertide arwates ei wõinud tapmise abinõuks olla wereplekkidega kaetud nuga, mis leiti laiba kõrwalt. Albert Prince'i jäänused on niiwõrd purustatud, et arwatawasti on wõimatu surma põhjust täpsalt kindlaks teha.

Juurdlusega on weel kindlaks tehtud, et Prince otsekohe pärast Dijoni jõudmist wõttis ühes hotellis toa, kuhu jättis oma bagaashi, wälja arwatud portfelli, milline pidi sisaldama Stawisky akte. Sellest ajast peale, kui Prince lahkus hotellist, on tema jälgi kadunud. Arwatakse, et ta meelitati autosse, kus algas surmaõõt.

Stawisky kõrwalamet.

Tegutses ka salakuulajana? Tähtis tunnistaja tapeti.

Pariisist, 22. weebr. Kuulduseb, et petturite kuningas Stawisky on tegutsed ka salakuulamise lugudesse, annawad uut teitu publikumi huwile kurikuulsa skandaali wastu. Pariisi ajaleht „Paris Midi" wõttis telefoniühenduse Wiini näitlejanna Rita Georgiga, kes ühes Wiini kabaretähe Marianne Kupferiga olewat Pariisis kordunalt kokku saanud Staviskyga kahtlastes asjades. Miss Georg eitas pahaselt enese kui ka oma sõbranna miss Kupferi osawõttu salakuulamisest. Näitlejanna ütles, et ta on iga silmapilk walmis sõitma Bayonne, et anda kohtu-uurijale selgitusi oma sõbra kohta Staviskyga.

Samal ajal rikastus hiigla melodraama uue werise sündmusega. Nimelt leiti Pariisi kriminaalbüroo nõunik, kes pidi ilmuma kohtu-uurija ette seletusi andma tõendawate dokumentide kadumise kohta juurdluse juhataja kabinetis, tundmatuseni purustatud näoga, keha küljest lahti kistud käega ja 8-tollilise pusihaawaga külje sees. Juurdlusel selgus, et õnnetu nõunik kutsuti kolmapäewa hommikul kiires korras Prantsusmaa pealinnast Dijoni, kus tema emale olewat tehtud hädaline operatsioon. Waatamata sellele, et juurdlus peab arenema kiiresti, lubas kohus nõunikule lühikeseajalise puhkuse Dijoni sõiduks. Kohale saabudes oli mees imestunud, nähes oma ema kõige parema terwise juures.

Ringi ümber kodumaa.

Tartumaalt.

Puurmanni ei saanud uut wallawanemat. Hiljuti pidas Puurmanni uus wallawolikogu oma esimest koosolekut, kus tuli walimisele ka wallawanem. Wallawanema kandidaatideks seati Joh. Mugra ja F. Ilwes. Kuna kumbki ei saanud tarwilikku häälteenamust, siis jäigi wallawanem seekord walimata. Kindlaks saadi määrata ainult palgad, wallawanemale 22 kr. kuus ja abidele 13 krooni kuus.

Jõgewa sai alewiwanema. Alewiwolikogu kolmandal istangul suudeti luua üksmeelne kokkulepe heakorra rühmituse poolt ülesseatud alewiwanema kandidaadi Aleksander Tani näol, kes ka ühel häälel alewiwanemaks waliti.

Tanil õnnestus wolikokku pääseda teiste ülejääkidega, kuna ise ta sai kõigest 18 häält.

Tammistu wallawolikogu omal esimesel koosolekul walis wallawanemaks Hugo Poroschna ning abideks Juhan Raali ja Aug. Posfoki. Wolikogu wähendas wallawanema palka 15 kroonilt 10 kroonile kuus ja andis juhised 1934. a. eelarwe koostamiseks.

Kodijärwe saab mälestussamba. Kaitseliidu algajnsel moodustati wastaw komitee, kes on asunud eeltööde tegemisele. Komiteel on õnnestunud hankida seks otstarbeks rida summasid. Ka korjandus edeneb edukalt. Mälestussammas püstitatakse põllukiwidest Paigodi järwe poolsaarele, kus asub ka rahwamaja ja mis on üks ilusamaid kohti ümbruses. Längenuid Kodijärwest on umbes 10.

Aakres lõppesid põllumajanduslikud kursused. Käesolewa nädala neljapäewal lõppesid põllumajanduslikud kursused, mille käsitlusaladeks oli aiandus, karjandus, seakaswatus ja linnukaswatus. Kursustest osawõtt oli wäga elaw.

Metsawargus Aakres. Aakres Marga wahtkonnas warastati Leo Klienskil männipalke. Kahju 40 krooni.

Nõole kujunes 25. weebr. pidulikuks. Nimetatud päewal korraldab kohalik seltsiwabaline kultuurpäewade komitee Nõo ühiswiimatalitluse saalis rahwaõeo. Kawas sega- ja meeskoori laule, kõnesid, deklamatsioone, rahwatantse, laulumänge jne. Näidendeist A. Taari „Emake maamuld".

Walgast.

Walga küünlalaat. Neljapäewsel laadal oli hobusteturg üsna suur ja elaw, kuid nõudmine ületas pakkumise, misp. hinnad tõusid wõrreldes eelmise laadaga. Paremate tööhobuste hinnad kõikusid 120—180 kr. ümber ja kehwemad 80—100 kr. Üldiselt käis müümine ja ostmine elawalt.

Kangruid omawillaste riidega oli harilikul wiisil, kuid lisaks willane lõng korrutamata 1,60 kr. ja korrutatud 1,80 kr.

Wõrumaalt.

Räpina sai uue wallawalitsuse. Wallawanemaks waliti Johannes Paabust (end.) ja abiks Eduard Kiudorf (uus) mõlemad põllumeeste rühmast, teiseks abiks waliti Gustaw Walge (uus) wabadusõjalaste rühmast. Uues wallawalitsuses jäid kohtadeta asumikud, ja sotsialistid, kel mõlemil oli endises wolikogus abikoht.

Koiola wallawalitsus uues koosseisus. Wallawanemaks waliti Johannes Peltjo, Eduard Sing ja Peeter Parkjepp. Seega koosneb uus wallawalitsus termes koosseisus uutest liikmetest.

Wallawanema palgaks määrati 25 kr. ja abide palgaks 7 kr. kuus ühes sõidurahadega.

Pärnumaalt.

Linnawalitsuse sünniwalud. — Peipsi kalurid kiruwad. — Töötute frondilt. — Presidendi ümber. — Teater ja kino. — Noored lendamise tuhinas.

Wiimased päewad, mil kõneaineks waid linnawalitsuse moodustamine, on tekitanud palju elewust. Sotsialistid muidugi ei taha taganeda oma senistelt positsioonidelt. Wabadusõjalased, kellel seljataga wõrdlemisi suur rühm, arwawad endil õigusele olewat linna walitsemisest osa wõtta, kuid nad saawad minna waid koos kodanlise blokiga. Wiimane on kõige õnnelikumas seisukorras, kuna wõib koaleerida niihästi ühe kui teise tiiwaga. Praegu ei ole olukord sugugi selge, neil päewil peetawal esimesel linnawolikogu koosolekul näeme, mis asjast wälja tuleb.

*

Juba mõnda aega tiirlwad järwel noota kuulsad Peipsi kalurid. Nad tulid siia tuiunne nootadega ja heas lootuses. Kuuldawasti ei ole nende töö ennast tasunud. Suwel huligaanide poolt põhja lastud paadid käristasid tuliuued nõodad. Waatamata, et omal järwel kalastatakse ja kalu mujalgi sisse tuuakse, püüwad kalahinnad Wiljandis õige kõrgetena.

*

Töötute arw Wiljandis kaswab tänawu wisalt, mis muidugi on tingitud sellest, et nüüd ei jagata enam leiba ega muid toetusi. Ka on töötute frondil kõik wõrdlemisi rahulik, kuna mõned ninamehed pisterud pokri ja peale selle tänawu ei ole moodustatud kuulsat käitisnõukogu, kes hariilkult on teatawa meelsusega, selle tõttu üsjitab ja annab põhjust intrigeerimiseks.

*

Presidendikandidaadid wõiwad kõik Wiljandiga jääda wõrdlemisi rahule, kahased mustamised hakkawad kaduma. Wiljandlased ei salli räuskamist.

*

Teatrielus on märgata tagasiminekut. Suurema arwul wõib teatris näha rahwast ainult odawahinnalisel etendustel. Nähtawasti Wiljandi publik siirdub suure innuga tagasi kinodesse.

*

Wiljandi noored õpiwad hoolega purilendu—wastawatel kursustel. Neist wõtab osa isegi üks neiu. Kuuldawasti on kõigi kursuslaste ninalaud seni õnneks terwed. Nii mõnigi unistab, et temast saab tulewikus kuulus lendur.

Tartus uus samariitlaste kolonn.

Eesti Punase Risti Samariitlaste Tartu ühiku koonduse juures asutati üliõpilas-kolonn, mille moodustawad üliõpilased, kes on lõpetanud Punase Risti samariitlaste kursuse. Asutatud kolonni sihiks on kaasa tõmmata samariitlasliikumisele intelligent jõude ning walmistada ette wilunud samariitlaste organisatoreid ja juhte. Üliõpilaskolonn on mõeldud rohkem klubilise ühisena.

Hiljuti asutati Punase Risti Samariitlaste Tartu koonduse juures klantidest ja guidedest koosneiw 1. kolonn.

Punase Risti Samariitlaste Tartu ühiku Koonduse wanemaks on dr. med. K. Leliep ning abiks stud. med. A. Wandman. Koonduse asukohaks on Karlowa 17.

Sakslamaa karbab Balti liitu.

Riiast, 21. weebruaril. Eesti-Läti liidulepingu täiendamise konwentsiooni allakirjutamine on ärritanud suurt tähelepanu Saksamaa poliitilistes ringkondades ja ka ajakirjanduses. Seda peetakse tähtsamaks sammuks Balti riikide liidu teostamise poole. Eriti ärritab tähelepanu, et Riia kokkulepe arwestab ka teiste Balti riikide kaasatulekuga. Teisest küljest waadatakse Balti riikide liidu teostamisele teatawa lahtiusega. Nii kirjutab „Börsen Zeitung": „Silmas pidades Eesti ja Läti sõprust Poolaga, tuleb enne lahendada Wilno küsimus, et wõimaldada Leedu kaasatulekut. Sellele waatamata on wiimasel ajal märgata Leedus lähenemise püüdu Lätile ja Eestile. Kahtlemata annab majanduskriis uut õhutust Balti riikide liidu loomisele."

Lõpp Prantsuse kaitsejõudude wähendamisele.

Pariisist, 22. weebr. Senati merewäe komisjon wõttis wastu resolutsiooni, milles öeldakse, et Prantsusmaa ei tohi enam wähendada oma kaitsejõudusid, kui ei ole loodud rahwuswahelise solidaarsuse reşhiimi, mis näib ette sõjalaewastikkude üldise wähendamise. Komisjon nõuab Prantsuse meretwäe programmi kiiret lahendamist selleks, et hoida Prantsuse sõjalaewastikku Prantsuse riigikaitse tarwiduse tasemel.

Samasuguse nõudmisega esinesid hiljuti senati maa- ja õhuwäe komisjonid.

Rasputin Wenemaad walitsemas.

Nikolai Nikolajewitschi kukutamine wägede ülemjuhataja kohalt. — Tsaarinna walitseb nõrgaloomulist tsaari, Rasputin tsaarinnat. — Lurjus, kes nimetas end Kristuseks.

Prantsuse saadiku M. Paléologue'i mälestusi Wenemaa katastroofi algupäewilt.

Nikolai 2. kõhkleb siiski wägede ülemjuhatuses muudatust ette wõtta. On parajasti sõja kriitiline faas, — silmapilk, mil waenlase rünnakud muutuwad päew-päewalt julgemaks ja ägedamaks.

Grigori aga ei ole weelgi oma tarkuse lõpul. Ta siirdub oma wõitlusega alale, millest ta teab, et seal juba keiser ei osuta talle wähematki wastupanu — nimelt oma kurikuulsa müstika alale. Kõigepealt ta tõestab tsaarile, suurwürsti ettewõtteis ei wõiwat olla iialgi edu — jumal juba teda ei õnnista!

„Kuidas peaks jumal oma õnnistusega aitama inimest, kes pettis m i n d, jumalameest?" —

Ja ta jätkab:

„Sul ei ole õigust oma paleesse istuma jääda! Kui troon ja isamaa on ohus, on tsaari koht oma wägede eesotsas! Jätta see koht mõnele teisele, tähendaks teotseda jumala tahte wastu!"

Ja lõppeks kõige tähtsam argument, usundlik põhjendus: Tsaar pole mitte ainult oma alamate maine juht. Püha wõidmine annab talle nende silmas weel teise, palju kõrgema ülesande: ta on neile nende esindaja, nende eestkostja, nende hooldaja kõige kõrgema kohtuniku ees. Salwimine seega kohustab tsaari enda kanda wõtma kõik oma rahwa roimad ja patud, kõik tema katsumised ja kannatused. Tsaar üksi peab andma jumalale aru.

Nende ägedate etteheidetega liidawad keisrinna ja Wõrubowa oma kuumad palwed.

Wiimaks annab keiser järele. Ühel päewal misalt lahkudes, ütleb ta keisrinnale ja Wõrubowale:

„Wõib-olla on Wenemaa päästmiseks wajalik patuohwer. Mina ise saan olema see ohwer — — — Jumala tahtmine sündigu!" *)

Päewal pärast seda ta kutsub ministrid kokku ja teatab neile kuiwalt oma otsuse. Ministreil jääb waid alandlikult alistuda.

Mõni päew hiljem sõidab tsaaripaar Peterburi, kus ta pole enam'ammu käinud. Ühked sõidukid ja kõigepealt keisripaari sünge ilme, nende pidulik käitumine kõikjal, kuhu nad ilmuwad, jätab pahema kui pahaendelise mulje. Nad sõidawad kindlusekiriku, et palwetada keiserlike sarkofaage ees, edasi Peeter Suure maja, et suudelda õnnistegija pilti, millest Peeter Aleksejewitsch ei lahkunud ühelgi reisil. Usurännak lõpeb waikse palwega Kaasani kirikus, kus põlwitatakse kaua ja hardalt, jumalaema imettegewa kuju ees.

4. sept. 1915 sõidab Nikolai 2. peakorteri ja astub oma wägede etteotsa.

Samal õhtul kirjutab Aleksandra Feodorowna:

„Ma ei leia sõnu, kuidas wäljendada oma tundeid. Mu süda on tulwil. Tahaksin sind hoida kaenlas, sosistada sulle kuumi armastuse, julgustuse ja õnnistuse sõnu. Oo, kui walus on lasta sõita sind üksi, üsna üksi! Kuid jumal on sinu juures, ligemal kui iialgi enne. Oled näidanud oma wõimu, oled tõestanud oma isewalitsuse. Andesta mulle, palun sind, minu ingel, et pidin sind piinama niiwäga palju! Kuid tunnen sinu headust, tunnen sinu hellust. Seekord oli tarwis, et wõitsid iseenda, et wõitsid lahingu — üsna üksi kõigi wastu. Jumal on õiglane, — seesama jumal, kes pani sind sinu praegusele kohale ja kes sind wõidis! Jumal aitab sind!

Peale selle meie sõbra palwed sinu eest tõusewad taewa ööd kui päewad, ja meie Issand Jumal wõtab nad armulikult kuulda. Grigori kinnitas mulle, ja mina usun teda sama kindlalt nagu enne: Sinu walitsuse kuulsus alles algab! Sinu päike weel tõuseb ja hiilgab peagi imelises säras! Kordan sulle: Jumal on sinu juures ja meie sõber sulle nõuks!

Head ööd, minu armas; mine ja maga. Pühad inglid õnnistawad sind, sa minu päike, Wenemaa päästja! Maga hästi! Mäleta meie wõimast ööd, mil nõjatusime õrnalt teineteise wastu. Ihkan su süleluši, iial, ei iial wõi küllastuda neist. Suudlen sind, suudlen lõputa.

Sinu naine
Päikesestümbritsetu."

Nüüdsest peale wiibib Nikolai pidewalt Mogilewis peakorteris, kahekssada kilomeetrit Petrogradist eemal, ja keisrinna jääb lastega Tsarskoje Seloosse üksi.

6. sept. annab keiser, kes seisab nüüd kõigi maa- ja merewägede eesotsas, wälja järgmise päewakäsu:

„Täielikus usus juamla halastusse ja wapustamatult weendunud oma lõplikus wõidus, täidame oma pühamat kohut seega, et kaitseme oma isamaad äärmise wõimaluseni ega luba iial, et Wenemaa saaks rüwetatud."

Ilusad sõnad! See aga, kes nad kuulutab, ei walitse tegelikult enam Wenemaad! Nüüdsest peale on kogu keiserlik wõim Aleksandra Feodorowna kätes, keda ennast aga ikestab ja orjastab Rasputin.

Ja kuidas ta suudakski wastu seista mehele, kuidas ei peaks ta olema üliõnnelik ja kuulekas mehele, kes talle ütles:

„Neil wiimaseil päewil jumal on mind õnnestanud suurte ilmutistega. Nüüd ma tean, et suren peagi, suren kõige hirmsamais waludes. Kuid mida teha! Jumal on mind wälja walinud seks, et pean surema keisri, sinu, sinu laste ja püha Wenemaa hingekõnistuse eest. Waatamata oma suurtele patudele, olen wäike Kristus, üsna wäike Kristus ja Õnnistegija!"

Aleksandra Feodorowna pimestunud silme ees muutub see riiwatu lurjus, saab talle waimuks, keda nagu Kolgata kiirte all ümbritseb pühaduspeaiste.

Pole siis ka ime, kui keisrinna Rasputinit palub, et ta suurel neljapäewal (aprillis 1916) wõtaks armuleiba tema kõrwal, tema salapärases õuekirikus — Feodorowna Soboris.

Selle keisrinna ja Rasputini walitsuse politilised mõjud annawad peagi ennast tunda kogu walitsusaparaadi lõtwumises. Masinawärk enam ei tööta. Kõikjal on korralagedus ja anarhia, kõnelemata skandaalseist wahejuhtumitest, sest Rasputin peab oma kõie otsas terwet räpaste seiklejate ja kõrilõikajate salka, kelle nälg on kustutamatu.

Asjata püüab Nikolai 2. Grischa nõuetele wastu seista. Kui ta aga oma nõusolekuga liialt kaua wiiwitab, tuleb keisrinna peakorteri ega sõida enne Tsarskoje Seloosse tagasi, kui ta on wõitnud.

*) Awaldamata dokumente.

Tartu teated.

Juudi Akadeemiline Selts pühitseb oma 50 aastapäewa.

Üks wanemaid juudi üliõpilasorganisatsioone — Akadeemiline Selts Juudi Ajaloo ja Kirjanduse Tundmaõppimiseks saab 24. veebr. 50 aastaseks.

Ajutatud 1884. a. Tartu Ülikoolis õppinud üliõpilaste poolt, on selts kogu oma pika eluea kestel truuks jäänud oma asutajate algmõttele, kaswatada juudi üliõpilasi rahwuslikus waimus oma rahwa kultuurwäärtuste — tema ajaloo ja kirjanduse tundmaõppimise kaudu.

Seltsi wiliftlaste arw ulatub 800 ja on laialt pillatud kogu maailmas. Autwiliftlaste hulka kuuluwad: tuntud juudi luuletaja N. Bialik, ajaloolane prof. Dubnow, prof. M. Laserson ja dr. fil. M. Weinreich.

Juubelipidustustele, mis kestawad kolm päewa — 23., 24., 25. veebr. — oodatakse wiliftlasi ja külalisi üle kogu Eesti, Lätimaalt ja Leedust.

Pidustused algawad reedel ettekannete õhtuga Treffneri gümnaasiumi saalis, kus esinewad will will prof. M. Laserson ja dr. S. Piskin ettekannetega oma teaduslikelt aladelt. Laupäeval kell 4 leiab aset Bürgermusse saalis pidulik aktus aukülalistega, kell 10 õhtul sealsamas bankett ja ball, pühapäeval juudi kunstinäituse awamine ja kell 5 kunstiõhtu Bürgermusse saalis, kus esinewad wiliftlased ja kutsutud külalised.

Õpilasetendus „Helis".

Linnakoolivalitsuse soowitusel korraldatakse kino „Helis" õpilasetendus, kus linastatakse film „Pääsee laul" Itaalia kuulsa tenorilaulja Lauri Wolpiga peaosas. Õpilasetendus on kahel päewal — pühapäeval kella 11—1 p. l. ja esmaspäeval 3—5 p. l. Pääsmete hinnaks on 10 senti all ja 15 senti rõdul.

Raamatukogudele weel 300 krooni toetust.

Haridus-sotsiaalministeeriumi poolt on määratud Tartu awalikkudele raamatukogudele lisaks senisele toetusele weel 800 krooni toetust. Toetus tuleb jagamisele nelja awaliku raamatukogu wahel.

Trükitööliste päewaküsimusi.

Tartu Trükitööliste Ühingu aasta-üldkoosolek peeti kolmapäeval, 21. weebruaril kell 10 homm. ühingu ruumides, Filosofi 11. Koosoleku awab esimees N. Stamberg, juhatab J. Müller, protokollib J. Jääger.

Ühingu tegewusest annab ülewaate esimees N. Stamberg. Eelmise aasta kassa aruande kannab ette kassapidaja G. Lind, mis koosoleku poolt kinnitati bilansiga 3345 kr. Samuti wõttis koosolek ühingu eelarwe juhatuse poolt esitatud kujul 2226.68 kr. suuruses wastu.

Tartu Trükitööliste Ühingu peamiseks sihiks on oma liikmeid abistada tööpuuduse, intwaliidsuse, haiguse, reisi ja surmajuhtudel. Kassa aruandest selgus, et 1933. a. on selleks kuluntud lõiwioia ühingu sissetulekutest, nimelt kr. 900.10 suuruses summas. Keskmiselt saawad liikmed töötaolekuabi 5 kr. ja intwaliidiabi 4½ kr. nädalas. Ühingu sissetulekuteks maksab iga liige 3% kogu teenitud palgast. Liikmemaks, 3% palgast kinnitati ka eelolewaks aastaks.

Uude juhatusse waliti: esimeheks A. Asfor, abiks O. Koplus, laekuriks G. Lind, abiks G. Raamat. Sekretäriks J. Jääger. Juhatuse liikmete asendajateks G. Gern, A. Kunst, O. Protsin.

Koosolekust wõttis osa ligi 60 liiget.

Wiimaste õnnepiletite ostmine muusika saatel.

Reedel kella 5—6 p. l. mängib raekoja ees orkester. Muusika saatel on wõimalik T. Eesti Põllumeeste Seltsi loteriipiletite kioskist osta wiimaseid õnnepileteid. Kuna pileteid on weel wäheseid järgi jäänud, siis on nende järgi suur nõudmine. Neljapäewa õhtupoolikul olid kord juba piletid Tartust otsas, kuid reedeks saadi neid weel wähesel arwul sealt, kus neid müümata olid jäänud. Pileteid on raekoja ees weel saada kella 6-ni p. l. ja loosimise algades E. Käsitööliste Seltsi saalis.

Tööstuste kestmine kasuprotsent kindlaksmääramisele.

Esmaspäeval peetakse ärimaksu komisjoni koosolek, kus tuleb kindalaksmääramisele töösusettewõtete kestmine kasuprotsent kahe aasta kohta. Teisipäewasel Tartu Töösturite Kestühingu nõukogu koosolekul waliti rida töösturei kõikidelt töösusaladelt, kes selleşt koosolekust esindajatena ja asjatundjatena osa wõtawad.

Kaubanduslikkude ettewõtete läbikäigu kestmise kasuprotsendi kindlaks määramiseks peetakse koosolek teatawasti reedel.

25 aastat politsei teenistuses.

Raudtee-politsei konstaabel Eduard Kallas pühitses politseiteenistuses oleku 25 aastapäewa. Juubilar oli teenistuses Wene ajal Tartumaa politseis, teenis Puka alewis, lõpetas Riias kõrgema politseikooli, mille järele asus Rafinale. Wabariigi alguspäewadest alates oli teenistuses Jõgewal ja Elwas. Praegu teenistuses Tartu jaamas, olles ühtlasi ka Elwa raudtee piirkonna konstaabliks.

Miljonite jagamine algab . . .

Kodutütred jagawad.

Reede õhtul kell 6 algab E. Käsitööliste Abiandmise Seltsi saalis Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi loterii lõpploosimine, miljonite jagamine. Loosides wälja wõetawast urnidest toimetawad esmakordselt kodutütred. Ühe jagajateks on linna 6. algkooli kodutütred pr. Rägo juhatusel. Wõidunumbrid teetawad teatawaks T. E. Põllumeeste Seltsi tegelased. Loosimine on awalik ja selleşt wõiwad osa wõtta kõik, kes soowiwad. Samuti on publikul õigus teostada loosiurnide juures kontrolli.

Surm töö juures.

Linnawalitsuse maksuosakonna asjaajaja jai südamerabanduse.

Reede lõuna ajal kell 12 suri südamerabanduse töö juures linnawalitsuse maksuosakonna asjaajaja H. Wasar. Kadunu töötas oma laua juures kus ta korraga kokku wajus ja woolilt maha põrandale kukkus. Kaasametnikkude poolt kutsuti kohale linnaarst dr. G. Kroll, kel jõi waid konstateerida surma südamerabanduse tõttu.

Hans Wasar oli üle 60 a. wana ja töötanud linnawalitsuse maksuosakonna asjaajajana 15 aastat. Teda tunti kui ustawat, kohusetruud ja wastutulelikku ametnikku.

Asutati rahwuslik-kultuuriline sektsioon.

Määrati sihid ja koostati töökawa.

Paar päewa tagasi asutas Tartu õpetajaskonda kuuluw noorem generatsioon Tartu õpetajate seltsi juure sektsiooni, millele nähti ette pandi rahwuslik-kultuuriline sektsioon. Selle loondise sihiks on õpetajaskonnas enesetäiendamise wõimaluste eest muretsemine, ilmawaate arendamine ja riiklik-politiliste küsimuste jälgimine. Samuti tahetakse intensiiwsemalt arendada lähemat kontakti õpetajate wahel.

Lähemas töökawas on ette nähtud mitmed aktuutsed küsimused. Nii refereerib dr. M. Kaasik rahwusluseşt ja rahwuswaheliseşt waimust, dr. W. Hion — närwilisuseşt, koolinõunik J. Lang — rahwusl. kaswatuseşt ja õpet. H. Haamer — usuliste elamuste äratamiseşt koolinoorsoos. Peale selle tulewad weel mitmed muudki küsimused kõne alla.

Ajutine juhatus jagas ametid omawahel järgmiseşt: sekts. juhataja E. Looga, kirjatoimetaja Karafin, juh. liikmeiks J. Seeru, W. Kruus ja prl. Hübner.

Alwamiskoosolek peetakse teisip. 27. jõp. kell 5 p. l. Tartu õpetajate seltsis, kus kõneleb sektsiooni sihtidest koolin. J. Lang.

25. weebruar rahwaülikoolis.

25. weebr. korraldatakse rahwaülikoolis järgmised loengud: kl. 11 homm. E. Käsitööliste Abiandmise Seltsis, Wene tän. 5, kõneleb eradotsent dr. W. Freymann ainel: „Mis on tõde?"; kl. 5 p. l. linna 5. algkoolis, Lina tän. 2, kõneleb maa. E. Wakis ainel: „Elusaatuse pühholoogia"

ja kl. 5. p. l. linna 16. algkoolis, Sadi tän. 12, kõneleb dotsent dr. J. Wasar teemal: „Kas mõisnikkudel oli seaduslikku omandusõigust oma mõisate kohta?" (Kellele õieti kuulub mõisate maa?).

Kõik loengud on maksuta.

Üldised loengud jatkuwad.

Üldiste loengute sarjas loeb Aia tän. 46 suures audit. k. 6—8 õ. reedel, 23. w. dots. M. Gross: „Walitud peat. toitainete ja söötade mikrobioloogia alalt". Osawõtt kõigile waba.

Kõige paremini olete kontaktis maailma kiirelt arenevate sündmustega

Raadio kaudu

Meie raadioladu võimaldab Teile suurima ja parima valiku:

Tartu Telefoni Vabriku „Maailma Super", „Kalev"; **Telefunken, Philips, Ideal Blaupunkt,** Ameerika **Emerson** võrkvastuvõtjad. **Rex 3** ja **Rex 3 Luxus** patareivastuvõtjad, eriti kohased maaoludele.

Kevadhooajaks kohale jõudnud suurim valik **FOTO aparaate** ja värskeid **fototarbeid:** plaate, filme, pabereid.

GRAMMOFONID. UUDISPLAADID.

Elektritarbed • Ehitusmaterjal • Majapidamistarbed

K/M **Venn. Prüüs** Tartu, **Kaubahoov 20/21.** Telefon 12-92.

Suurim akulaadimisjaam Tartus.

Tartu linnawalimised kinnitati.

Reedel saabus Tartu linnawalitsusele teade, et linnawalimiste tagajärjed on siseministeeriumi poolt kinnitatud.

Seega on walimistagajärjed astunud seaduse jõusse. Millal uus wolikogu kokku tuleb, ei ole weel täpselt teada. Kõige kiiremini talitades wõib see teostuda tuleva nädala keskpaigas. Une wolikogu esimeseks koosolekuks kutsub kokku wana wolikogu juhataja.

Pühap., 25. veebr. kl. ½12 **Üllkooli suures auditooriumis,** Aia 46.

Suur kõnekoosolek.

Kõnelevad: prof. dr. P. Köpp, prof. dr. J. Mägi, prof. dr. L. Rinne, prof. A. Nõmmik, prof. dr. N. Rootsi ja dots. dr. E. Lepik. Ärasõn. ütleb prof. dr. K. Saral.

Osavõtt kõigile maksuta.

EESTI PÕLLUMEESTE SELTS TARTUS.

Tänased tõigad.

Kui „agarad" seltsitegelased korraldasid kinnise maskiballi.

Neil päewil juhtus Tartus omapärane lugu, mis asjaomastes ringkondades palju huumorit ja lõbusat kõneainet pakkus.

Nimelt korraldas üks kutseühing kinnise ball-maskeraadi. Kutseid lewitati õige agaralt liikmete kaudu. Eriti püüti kaasa tõmmata nimekamaid Tartu seltskonna- ja awaliku elu tegelasi.

Juhtus nii, et pääsmed omandas ka üks kohalik kõrgem ametnik. Suur oli aga selle härra üllatus, kui kohale saabudes teda sisse ei lastud, olgugi et ta kutsekaardi ette näitas.

Nimelt seletas uksel olew ühingu liige, et esitatud kutse pole maksew, kuna puudub soowitaja allkiri. Kinnisele peole ei lubatawat aga ühtki tundmatut ja juhuslikku külalist.

Meie kõrgem ametnik püüdis küll seletada, et ta kutse kõigiti korralikult ostnud ja nähtawasti ühingu liikmed polewat teadlikud olnud, et soowitajana tuleb alla kirjutada. Kuid see kõik ei aidanud.

Lõpuks ei jäänudki muud üle, kui tuli ette näidata oma ametitunnistus, mille järele õigus pääseda igasugustele õhtutele, olgu nad nii kinnised kui tahes.

Kuid ka siin mängis saatus wembu. Uksel olew kontroll oli unustanud prillid koju ja ei saanud seega tunnistusel olewat peent kirja lugeda. Nägi waid isikut pildil ja käratas:

„Ei siin tähenda teie pilt midagi, maski-ball on kinnine ja palun lahkuge!"

Selle juures tegi üliagar kontrollija koguni uksegi lahti.

Kuigi nimetatud ametnikul oleks olnud wõimalus seaduslikult oma õigusi maksma panna, ei teinud ta seda juba puht huumori mõttes ja alistudes „raudsele distsipliinile" sammus maskiballi ukse tagant minema.

Läks „Wanemuise" wastlakarnewalile ja rääkis oma äparduşt sõbrale — üldtuntud nimekale härrale.

Kuna wiimasel oli samuti kutse nimetatud kutseühingu ballile, siis katsus see omakorda õnne. Wõttis auto, sõitis kohale, näitas kutsegi ette — kuid soowitaja puudusel ei lastud tedagi sisse.

Nii ei jäänud muud üle, kui tuli sõita tagasi.

Teisel päewal läks aga jutt selleşt sündmuseşt juba ühingu esimehe kõrwu. Wiimase ehmatus oli suur. Kohe koostati delegatsioon ühingu juhatuseşt ja tolleşt agaraşt „patuoinaşt" ning mindi kõrgema ametniku juurde wabanduşt paluma. Tehti ühtlasi teatawaks, et üliagar uksekontroll olewat juba põhjaliku peapesu saanud ning saawat weelgi.

Mida jäigi üle teha tollel kõrgemal ametnikul? Leppiski üliagarate seltsitegelastega.

Sport.

Kiiruisutajad üllatasid.

Neljapäeval lõppesid Raadi tiigil Tartumaa esiwõistlused kiiruisutamises. Seekord olid wõistlusolud head — ilm waikne, jää hea ja ainult paar kraadi külma. Selle tagajärjel näidati erakordselt häid tagajärgi. 500 meetrit jooksid kõik wõistlejad uuesti. Üllatawalt hea oli Päriste — 46,1; teiseks tuli Reiwart — 48,2, kolmandaks Waldner — 50,6, neljandaks Michelson — 51,5. Reiwart jooksis ka 1500 meetrit, näidates aega — 2.41.

5000 meetris wõitis Reiwart — 9.87, teine oli O. Waldner, kolmas Michelson, mõlemil alla 10 min. Päriste aeg oli 10.06.

Fenomenaalseid tagajärgi.

Ameerikast teatatakse uuteşt fenomenaalseteşt siserekorditeşt. New-Yorgis korraldatud wõistlustel on ületanud Keith Brown teiwashüppes 4,37, ületades sellega ka olümpiawõitja Milleri senise rekordi. Kõrgushüppes samadel wõistlustel Walter Martin, wähetuntud kõrgushüppaja, ületas 2,05,5 m, mis on sentimeetri wõrra parem wabaõhu rekordist.

Kalew ja Alad. Sp. Klubi jäähokis.

Pühapäewal, 25. weebr., kell 3 p. l. kohtawad botaanika-aia uisuteel jäähoki Lõuna-Eesti ringkonna esiwõistluste tüüklis Akadeemiline Spordiklubi ja Kalew. Mõlemad meeskonnad on waremalt juba kohanud, kusjuures wõitjaks tulid kalewlased.

Raskejõustiku maakonna esiwõistlused suwel Rõngus.

Tartumaa esiwõistlused raskejõustikus kawatsetakse pidada tänawu suwel juunikuul Rõngus. Korraldajateks oleks kohalik spordiselts Koit ja Tartu Kalew. Wõistlused oleks nii tõstmises kui ka maadluses. Lõuna-Eesti esiwõistlused raskejõustikus tahetakse korraldada aga nowembrikuul.

Auhinda Tartu raskejõustiklastele.

Tartu Kalewi juhatus on pööranud raskejõustiku liidu poole palwega, kas liidul on wõimalik wälja panna rändauhinda Tartu raskejõustiklastele, nagu liit selle on annud Wiljandi rammumeestele.

Jalgpallimeeste fisetreeningutunnid laupäewal.

Tartu jalgpallimeeste fisetreeningutunnid sel laupäewal, 24. weebruaril, on kella 10 kuni ½12 e. l. Lai tänawa wõimlas. Õhtused tunnid jäätwad ära.

Autojuhtide ja Mototehnikute peakoosolek.

Eestimaa Autojuhtide ja Mototehnikute ühingu Tartu osakonna peakoosolekul waliti ühel häälel tagasi endine juhatus: esimees Joh. Baas, abi J. Freyman, sekretär Oskar Nusberg, abi H. Tamm, laekur H. Lang, ametiga liikmed H. Rosenblatt ja A. Täär. Rewisjoni komisjoni moodustawad samuti endised: J. Unter, A. Mets ja H. Hansenberg.

Wõeti wastu mõõdunud aasta arwanne, mis oli tasakaalus 409 kr. 81 s. ning kinnitati käesolewa aasta eelarwe, tasakaalus 420 kr.

Tartu kinod.

„Apollos" jooksеb **„Suurpetturite kuningas".** See on muidugi Manolescu, kes töepooleşt on elanud ja tegutsenud. Filmis ta teeb küll politseile asja wäga kergeks, hetkeks oma wälimuşt muutmata, nii et ainult imestad, et teda nii kergesti kätte ei saada. Muidu aga on film huwitaw. Meespeaosas Iwan Petrowitsch; tähtsat osa mängib ka Fritz Kampers. Naisteşt teewad menukalt kaasa Mady Christians, Ellen Richter ja Hilde Hildebrand. Teise filmina „Pat ja Pataschon — püssirohu leiutajad", milles jälle palju nalja ja seiklusi. Üks paremaid sellelaadseid filme.

Poegl. gümnaasiumi lipule linnawapp.

Poeglaste gümnaasiumi lastewanemate komitee kawatseb annetada koolile lipu, mille üht külge kaunistaks linnawapp. Linnawalitsus on lubanud nim. kooli lipul tarwitada linnawappi.

Perekonnaseisu teateid.

Tartu linna perekonnaseisuametis on registreeritud:

Sünde: Loore Antipowits, Raimund Seezen, Tiin Hljustow.

Abiellumise soowiawaldusega on esinenud tööstuse juhataja Siegfried Wiirman, 25 a. wana, ja üliõp. Minni Dagmar Olesk, 22 a. wana. Kiwilõhkuja Elmar Mühlberg, 40 a. wana, ja põllutööline Hilda Kollina, 24 a. wana.

Abiellunud on üliõp. Itse-Leibe Goldberg, 20 a. wana, ja üliõp. Tsire Jasman, 21 a. wana. Metallitööline Jüri Ilwes, 33 a. wana, ja modist Amalie Kallas, sünd. 1897. a. Juukselõikaja Elmar Trossek, 29 a. wana, ja koduse talitusega Armilde Lepik, 20 a. wana. Kingsepp Robert Kroon, 24 a. wana, ja koduse talitusega Matilde Murjan 20 a. wana.

Kaitsemalewa teateid.

Teadaanne kaitseliitlastele.

Kõigil Wabadusristi Wendade Malewkonna pealikutel ja malewlastel täies warustuses paraadile minekuks koguda malewa staapi Karlowa tän. 24, 24. jõp. kell 9.30 (warem teatatud kell 10.30).

Malewkonna pealik.

Teater ja muusika.

Reedel „Kalewipoeg ja Sorts".

Reedel esietendub „Wanemuises" F. Karlsoni Kaljuwala legend „Kalewipoeg ja Sorts", millele siin kohal weel kord tähelepanu olgu juhitud. Kaastegew kogu „Wanemuise" näitlejaskond, Tartu Meeslaulu Seltsi koor, „Wanemuise" suurendatud orkester jne. Kuna see patriootiline ja fügawsiisuline näidend kajastab igiwana wõitlust oma maa ja wabaduse eest, on ta otsekui loodud tänapäewale ning sundab sügawalt haaratsa waatajat. Üksi teatrisõber ei tohiks waatamata jätta seda meie algupärase näitekirjanduse parimat teost.

Tänased sünnipäewad.

Ewald Jalak, ajakirjanik, sünd. 1903. a. Awaldanud westeid, reisikirju, põljetone j. m. ajalehtedes ja ajakirjades.

Erich Bergman, lawategelane, sünd. 1896. a. Tartus lukusepa pojana. Tegutsenud „Rahwateatri" ja Wõru „Kandle" näitejuhina.

Jaak Kiwisäk, põllumees, ühis- ja pangategelane, sünd. 1870. a. Osa wõtnud kauemat aega omawalitsuse tööst, samuti tegew sookultiweerimise alal iseseiswa katsetajana.

Mihkel Klaasen, riigikohtunik, sünd. 1880. a. Waremalt Tartu-Wõru rahukogu esimeheks, 1924. a. peale riigikohtunikuks.

Willem Nurk, õpetaja ja ühistegelane, sünd. 1887. a.

Friedrich Kurwits, Tartu 5. jaoskonna kohtunurija, sünd. 1878. a.

Kõnesid ja koosolekuid.

Akadeemilise Esperanto Klubi koosoleku on pühapäewal, 25. weebr. 1934. a. kell 15—16 üliõpilasmajas 8. korral.

Akadeemil. ühistegewuse Seltsi referaatkoosolek on 25. weebr. kell 17 üllikooli peahoones aud. nr. 5. Refereerib prof. P. Köpp teemal: ühistegewuse teaduse areng.

Tartu Naisühingu Käsitöökooli will kogu peakoosolek on pühapäewal, 4. märtsil kell 11 homm. Naisühingu ruumes, Kaluri 12.

Akadeemilise Metsaseltsi üldkoosolek on 26. weebr. kell 20 metsaosakonna aud. Aia t. 46. Prof. A. Mathieseni referaat: „Metsateaduse arenemine Eesti iseseiswuse ajal". Dr. K. Werbergi referaat: „Metsaiõõstuse ja metsakaubanduse arenemine Eesti iseseiswuse ajal."

Rätsep warastas enda wangi.

Rätsep Kusta Tennosaar oli möödunud aasta septembrikuu alul Daniel Wunmanni poolt riideid õmblemas, saades tööandjalt omale ka öökorteri. 5. septembril oli aga rätsep salaja Wunmanni poolt lahkunud, kaasa wõttes paar patja, teki ja pesu, kokku 40 krooni wäärtuses.

Kohtus tunnistas Tennosaar enese warguses süüdi. Kohtunik karistas teda 4-kuulise wangistusega.

Wabariigi aastapäewaks külma.

Laupäewa öösel kõwu põhjakaarte, päewal raugewaid- põhjast lääne poole pöörduwaid tuuli, muutlik pilwitus. Kohati kergat lund. Temperatuur langeb.

Ilmateade reedel, 23. weebruaril.

Eilne Norramere madalrõhkkond on tunduwalt süwenedes siirdunud Soome ja liigub homseks Kesk-Wenesse. Tema mõjul walitseb Läänemeremail ja Lääne-Wenes tormine ilm. Atlandilt läheneb Islandile uus madalrõhkkond. Kõrgrõhkkond waldab Lõuna- ja Lääne-Euroopa ning näib kahanewat. Soojalaine wallutas öösel Lõuna-Soome ja Läänemere idaranniku ning liigub nõrgenedes Wenesse. Temale järgneb Põhja-Skandinaawiast uus külmalaine, milline lewib homseks ka Eestisse. Eestis oli täna hommikul 2—4 kraadi sooja ja puhusid Soomelahel 7—9-pallised läänekaarte tuuled.

Kiriklikke teateid.

Üllikooli kirik. Wabariigi 16. aastapäewal kell 10 e. l. tänujumalateenistus. Laululehed. Korjandus intwaliidide heaks.

Pühap. kell 9 e. l. **lastejumalateenistus.** Grupid. Kell 10 peajumalateenistus. Leeriõpetus poeg- ja tütarlastele algab pühap., 4. märtsil kl. 5 p. l. Rahamägi.

Pauluse kirik. Wabaduspäewal, 24. weebr. kell 10 homm. jumalateenistus laululehtedega.

Õp. A. Wõõbus.

Jüri kirik. Laupäewal õhtune walwe tänupalwusega Eesti iseseiswuse aastapäewa puhul; algus kell 6. Pühapäewal — armulauateenistus, kell 10. Iga neljapäewa õhtul kell 6 — paastuaja lugemised. Ülempr. K. Kokla.

Maarja kirik. Wabariigi aastapäewal kell 10 hommikul jumalateenistus armulauata.

Õp. Wõhrmann.

Pühapäewal kell 10 hommikul jumalateenistus armulauaga; piht: õp. J. Treumann, jutlus: kand Kr. Waldmann.

Tartu Aleksandri kirik. Reedel ülempreester A. Laari surma-aastapäewal kell 4 p. l. hingepalwe tema haual. Eesti wabariigi aastapäewal pidulik tänupalwe kell 10 hommikul. Õhtul kell 6 õhtuteenistus. Teenib pr. M. Järwits. Pühapäewal kell 10 homm. armulauateenistus, kell ½10 piht; päraşt teenistuşt hingepalwe ülempreester A. Laari surma-aastapäewa puhul. Pühapäewal teenib ja jutlustab Wõru praost ülempreester J. Randwere. Nõukogu.

Nõo kirik. Wabariigi aastapäewal, 24. weebr. kell 11 homm. langenute sõdurite mälestustahwli awamine kirikus. Pidulik jumalateenistus, laulukoorid, pasunakoor, laululehed, jumalateenistus ilma armulauata.

Õp. A. Kruus.

Immaanueli baptisti kogudus. Eesti baptisti 50 aasta juubeli puhul, 24. jõp. kell 10 tänujumalateenistus palwelas Aleksandri t. 26. Kawa: Koor. Pidulik jumalateenistus p. l. kell 6 Peetelt kog. Lille tän. 20. Koor. Kell pool 8 õhtul, palwetund Aleksandri t. 26. Pühapäewal kell 10 jumalateenistus, kell ½1 lastejumalateenistus. Kell ½4 p. l. Tallinnas Estonia kontsertsaalis korraldatawa piduliku aktuse ülekanne ja edasiandmine häälekõwendaja kaudu palwelas, Aleksandri t. 26. Sisseminek kawaga. Kell 6 p. l. lõppjumalateenistus. K. Kaups.

Priiusuliste kodu Raekoja t. 35. Wabariigi aastapäewal kell 10 homm. tänujumalateenistus, kell 7 õhtul üldkoosolek. Pühapäewal kell 10 ja kell 7; keelpillikoor. A. Sergo.

Metodisti kogudus. Reedel kell 8 õhtul äratuskoosolek. Laupäewal kl. 10 homm. wabariigi aastapäewa puhul tänujumalateenistus. Kell 8 õhtul äratuskoosolek. Pühapäewal kell 10 homm. jumalateenistus, kell 12 p. pühapäewakool, kell 5 p. l. äratuskoosolek. Äratuskoosolekuil kõnelewad A. Kuum, W. Prii ja külalised. Laululehed, laulukoor. Õp. A. Kuum.

Peeteli baptisti kog. Lille t. 20. Wabariigi aastapäewal Eesti baptistide 50 a. juubeli puhul jumalateenistus kell 6 p. l. Ajaloolisi ülewaateid ja waimulikke kõnesid. Laulukoor Immaanueli kogudusest. Laululeht — kawa. „Teekäija juubelinumber" à 20 senti. Pühapäewal koosolekud kell 10 e. l. ja kell 6 p. l.

Jutl. O. Saar.

Päästearmee. Tähe tän. 124. Laup., 24. weebr. kl. 7 õhtul kõne wabadusest. Pühap. h. kell 10,30 pühitsuskoosolek; kell 12,30 l. laste grupikoosolek; kell 3 p. l. sõprade koosolek; kell 7 õhtul päästmiskoosolek. Teisipäewal, 27. weebr. kell 7,30 õhtul päästmiskoosolek. Neljap., 1. märtsil kl. 7,30 õhtul päästmiskoosolek.

2. metodisti kog. ja „Sinise Risti" selts, Tähe t. 8. Laupäewal kell 8 õhtul ewang. kuulutus-koosolek. Pühapäewal kell 9 homm. jumalateenistus, kell 12 pühapäewakool ja kell 5 p. l. noorte koosolek. Kawas: kõned üldteemil: „Kristuse kutse noortele", koorilaule, deklamatsioone, soolod. Laululehed. W. Prii.

Katoliku kirik. Laupäewal kell ½9 waikne mess. kell 10 pidulik jumalateenistus.

Pühapäewal kell ½9 homm. waikne püha mess, kell 10 homm. jumalateenistus sakramentide paastujutlusega. Peale lõunat kell 5 palweid eestikeelse paastujutlusega („Juudas, annad sina suuandmisega inimese Poja ära?" Luuk. 22, 48).

Peetri kirik. Pühapäewal kell 10 homm. jumalateenistus armulauaga. Õpetajaameti kandidaatide — Jürgensoni, Steinbergi, Wõsu ja Annasti ametisse õnnistamine piiskopi aset. praost A. Kapi poolt. Laululehed.

4. märtsist kuni 11. märtsini koguduse äratusnädala jumalateenistused igal õhtul kella 7 kuni 8 kirikus.

Leeriõpetus algab 5. märtsil kell 4 p. l. Kantseleis. Üles anda kõnetundidel.

Õp. Rutopõld.

Peetri kirik. Laupäewal, 24. weebruaril wabariigi 16. aastapäewal kell 10 homm. jumalateenistus ilma armulauata. Pühapäewal kell 10 homm. leerisaalis lastejumalateenistus, cand. min. J. Audowa, kell 11 homm. kantseleis noorte piiblitund, cand. min. J. Audowa, kell 5 p. l. jumalateenistus armulauaga. Jutlus cand. min. J. Audowa. Leeriõpetus algab 4. märtsil.

Õp. J. Treumann.

Wabariigi aastapäewaks külma.

Laupäewa öösel kõwu põhjakaarte, päewal raugewaid- põhjast lääne poole pöörduwaid tuuli, muutlik pilwitus. Kohati kergat lund. Temperatuur langeb.

Ilmateade reedel, 23. weebruaril.

Eilne Norramere madalrõhkkond on tunduwalt süwenedes siirdunud Soome ja liigub homseks Kesk-Wenesse. Tema mõjul walitseb Läänemeremail ja Lääne-Wenes tormine ilm. Atlandilt läheneb Islandile uus madalrõhkkond. Kõrgrõhkkond waldab Lõuna- ja Lääne-Euroopa ning näib kahanewat. Soojalaine wallutas öösel Lõuna-Soome ja Läänemere idaranniku ning liigub nõrgenedes Wenesse. Temale järgneb Põhja-Skandinaawiast uus külmalaine, milline lewib homseks ka Eestisse. Eestis oli täna hommikul 2—4 kraadi sooja ja puhusid Soomelahel 7—9-pallised läänekaarte tuuled.

Ule 100 oskustööliſe ſooritaſid kutſeeksami.

Tartu meiſtrite ja õppinud tööliſte pere kaswab wäga jõudſalt.

Tartu tööoskuſeameti poolt korraldatud meiſtrite ja õppinud tööliſte eksamitel on juukſetööſtuſe meeſtöö alal õppinud tööliſtena kutſeeksami ſooritanud: Hilda Kukk, Arnold Eilſen, Hilda Rillow, Alwine Kiima, Alma Puik, Arnold Parts, Adelina Wurt, Salme Järmuth, Hilda Löhmus ja Walter Krebſtein. Juukſetööſtuſe nais:töö alal on ſiendanud õppinud tööliſe kutſeeksami: Adele Sägi, Adelina Wurt, Asta Schulzenberg, Ida Oraw, Irene Schmidt, Alwine Raamat, Martha Muide, Waleria Kutſar, Adele Jürgenſon, Hilda Puderſell.

Maalri tööalal on ſooritanud õppinud tööliſe kutſeeksami: Oskar Haarbandt, Johannes Müür, Karl Allender, August Miller, Elmar Aland, Gustaw Kauer, Ewald Rõigas.

Äliriiete (naisrätſepa) tööalal on ſaanud õppinud tööliſe kutſe Alma-Liſette Keſner, Marie Wadi, Alide Puna, Lilli Eher, Emilie Lillmann, Alma Treifeld, Helene Tarius, Amanda Ott, Matilde Kriiſk, Adele Wiisak, Liine Waher, Emilie Pütſepp, Ella Wosmi, Ida Adamſon, Alma Surra, Alma Rais, Helene Tuul, Adele Rebane, Wilma Meos, Anna Bootsmann, Eliſa Muchel.

Rätſepa tööalal on ſiendanud kutſeeksami meiſtritena: Gustaw Mark, Jaan Liigand, Artur Malt ja õppinud tööliſtena: Elmar Sootla, Erich Kurſs, Jaan Sinka, Johannes Taſa, Arnold Prants, Oswald Kuhlberg, Johannes Päew, Elmar Löiwokene, Hugo Sokk, Karl Solba, Peeter Karu, Karl Stein, Johannes Braunbrück, Aleksander Wiis, Aleksander Rebane, Karl Fuks, Madis Aun, Martin Wiedemann, Johannes Lomp, Johannes Kurtwits, Stepan Horikow, Sawin Dolgashow.

Nõiwaõmblemiſe tööalal on ſiendanud kutſeeksami meiſtritena: Raiſſa Plotnik, Liidia Jürmann, Salme Rooma, Ida Lepik, Liiſa Tooming, Eliſe Tamm ja Walli Wanker, ning õppinud tööliſtena: Ida Jõgi, Elfriede Rebane, Emilie Priko, Selma Koch, Bertha Koorm, Frieda Märs, Leida Eriſſon, Wilhelmine Muſt, Lowiiſa Nõmm, Frieda Paju, Salme Niklus, Miralda Raamat, Anna Puju, Ida Rooma, Ida Pärſikiwi, Helene Kreſs, Magda Poolakeſe, Alma Neerot, Alide Käiro, Lilli Miitel, Natalie Anon, Alide Kadaja, Liiſa Mägi, Marie Mägi.

Peſuõmblemiſe tööalal on ſooritanud meiſtri kutſeeksami Jenny Müller ja Alma Plaks ning õppinud tööliſe eksami Alma Aren ja Ella Peterſon.

Raadio ringhäälingu kawa:

Pühapäewal, 25. weebruaril.

Tallinna. 9,55 jumalateen. Pühawaimu kir. Teenist. peab õp. Th. Tallmeiſter. Lõputs helipl. 12,30 põllumajand. loeng. 13 põllumajand. teateid. 13,10 löun. kontſ. Juh. R. Palm. 14 Riigi Statiſtika Keſkb. üldbüroo juhat. Hugo Reiman: Juhatuſi Eeſti 2. rahwaloend. teoſtam. 15,15 rekl. ja helipl. 15,30 Eeſti baptiſmi 50 a. juubelijumalateen. ülek. „Estonia" kontſertſaaliſt. 17,30 kohtunik Rutherfordi köned. 18,30 ülek. Tartuſt, 18,50 päewauud. 19 Eeſti kultuurn. kõne Tallinna konſerwatooriumi ſaaliſt. 20 ülek. Tartuſt. 20,05 kontſ. Juh. R. Palm. 21,30 wana tantſumuuſ. helipl. 22,15 moodſat tantſumuuſ.

Tartu. 10 jumalateenistus Maarja kirikuſt. 12,30 ülek. Tallinnaſt, 15,15 rekl. ja helipl. 15,30 ülek. Tallinnaſt. 18,30 prof. Peeter Treiberg: Ajalooteaduslik töö Eestis iſeſeiswuſeajal. 18,50 ülek. Tallinnaſt. 20 ilmateade ja ajanäitaja-õiendus. 20,05 ülek. Tallinnaſt.

Riigikohtu otſuſeid.

Riigikohtu tſiwiil-oſakond 9. weebruari kohtuiſtungil otſuſtas jätta tagajärjeta Peeter Kiwiſelgi, Benjamin Zimbleri, Jaan Weske, Hendrik Theodor Walteri, Johannes Mettamärti loomuliku eeſtkoſtja, Johan Hanſoni, Georg Tomasti, Jakob Niguli, Johan Kadaka, Jakob Kummi, Eduard Matſini, põllutööministeeriumi (nõude aſi, Jaan Kauri, Peeter Maaſiku ja Jaan Sultſenbergi waſtu), Laiwija Speditſiooni a.-ſ. Gerhard ja Hey ja a.-ſ. G. Scheel ja ko. kaebuſed. Kaewatud otſuſed tühiſtati Wene-Balti Laewaehituſe ja Mehaanika a.-ſ. ja Pikalaenu Panga, maksudewalitſuſe (Maria Oodi nõudeaſi), Anette Nakaſelja ja Karl Jaurami kaebeasjades. Otſuſe kuulutamiſed lükati edaſi 28. weebruarile Kriſtjan Perenſi, a.-ſ. Walga õlletehaſe" ja Julie Prints-Johanſoni kaebeasjades. Läbiwaatamata jäeti Johan Keerigi kaebus.

Riigikohtu adminiſtratiiwoſakond 9. weebruari kohtuiſtungil otſuſtas jätta tagajärjeta Jõgewa wallawolikogu, Johan Holbergi, Walter Ploomanni, Jõgewa alewiomawalitſuſe, Johannes Taniſe, Paul Georg Laamanni, Eeſti Tarwitajate Keſkühiſuſe, Piirituspuhaſtamiſe wabrikute oſaühiſuſe, firma „Schenker ja ko.", Peeter Kuuſe pärandustombu hooldaja, Jakob Kärbaku pärandustombu hooldajate, Kriſtjan Markwardti ja Mihkel Araku kaebuſed. Kaewatud otſuſed tühiſtati Jüri Wiira, Tuguſt Mahkur-Kriitmanni, Eduard Kaupmehe, Aurelie Krasmuſe, Karl Seppeli ja Liſette Maakeri kaebeasjades. Läbiwaatamata jäeti Mõmme linnawaliſuſe kaebus. Otſuſe kuulutamiſed lükati edaſi Egon Laube kaebeasjas 16. weebruarile ja Harry Eichenbaumi ja ſurn. Alfred Meomutteli pärijate Liina ja Erik Meomutteli kaebeasjades 27. weebruarile.

Riigikohtu tſiwiiloſakond 18. weebruaril otſuſtas jätta tagajärjeta Liiſa Teemanti, Miina ja Anna Kärema ja Jaan Kärema, August Mureliku, Johan Glaki, Alide Melniku, Friis Meoſe, August Sihani, raudteewalitſuſe (Eduard Linge nõudeaſi), Liiſa Buſchi ja ſurn. Rudolf Jakob Kolbergi pärandustombu, Kuſta Otſa, Emma Hammeri, Rahel Aiſikowitſchi, Pikalaenu Panga, Alice Suiſu ja Fauſtine Kokkamaa kaebuſed. Kaewatud otſuſed tühiſtati Anton Kuldneri, Uue-Antsla maſina- ja põllutööriiſtade tarwitajate ühiſuſe, Rudolf Pullmanni, a.-ſ. „Laſerme", Kaſimir Radſikowſki, Tõnis Baumanni ja Hans Heinrichſoni kaebuſed. Järjekorraſt jäeti wälja Karl Guſtaw Ilweſe pärandustombu kaebeaſi.

Riigikohtu kriminaaloſakond 14. weebruari kohtuiſtungil otſuſtas jätta tagajärjeta Friedrich Piiri, Ludwig Pihli, Aleksander Danilewski, Johannes Einmanni, erakaebaja Liiſa Kõrge, Jüri Birgi, Friedrich Suitſu, Nikolai Tekkeli, erakaebaja Aleksander Lambi, Eliſaweta Poowu, erakaebaja Jüri Laymanni, Alfred Heinrich Sruube, Karoline Tatſi, maksudewalitſuſe (Linda Maueri ſüüdiſtus), Jaan Tidermanni, Jakob Laikaſe, Karl Makke, kahjuſaaja August Johanſoni, maksudewalitſuſe (Johannes Randmanni ſüüdiſtus), Therese Steini, Ferdinand Müütniku, Aleksander Allermanni, Willem Kindeli, Aleksander Kuuſkmanni, Lew (Leib) Priſanti ja Jakob Tomſoni kaebuſed. Kaewatud otſuſed tühiſtati Paul Wihaſti, Engelbert Mäetanni, Hans Küti, Juhan Juure ja Anette Espaki ſüüdiſtusasjades. Otſuſe kuulutamine lükati edaſi Ferdinand Waino kaebeasjas.

Kodumaa ringwaade

on kõigist lehtedest kõige täielikum **„Postimehel"**

Riigikohtu

tſiwiil-oſakonna awalikul kohtuiſtungil 27. weebruaril rulewad arutuſele Daniel Rebiniti, Peeter ja Liiſa Kurwitſa ja teiſte, Jaan Pajori, pärandustombu, Põllutööministeeriumi (Karl Pärwi), Johan Luiu, Richard Liikaſe, Hans Altmäggi, Waſſili Munki, Arnold Weidenbergi, Johan ja Hans Talluki, Reet Käppa ja teiſte, Alide Klementi, Eduard Uibo, Pauline Jaakſoni, Albrecht-Eduard Jannſe, Eeſtimaa Kinnitus a.-ſ. „EKA", Tallinna Aktſia Panga, Jaan Löwi, Liiſa-Wilhelmine Strooni, Jaan Juudaſe, Jſa Graſi ja Johannes Riibergi kohtuaſjad.

Adminiſtratiiwoſakonna awalikul kohtuiſtungil 27. weebruaril on arutuſele määratud Jaan Weedami, Helene Seire, Walgu piimaühingu, August Ahaſe, Jaan Muhu, Hugo Kiwiſtiku, Juhan Kaalepi, Karl Kurſi, Hans Aawiku, Saadjärwe walla, Hädemeeſte wallawalitſuſe, Tahkuranna wallawalitſuſe, Tallinna linnawalitſuſe (6 aſja — Kolga wallawalitſ., Wäinjärwe wallawalitſ., Nõmme linnawalitſ., Aakre wallawalitſ., Wiimſi wallawalitſ. ja Nõmme linnawalitſ.), Pärnu linna ja Triina Sprenki kaebuſed.

Krim.-oſak. 28. weebr. on arutuſele määratud Alfred Oinatski, Jüri Brauni, Karl Koora ja Aleksander Parwe, Marie Kaaſiku, Karoline Kiho, Adam Kraawi, Jſak Mogilkini, Karl Mälle, Johannes Oolo, August Wahi, August Sulrii, Jaan Allikſoni, Aleksander Groſenſteini, Mihkel Kogeri, Liiſa Fuchſi, Jaan Landmanni, Erwin Londi, Johannes j. t. Löhmuſte, Aleksander Mihkeliteini, Johan Sepweli, Jakob Ueſſoni, Anna Werringi, Marie Strammi, Jaan Jaagomanni, August Kripſoni ja Herbert Iwanthali, Mihkel Prunweli, Meeta Prosti, Saul Zirkeli j. t., Jaan Kurtwitſa ja Helmi-Johanna Pilstoki ſüüdiſtusasjad.

Wastutaw toimetaja Oskar Mänd.
Wäljaandja Eesti Kirjastusühisus „Postimees".
Trükitud „Postimehe" trükikojas, Tartus.

Kõnekoosolekud

Pühapäeval, 25. veebruaril s. a. Algus kl. 1/2 11.

Kino „Capitolis" Tähe tän. 66.

KÕNELEVAD: 1) õigusteadlane **Valentin Kutsinski „Põhiseadusest ja riigivanema kandidaatidest".**
2) vabadussõjalane **Paul Järs: „Eesti Kodu".**

Eesti Käsitööliste Seltsi ruumes Vene t. 5.

KÕNELEVAD: 1) advokaat **Elmar Tammist: „Põhiseadusest ja riigivanema kandidaatidest".**
2) vabadussõjalane **Paul Järs: „Eesti kodu".**

Algus kl. 3.

Kindral J. Laidoneri Riigivanemaks valimist korraldav Tartu toimkond.

Waimse kultuuri päevade puhul korraldavad Kunstiühing ja -kool „PALLAS"
Pühapäeval, 25. veebr. s. a., Karlova tän. 2

kõnekoosoleku.

Kõnelevad hrad M. Pukits: **„Unarusse jäänud maalijaid pärast Köler'it".** Ettekanne valguspiltidega. R. Paris: **„Kujutavkunsti areng iseseisvas Eestis".** J. Nõmmik: **„Kujutavkunsti propageerimisest".** — Algus kell 6 p. l.
Sissepääs maksuta.

J. Adamtau (dipl. tantsuõpet.)
ühend. tantsukursused
Tartus, Suurturg 3 ja 8. Telefon 4-27.
Odawahinnal. kursused algajaile ja edasijõudnuile algav. esmasp., 26. veebr. kl. 9 õ.
Kavas 7 tantsu. Odavad eratunnid.
Kordamisõhtud igal pühap. ja neljap. kl. 9 õ.

Ilmus trükist: J. Adamtau **Moetantsude õpetus kodus õppimiseks.** 12 tantsu täps. kirjeld. ja 115 illustise ja joonisega. Hind kr. 1.80. Saada autorilt ja raamatukauplusist.

Tänuavaldus.

Kõikidele ametivendadele, Tartu Tööst. Keskühis. juhatusele, sõpradele ja tuttavatele, kes mind minu 40 aast. sünnipäeval austasid oma kinkidega, õnnesoovidega ja telegrammidega avaldan südamlikku tänu.
Kullaseppmeister
Tartus, 23. II 34. **R. LOMP.**

Naisterahwa ja laste riiete akadeemilised

juurelõikuse kursused

Tartus, Aleksandri tän. 32—2. Õppevils on lihtne, uuemate praktiliste võtetega, mille tõttu saavutatakse kergemalt ja lühema ajaga soovitavaid resultaate. Päevastele kursustele vastuvõtmine igal 1. ja 15. kuupäeval, kiires korras ja lühendatud kursustele — igal ajal. Õhtustele kursustele igal 1. kuupäeval. Kursustele registreerimine iga päev homm. kella 9—12, p. l. kella 3—6.
Kursuste juhataja E. JÄRV-MÕISTUS.

Möbleeritud toad

Mugavam peatuskoht külastajatle. Hinnad rahuloldavad. Teenimine korralik.
Austusega Uus omanik.
„Astoria"
Tartus, Maarjamõisa tän. 54.

Eesti Karusnahkade Tööstus „EKT"

Tartus, Turu tän. nr. 26, telef. 7-32.

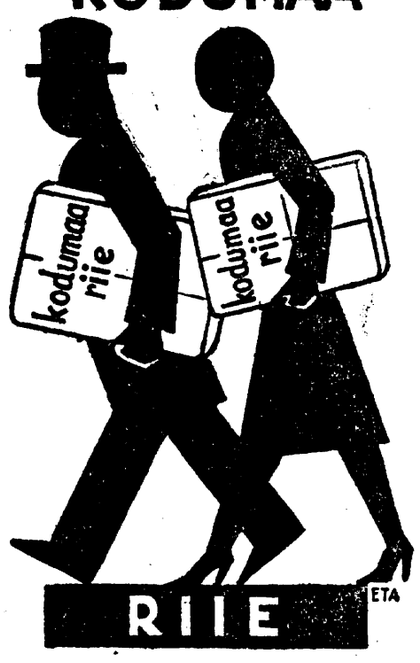
Enne kevadist hooaja lõppu võetakse veel parkimiseks kõiksugu karusnahku vastu. Tööstuse lao- suurimas valikus mõõdukate hindadega müügil kasuka-, krae-, mütsi- ja kevade mantliite ja jakkide nahku. — Jällemüüjatele hinnaalandused.

Soovitakse osta 12—25 hobusejõulist korras

lokomobiili.

Teatada firma, hind ja muud andmed adv. O. Anslang, L.-Tähkvere p. ag. Sealsamas müüa korras 8 hob. jõul. Ruston-Traktor lokomobiil.

KODUMAA

olgu iga teadliku kodaniku hüüe!

Kodumaa vabrikute kalevid, puuvillased riided, siid ja kunstsiid ning nilidid on saadaval üle Eesti parimates kauplustes.

Suurmüügikoht
A-S. KREENBALT, TALLINN

Kaks 4-toalist
korterit
teenijatoaga, uuesti remonteeritud, soe, kuiv, päikesepaisteline ja kinnise verandaga, üürile anda. Tiigi tän. 65, küsida majahoidjalt.

Müümised

Korras, kesklinna
maja müüa.
Teateid saab Tähe tänav 1, Tartus.

Kreposteeritud tasuta
asundustalu
kiires korras edasi anda. Põldu, metsa ja heinamaad 56 liia vakam. kokku, krunt ühes tükis. Tartu linna ja raudtee ligidal. Teat. 24. veebr. kella 2—5 ja 25. veebr. kella 10—2. Lossi t. 13—4.

Müüa lehmad
anglerid puhastverd A. T. tunnistustega ja kontroll andmetega 1 neli poega 15 liitrit päevas, 2 rasket ramma või lihaloomade vastu vahetada. Tartus, Sõbra tänav 2.

Soodsatel tingimistel **müüa** Raekoja tän.
kivimaja
ning edasi anda
ehituſekrunt.
Teateid Veski 63—2, kl. 4—6.

Müüa Tartu lähedal Emajõe kaldal
restoran kauplemisõiguste ja maaga. Soodsad maksutingimused, koht loodusliselt väga ilus. Tartu Majaom. Pank I järgu komisjoni kontor kella 9—2.

Ekstsenterpresse

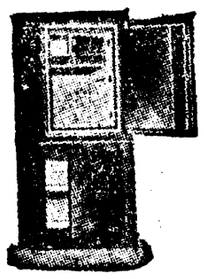
templeid ja matriitse igasuguste esemete valmistamise jaoks.
M. T. „Laverna"
Tallinnas
Pääsukese t. 4, tel. 308-12

Müüa korralik
pesurull
Küsida Kastani tänav 12—3.

Müüa pruugitud
kushett,
rokokoo stiil, lauad mitmes suuruses, 2 vask kardinapuud, rippuv elektrilamp. Kastani tänav nr. 165—4, hoovis. II korral.

Müüa odavasti kaheuksega
riidekapp
Aleksandri t. 28, tisleritööstus.

Rahakappe

TEMPLEID JA MATRIITSE
igasuguste esemete valmistamise jaoks.
M. T. „Laverna"
Tallinn, Pääsukese tn. 4.
Telefon 308-12.

Müüa majad,
talud, veskid, saun ja hotell. Majad aedade ja kaupluse ruumidega paremates linnajagudes. Talukohad raudteede ja veekogude läheduses, mitmed Maapanga võlaga. Hinnad Kr. 1000—50 000, Ronkete ostjate tõttu palutakse müügiks üles anda talukohti. Tartu Majaom. Pank Suurturg nr. 7, I. järgu komisjoni kontor kella 9—2 ja õhtuti Narva tänav nr. 81. K. Virro.

Hea põldusaan nahkpõllega
odavasti müüa. Näha Tartus, Võru tänav nr. 51.

Müüa wäike maja
kohapeale jäämiseks või äravedamiseks. Teateid saab Nõost Neumann'i kauplusest. Telefon nr. 12.

Korras
maja
Raekoja tän. müüa. Teada saab: Rüütli tän. 1, Opmanni puuäris.

Müüa uus hästi valmistat.
tisleripink
Lao tänav nr. 37, korter 3.

Rahakapp
odavasti müüa slt. «Rahakapp» all.

Kuus ilusakõlalist
viiulit müüa.
8 kuni 15 kr. tükk. Tartus, Raekoja tänav nr. 24, kort. 7.

Müüa väike
maja
või auto vastu vahetada. Tartu, Vabaduse 52, kort. 2.

Müüa
hea pianiino
Tiigi tänav nr. 66.

Müüa wäliſfirma
pianiino.
Kuu tän. 12, hoovimajas.

Wõlgadest waba wäheldane
asundustalu müüa.
Tartu turust umbes 3 1/2 km. Lähemalt Tähe tänav 70—6.

Junol.
Peakõõma ja juuste wäljalangemise wastu ja juuste kaswu edendamiseks. Eht punaſe ankr.

Müüa naister. kabinett
õmblusmaſin
vähetarvitatud. Kesk t. 30—14 II k. Vaheltkauplejail mitte tulla.

Müüa
koeratutſikat
(Zwerg-Rehpintscher). Tartus, Karlova tänav nr. 14, kort. 1.

Müüa head
kruuſa
ja krohwi liiwa odawasti kub. ja koorma wiisi. Teateid s. Wabaduse tän. 23, korter 4.

Ostmised

Ostetakse
10-20 paki
mitmes suuruses, 5 tala 32 jalga pikad ja kuusesindleid. Pakkum. teatada Tartu, Suurturg nr. 3, Advokaat. büroos.

Soovin osta asundus- või
waba talu
Võimalikult ühes krundis. jõe või järwe ääres ja mitte wäga kaugel raudteest. Pakkumised saata hinna, üksikasjalise hoonete ja krundi kirjelduse kui ka laenude üle. Aadr.: Tartu, postkast nr. 166 «Hea ostja» all.

Ostaa
hobuse-sõnnikut.
Karlova tän. 72/74.

Töötsimised

Korralik neiu ja noormees soowiwad
teenistust maale
või linna. Piiri tänav 8—3. Herne tän. kaudu.

Haritud
laksa preili
soowib kohta laste juurde kasvatajannaks intellig. eesti perekonda. Kirjad slt. märgusõna «Haritud» all.

Pehmemööbli töötuba
K. Madis, Põik t. 1, Tartus. Raekoja tän. nurgal.
Võtan vastu igasuguseid tellimisi ja parandan vanu. Töö täiesti korralik ja hinnad odavad.

Aus, töökas ja puhtust armastaja proua
soowib kohta
iseseisvaks perenaiseks, haigepõetajaks, lastekasvatajaks või muud. Omab soovitused. Kirj. slt. «Keskealine».

Tööpakkumised

Juukselõikajat
neidu tarvis meestöö peale. Kir ad slt. «Kohe».

Wasula mõisa vajab üht osavat ja tublit **aiatöömeest,** kelle naine lüpsab lehmi ja käib tööl. Mõisawalitsus. Kärkna p.-ag.

Mootorratturid! Kes teist õpetab omal rattal, nõrgajõulisel,
tſikliga sõitu?
Teatada ühes tasu suurusega slt. «Tsiklisõit».

TARTUS
müüwad „Postimehe" üksiknumbreid alljärgnewad kauplused:

SEIM — Aleksandri 50-a
AVI — Jaama 99.
KRUUSE — Kivi 66.
VÄÄRSI — Karlova 68.
KONSAP — Meltsiveski 54
GLÜCKMANN — Narwa 5.
STAMBERG — Narwa 10.
KUUS — Narwa 141.
KIRCH — Narwa 135.
BIITER — Pärna 13.
PRIKS — Pärna 33.
ULJANOVSKY Riia 40.
POSKA — Riia maant. 17.
KREPP — Räni 21.
HÜVA — Raekoja 102.
RAID — Tallinna 69.
NURSI — Tähtvere 27.
MÕTTUS — Wabriku 14.
ERG — Weski 28.
LÜDIMOIS — Võru 54.
KÜFT — Võru 5.
EBER — Võru 57.
PAAMA — Wäike-Viljandi 1
PROST — „ „ 2.
PÄRTELPOEG „ 12.
KRIISA — „ 16.

Kas leiduks tööka võt jõukamat naishinge, kes
tutvuks
maiandusl. kindlal järjel, täiskarske, tõsise, ausa waate ning kindla, mõistliku iseloomuga, kena, terve, kuid mittekuulja noormehega. On tarwis tunda esmalt enam isikut! Kirjuta waid Sina, kes sa suudad olla truu ühele ja omas pühamas unistuses hellitad mõttet — armas, rahulik kodu, truu abikaas — slt. «Pulmareisul» all.

Korralikud tõsised
härrad
aastates 30—50, kes otsite hingel. sõpra, kirjutage meile enesest slt. «Rikas daam» «Hingeline preili».

Neiu otsib tõsist
meessõpra
Rikkus pole tähtis, oman kodu. Kirjad saata märgusõna «Ootaja» all Jõgeva pk. 23.

Korralik, 26 a. noormees soowib
futwust
heasüdamlikkude, jõukamate prl. või leskpr. seast. Foto soowit. Teat. slt. «Waba aeg» all.

Headel tingimustel
tütar mehele panna.
Wõib ka wõlgadega meestelahwas olla. Kirjad slt. «Ämm» all.

Rikkad!
Abistage edasipüüdjat tütarlast 50 kr. Kirjad slt. «Miks 1591» all.

MARIE ZEISIK— MUURSEPP,
Herne nr. 19—1. Tooge teile ümbertöötamiseks antud kaup 3 päeva jooksul ära.
KARL HANSON.

Palwekirjad,
edasikaebe-, päranduse- ja kohtuasjad. Nõuanne **maksuta.** Tartus, Kompani tn. nr. 1 (wastu Eesti Panka). Awatud kl. 8 h. — 3 p. l. ja 4—8 õ. **Juhan Rüütsk.**

Laiuſel
müüwad „POSTIMEHE" ja „MAAMEHE" üksiknumbreid, võtawad tellimisi ja kuulutusi wastu
H. KULL
H. PROTZ
A. RITSO
K. PLOOVITS, Rawa k.

Kawildas
müüwad „POSTIMEHE" ja „MAAMEHE" üksiknumbreid, võtawad tellimisi ja kuulutusi wastu
E. JAANSON
A. GUSEV
E. PALLO — Mõismal.

Toolamaal
Kanasaare külas võtawad „Postimehe" ja „Maamehe" tellimisi wastu
FERD. PUNNISK.
PAUL KUNING.

Kanepis
müüwad „POSTIMEHE" ja „MAAMEHE" üksiknumbreid, võtawad tellimisi ja kuulutusi wastu
R. ABEL
E. PARV
J. MOOSES — ühiskpl.

23. veebruaril 1934. a. surma läbi lahkunud Maksuosakonna asjaajajat

Hans Vasar'at

mälestab

Tartu Linnavalitsus.

---

†

Eduard Ots

Mälestavad

M.-Magdaleena Vabat. Tuletõrje Ühing
M.-Magdaleena Laulu ja Mängu Selts
M.-Magdaleena Ühispank
Kudina vallakohus
Kudina Kindlustuse Selts

---

†

Eduard Jaani p. Ots'a

mälestab **Aug. Laumets perekonnaga.**

Maarja-Magdaleenas 23. veebr. 1934.

Surma läbi lahkunud liiget

Hans Vasar'at

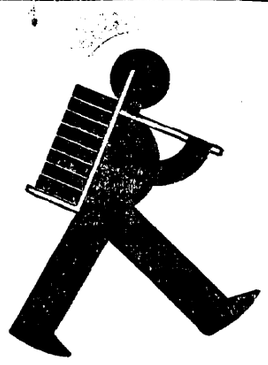
mälestab **Tartu Linnaleenijate Ühing.**

Sõdurite Kodu. Tähe 13.

Vabariigi aastapäeva puhul, 24. veebruaril s. a.

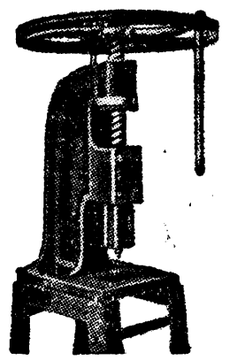
Pidu-õhtu.

Avamäng 2-e diviisi orkestrilt. Ettekandele tuleb Sõd. Kodu näitetrupi poolt esietendusel rahva poolehoiu võitnud J. Lendva ajakohane,
3 vaatuslik näidend
AJAVAIM.
TANTS 2-e diviisi orkestri saatel.
Algus kell 9 õ., lõpp kl. 3 ö.
Pääsmed 45 senti ühes riietehoiuga.

Võtan oma peale
igasuguste elumajade, kõrvalhoonete ja kanalisatsioonide tõid. Valmistan eelarveid ja oman töödejuhatamise õigusi.
Ehitusmeister RUD. KLEIN
Riia tän. 117—6.

Spindelpresse

TEMPLEID ja MATRITSE
igasuguste esemete valmistamise jaoks.
M. T. «Laverna»
Tallinnas
Pääsukese t. 4, tel. 308-12

Soovitakse
wesiwestit rentida
või osta eesõigust. Teatada Tartu, Rüütli tän. 5—1. Mesul. Kella 9—14 ja 17—18.

Mölder soovib
wesiweskit
rentida. Aadres: Krüüdneri p.-ag. O. Herman.

Ostmised

Soovin osta või rentida väikest
käsitöölise kohta
ühes hoonetega. Kirjad saata sõt. «Väike koht» all.

Soovitakse osta pruugitud
brauninguid.
V. Särg Tartus, Promenadi nr. 2.

Kellel on müüa
mesilasi.
Teatada sõt. «30. mesilane» all.

Soovin osta kiires korras tarvitatud
trikimise ahju.
Kaluri 33—2.

Hobuse- 45
sõnnikut
ostan Karlova tänav nr. 62.

VALMISTAME KÕRGEVÄÄRTUSLISI:

VILLASEID JA SIIDI KLEIDI-, MANTLI-, VOODRI- JA PESURIIDEID, SUKKI, SOKKE, PITSE, IGASUG. PAELU, TRIKOOD JNE.

A/s OSKAR KILGAS

VABRIK: TALLINN, VOLTA T. 3.

Leipzigi kevadmess

Algus 4. märtsil.

33⅓% sõiduhinnaalandust Saksa riigi raudteedel!

Igasugu teateid annab Leipzigi messiamet Leipzigis (Saksamaal) või selle auametlik esindus Eesti tarvis
F-a Wilhelm Borchert — Tallinn, S. Brokusmägi nr. 16—1, telef. 435-39. Postkast 44.

Mootori kolbesid

kolbesõrmi ja kolberõngaid
auto, traktori ja mootorrataste
müüme tagavarast ja valmistame eritellimiste peale võrratu odavalt.
Auto, traktori ja mootorrataste remont, silindrite puurimine ning lihvimine.
Auto ja traktori **kepsud** ümbervahetamiseks kulunute või väljasulanute vastu.
K. Jauram'i mootoritöökoda
Tartus, Narva tän. nr. 80.

Suur valik hooaja kaupadest.
Hinnad odavad.
Müük suurel ja väiksel arvul.

Rendile anda Krilmani
viljapuuaed.
Kaupa teeb prof. **PALDROCK** igal äripäeval kl. 9—10 h. Tartus, Tähe tänav nr. 7, korter 2.

Korteripakkumised

Jlus, soe ja päikesepaist.
möbleeritud tuba,
ühes köögi tarvitamise võimalusega, odavasti välja üürida. Pärna tänav 2—4.

---

2 ühetoalist
korterit
üürile anda Väike Viljandi tänav nr. 1, Veerikul. Küsida majahoidjalt korter 17.

Korter
3 tuba välja üürida. Veski tänav nr. 57.

Üürile anda
korterid
kahe- ja ühetoalised. Tartus, Tööstuse tänav nr. 16.

Kahetoaline
korter
üürile anda. Kesk t. 8, k. 1.

Ühetoal.
korterid
odavalt üürile anda. I Lao t. nr. 9. II Tähtvere tän. nr. 70. Teateid kohapeal.

Kuiv, soe
korter
3 tuba ja köök, II korral, vabaneb 1. märts. Aleksandri tänav 19. — Teateid saab kella 11—3.

---

2 sooja, 1-toalist
korterit
ära ära anda. Pärna tänav nr. 14, Tartu.

Korter
2 tuba ja köök üürile anda. Küsida Katarina tänav nr. 15, majahoidjalt.

Välja üürida soliidsele, vaiksele perekonnale täiesti remonteeritud
4-toaline korter
veevärk, elekter. Botaanika tänav 22, küsida majahoidjalt.

Uuesti remonteeritud
korter
vastu päikest, suure saaliga odavasti välja üürida. Teat. saab Narva tän. nr. 9, hotell «TARTU». Telefon nr. 204.

Soe ja päikesepaisteline
möbleeritud tuba
eraisikuga välja üürida. Kivi tänav nr. 26, korter 11.

Pagariäri
ja **töökoda** ühes elukorteriga rahvarikkas kohas Tartus, ära anda, Lähemalt Raekoja tänav 38, korter 4.

Vähese kaubaga **toidu-ainete**
kauplus
üle anda. Teateid Aleksandri tänav nr. 36, korter 2,

Toidu-ainete
kauplus
kiiresti ära anda vähese kaubaga. Teateid saab Aleksandri tänav nr. 61.

Soovin **rentida**
westit.
Pakkumised saata Valga, Kpt. Irve tän. 3. Grauding.

Dr. H. Piirako
Naha-, sugu-, põie- ja sisehaigused.
KOSMEETIKA.
Vastuvõtmine igal ajal.
Tartus, Raekoja tän. 12

Dr. J. Imelik
Naha-, sugu-, põie- ja sisehaigused.
Ülikooli 30 (raek. taga) tel. 11-41

Dr. Ella Sinka
Naha- ja suguhaigused
9—11 h. ja 4—6 p. l.
Ülikooli tän. 28—4.

Ämmaemand
Nieländer-Ploom
Narva tän. 91, krt. 4
(vastu Loomakliinikut)

Hambatehnik
B. Weber
Kunsthambad.
Lodja 23—3.

Ämmaemand
E. Liibusk
Tartus, Raekoja (Raatuse) tän. nr. 10.

Ämmaemand-masseerija
E. Eller
Tartus, Raekoja tän. 9 (sissekäik Holmi tän. 1).

Ämmaemand
Tomson-Sviker.
Kitsas tn. 1.

Ämmaproua
A. Willmann
Tartus, Narva (Peterburi) tän. nr. 16.

Ämmaemand
S. Amon.
Tartus, **Turu tän. nr. 7,** sissekäik Lodja tän.

Eht 72%
PRANTSUSE
Marseille seep
puhtast ollivõlist
kannab kaitsemärki

KASS
Tõrjuge tagasi järeltehtud kaup.

«Vanemuise» teater
Laupäeval, 24. veebr. kl. 9 õ.

Kontsert-ball.

Kaastegevad: **Leedu ooperi uus täht**
Stefano Kelbauskas
(lüüriline tenor)
«Vanemuise» Muusikaosakonna segakoor E. Tubina juhatusel. Solistid: pr. L. Tubin, prl. H. Aren, hra H. Nau.
Pääsetähed: Kr. 1.10, 85 ja 60 senti ühes riidehoiuga.

Pühapäeval, 25. veebr. kl. 8 õ.
ESIETENDUS
Pisuhänd
E. Vilde komöödia 3 vaat.
Lavastaja A. MEERING.
Pääsetähed kr. 1.10 kuni 40 s. ühes riidehoiuga.

T. E. K. A. Selts. Vene tn. 5. 24. veebr. s. a.
Vabariigi aastapäeval

Viimne võitlus.

Näidend Vabadussõja päevilt.
TANTS.
Algus kell 9 õ. Pääsmed à 40 s.

Maja- ja köögitarbeid

klaasist, emallist, alumiiniumist jne.
soovitab soodsalt
A.-S.
„D. Mirvitz & Pojad“
Raekoja 6.

„Estonia“ end. Hackenschmidt'i **villavabrik**
Tartus, Kivi tän. nr. 1 ja Kaluri tän. nr. 7.
Kraasib, ketrab, korrutab lõnga, värvib, vanutab, pressib, käärib riiet võistlemata headuses.
Müüa suures valikus moodsates mustrites villast riiet, villast lõnga käsitöö, silmkoe ja vaipade tarvis ning sokke sukki, kampsuneid ja kindaid.
Ostetakse maalamba villa.

Lugege „Maameest“!